

Vol. 3, No.11 may-jun. 2006



Japan  
Watch  
Project

โครงการสันติไมตรี

ไทย-

ห.ป.ช.ป.

ISSN 1905-0526

NEWSLETTER JAPAN WATCH PROJECT

# สารบัญ

## ส่วนพิเศษ

- สลายสัมพันธ์สองราชวงศ์: รากฐานมิตรไมตรีไทย-ญี่ปุ่น 4  
เรียบเรียงโดย กองบรรณาธิการจดหมายข่าว โครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น

## ส่วนที่ 1 รายงานการวิจัยโครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น

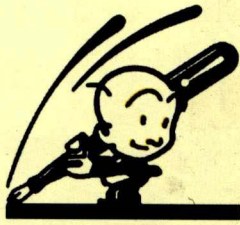
- สรุปผลการศึกษาของโครงการศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง  
และนโยบายต่างประเทศญี่ปุ่นและผลกระทบต่อประเทศไทย  
: กรณีศึกษาแรงกดดันด้านการเปิดเสรีทางการค้าต่อภาคเกษตร  
ของญี่ปุ่นและการปรับตัวเชิงนโยบาย 8  
โดย ศิริพร วัชชวัลคุ และ เอกสิทธิ์ หนูนุกัถ์

## ส่วนที่ 2 บทความที่น่าสนใจ

- ค้นความคิด  
Blueprint for a New Japan: The Rethinking of a Nation 18  
โดย เอกสิทธิ์ หนูนุกัถ์
- Japan's Politics Today  
"Post-Koizumi" 22  
โดย ศิริพร วัชชวัลคุ
- ใต้ต้นซากุระ  
"โคอิสุมิ" หนึ่งในร้อยบุคคลที่ทรงอิทธิพลที่สุดในโลก 26  
โดย มณีนุช สัมมาชีวิตกิจ

## ส่วนที่ 3 รอบรู้เรื่องญี่ปุ่น

- นานาคำถาม ตามรอยตะวัน 28  
โดย ภาณุมาศ รักชาติยิ่งชีพ
- ตะลุยแดนปลาติบ 39  
โดย ภาณุมาศ รักชาติยิ่งชีพ



## Editorial.....

**5**วันที่ 9 มิถุนายน 2006 ถือเป็นวันสำคัญที่ปวงชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าต่างปลื้มปิติ เนื่องจากเป็นวันที่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงครองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ซึ่งพระองค์ถือได้ว่าเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงครองราชย์ยาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์ของชาติไทยและโลก

ในวโรกาสดังกล่าวนี้ รัฐบาลและปวงชนชาวไทยต่างได้ร่วมกันจัดพระราชพิธีเฉลิมฉลองขึ้น ซึ่งได้มีประมุข ระดับพระราชอาภิตติของนานาประเทศ ทรงตอบรับและเสด็จฯ มาร่วมในพระราชพิธีดังกล่าว รวมทั้ง สมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะ พร้อมด้วยสมเด็จพระจักรพรรดินีมิชิโกะ แห่งญี่ปุ่น ด้วย จดหมายข่าวในฉบับนี้จึงใคร่ขอร่วมเฉลิมฉลองวโรกาสดังกล่าวนี้ ด้วยการนำเสนอเนื้อหาพิเศษเพื่อรำลึกถึงความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและยาวนานระหว่างราชวงศ์ทั้งสอง

และนอกจากจะเป็นวันมหามงคลที่ชาวไทยต่างรอคอยแล้ว วันดังกล่าวนี้ยังเป็นวันสำคัญที่ชาวโลกต่างเฝ้ารออย่างใจจดใจจ่อด้วยเช่นกัน นั่นเพราะการแข่งขันนัดเปิดสนามของศึกฟุตบอลโลกรอบสุดท้ายที่เยอรมันจะได้เริ่มต้นขึ้น

แน่นอนว่าชาวไทยของเรายังคงได้มีส่วนร่วมร่วมกับศึกฟุตบอลโลกครั้งนี้อย่างเต็มอิม ผ่านการถ่ายทอดสดทั้ง 64 นัด ซึ่งถือได้ว่าเป็นโอกาสที่ยากจะหาประเทศใดในโลกเทียบเคียงที่แม้แต่ชาติมหาอำนาจในวงการฟุตบอลยังคงต้องอิจฉา

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงข้อเท็จจริงที่ว่า สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย นับเป็นสมาชิกสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (FIFA) ลำดับแรกของทวีปเอเชีย แต่พัฒนาการของวงการฟุตบอลไทยนั้นกลับเชื่องช้ากว่าวงการฟุตบอลญี่ปุ่นที่เฟื่องก้าวหน้ากระโดดไปอย่างรวดเร็ว ภายหลังจากการก่อตั้ง เจ-ลีก ในปี ค.ศ. 1993 อย่างไม่เห็นฝุ่น

ช่องว่างในการพัฒนานี้จึงเป็นสิ่งที่เราควรจะต้องหันกลับมาพิจารณาอย่างเร่งด่วน เพราะผมเชื่อว่าพี่น้องชาวไทยทุกคนคงไม่ต้องการมีส่วนร่วมร่วมกับฟุตบอลโลกเพียงแค่การได้ชมการถ่ายทอดสดฟุตบอลโลกทุกนัดเท่านั้นอย่างแน่นอน

สุรเดช คล้องมวงคล

บรรณาธิการ

จดหมายข่าว โครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น

พฤษภาคม 2549

(ภาพปกหน้าและปกหลังจาก คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์งานเฉลิมพระเกียรติพระราชวงศ์ไทย-ญี่ปุ่น. การแสดงภาพถ่ายพระราชวงศ์ไทยและพระราชวงศ์ญี่ปุ่น กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป...)

# สายสัมพันธ์สองราชวงศ์ รากฐานมิตรไมตรีไทย-ญี่ปุ่น

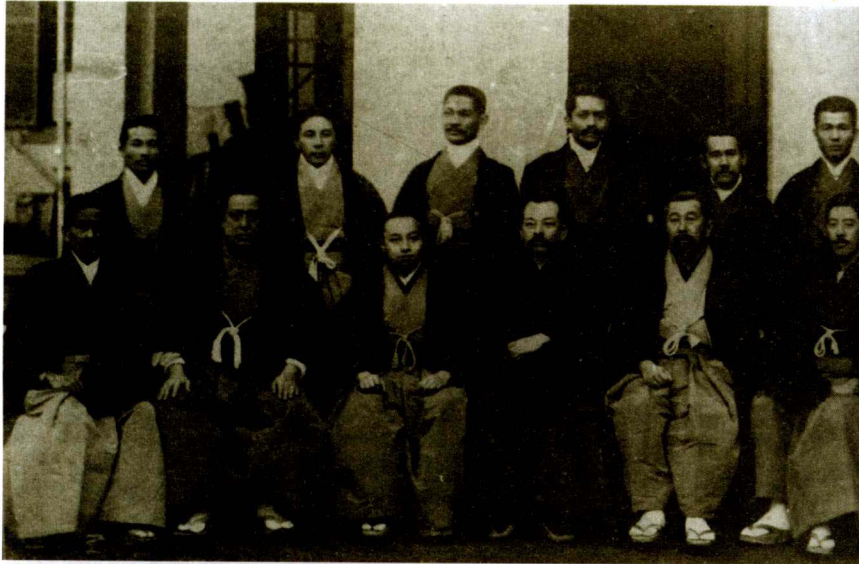


ความสัมพันธ์ระหว่างพระราชวงศ์ของไทยและญี่ปุ่น มีความแนบแน่นและยาวนาน ดังจะเห็นได้จากการแลกเปลี่ยน การเสด็จเยือนในวาระต่างๆ ซึ่งสายสัมพันธ์นี้ถือเป็นรากฐานที่ทำให้ทั้งสองประเทศมีความใกล้ชิดอย่างยิ่ง

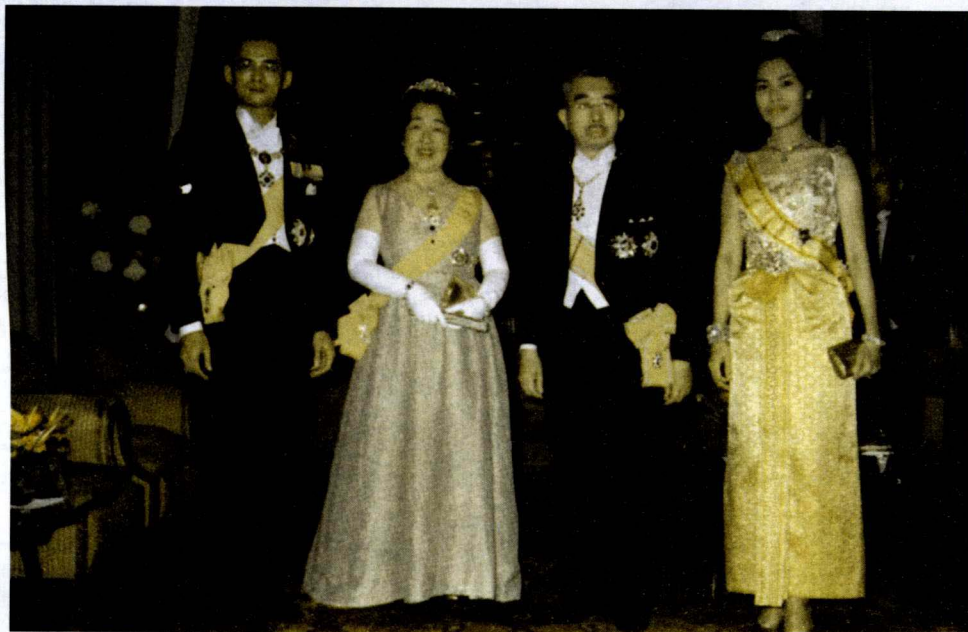
**7** ไทยและญี่ปุ่น มีความสัมพันธ์อันดีกันมา ยาวนานกว่า 600 ปี กล่าวคือ นับตั้งแต่ สมัยกรุงศรีอยุธยา (ค.ศ. 1350-1767) ของไทย และสมัยเอโดะ (ค.ศ. 1603-1864) ของญี่ปุ่น ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวได้มีชาวญี่ปุ่นมาตั้งรกราก อยู่ที่เมืองไทยกว่า 3,000 คน เลยกี่เดียว อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ในช่วงแรกยังคงเป็นเพียงในระดับ ประชาชน โดยที่รัฐบาลของทั้งสองประเทศ

ยังมิได้มีการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูต กันอย่างเป็นทางการ คงมีเพียงแต่การแลกเปลี่ยน เครื่องบรรณาการและพระราชสาสน์ระหว่าง พระมหากษัตริย์และโชกุนเท่านั้น

กระทั่งต่อมาเมื่อวันที่ 26 กันยายน 1887 ไทยและญี่ปุ่นจึงได้ลงนามในปฏิญญา ทางพระราชไมตรีและการพาณิชย์ระหว่างสยาม และญี่ปุ่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสถาปนาความสัมพันธ์



พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ครึ่งดำรงพระยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงแวะเยือนประเทศญี่ปุ่น ในปี ค.ศ. 1902 ระหว่างการเสด็จนิวัติพระนครหลังจากทรงสำเร็จการศึกษาจากประเทศอังกฤษ



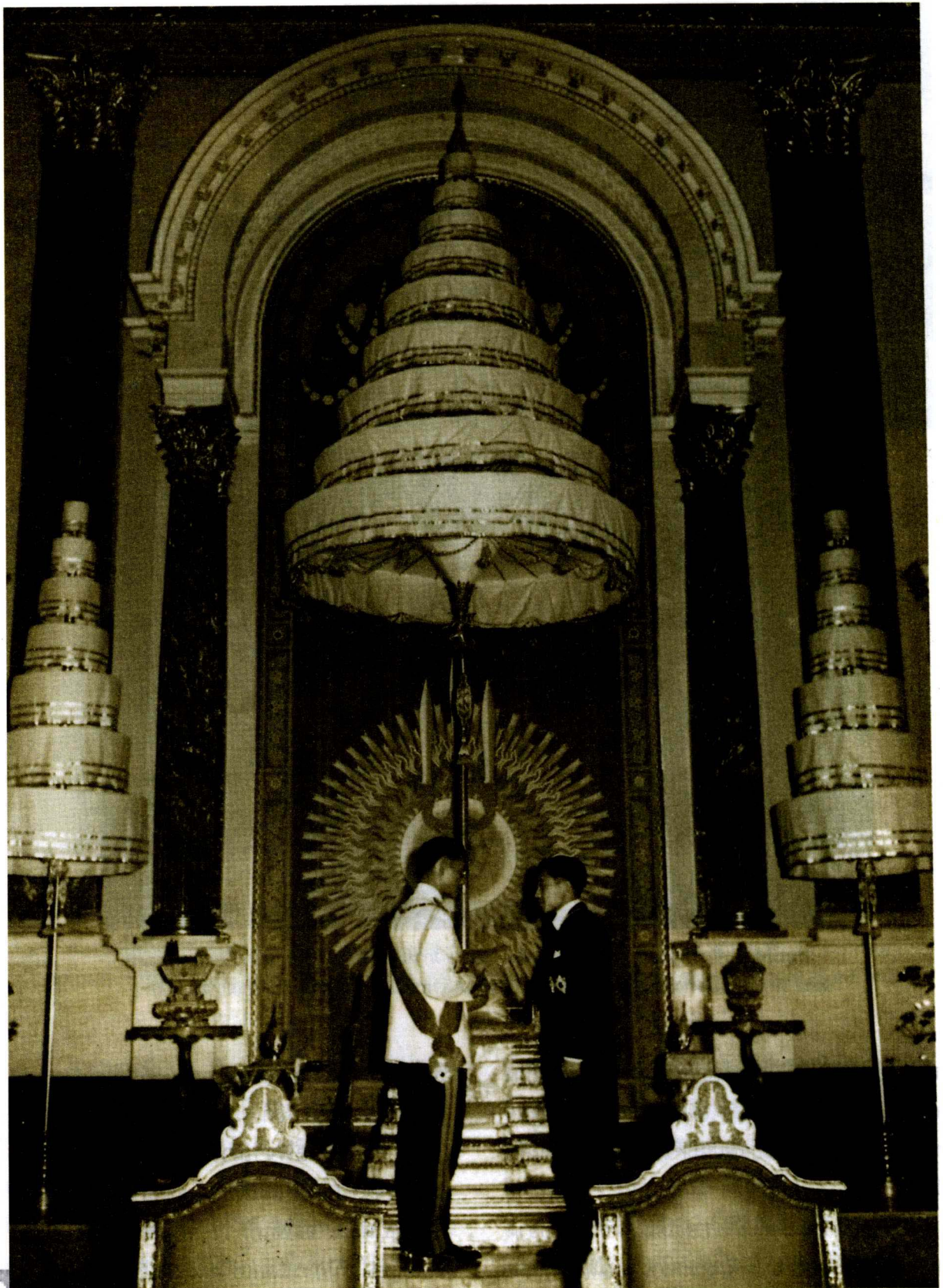
สมเด็จพระจักรพรรดิอโหชิโตะ และสมเด็จพระจักรพรรดินีนางาโกะ ฉายร่วมกับพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ

ทางการทูตอย่างเป็นทางการระหว่างทั้งสองประเทศ อันทำให้ความสัมพันธ์โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจของทั้งสองประเทศนับแต่นั้นมีความใกล้ชิดแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

หากย้อนอดีตไปนั้นเราจะเห็นได้ว่าความอบอุ่นด้วยมิตรไมตรีในความสัมพันธ์ระหว่างไทยและญี่ปุ่นนั้น ส่วนหนึ่งสามารถดำรงอยู่ได้เนื่องด้วยสายสัมพันธ์ที่แนบแน่นยิ่งของพระราชวงศ์ของทั้งสองประเทศ

ซึ่งได้มีการเสด็จฯ เยือนทั้งอย่างเป็นทางการและเป็นการส่วนพระองค์ ระหว่างกันอยู่เสมอ

โดยเมื่อพิจารณาเฉพาะในรัชสมัยโชวะ (ค.ศ. 1955-1989) และรัชสมัยเฮเซ (ค.ศ. 1990-...) ของญี่ปุ่นนั้น จะเห็นได้ว่า พระราชวงศ์ของไทยและญี่ปุ่นได้มีการแลกเปลี่ยนการเยือนระหว่างกันเป็นจำนวนหลายครั้ง ซึ่งรวมไปถึงเมื่อปี ค.ศ. 1963 (รัชสมัยโชวะ ปีที่ 38) ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว



พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานเลี้ยงพระกายาหารคำแก่มกุฎราชกุมาร  
เจ้าชายอากิฮิโตะ และเจ้าหญิงมิกิโกะ แห่งญี่ปุ่น ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท 15 ธันวาคม 1964



ภาพพระราชทานเลี้ยงพระกายาหารคำ ณ พระที่นั่งจักรีมหาปราสาท 15 ธันวาคม 1964

และ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ได้เสด็จฯ เยือนญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ

สำหรับในส่วนของญี่ปุ่นนั้น สมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะ พร้อมด้วยสมเด็จพระจักรพรรดินีมิจิโกะ ก็ได้เคยเสด็จฯ มาเยือนไทย อยู่เสมอ นับตั้งแต่ครั้งยังทรงดำรงพระยศเป็นมกุฎราชกุมารซึ่งเมื่อพิจารณาการเสด็จฯ เยือนไทย ทั้งอย่างเป็นทางการและเป็นการส่วนพระองค์ นับตั้งแต่ครั้งแรกของเจ้าชายอากิฮิโตะ และ เจ้าหญิงมิจิโกะ เมื่อปี ค.ศ. 1964 (รัชสมัยไชวะปีที่ 39) จวบจนกระทั่งปัจจุบัน ก็รวมได้ถึง 6 ครั้งทีเดียว

และในวโรกาสพระราชพิธีเฉลิมฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ขององค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในช่วงเดือนมิถุนายนนี้ สมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะ พร้อมด้วย สมเด็จพระจักรพรรดินีมิจิโกะ ก็จะได้เสด็จฯ เยือนไทย ในฐานะพระราชอาคันตุกะของรัฐบาลไทย เพื่อเข้าร่วมในพระราชพิธีดังกล่าวด้วย อันแสดงให้เห็นถึงมิตรไมตรีที่แน่นแฟ้น ของราชวงศ์ทั้งสอง ซึ่งถือเป็นรากฐานอันสำคัญของความสัมพันธ์ในทุกๆ ระดับของทั้งสองประเทศ



Japan  
Watch  
Project

#### หมายเหตุ

บทความนี้เรียบเรียงโดย กองบรรณาธิการ จดหมายข่าว โครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น

ภายใต้ข้อมูลจาก คณะกรรมการอำนวยการจัดงานฉลองสิริราชสมบัติ 60 ปี

(<http://www.mfa.go.th/internet/document/sixtieth/BiRelations/Japan.pdf>) และ

สถานเอกอัครราชทูตญี่ปุ่นประจำประเทศไทย (<http://www.th.emb-japan.go.jp/th/relation/index.htm>)

และใช้ภาพทั้งหมดจาก คณะอนุกรรมการประชาสัมพันธ์งานเฉลิมพระเกียรติพระราชวงศ์ไทย-ญี่ปุ่น. การแสดงภาพถ่ายพระราชวงศ์ไทยและพระราชวงศ์ญี่ปุ่น. กรุงเทพมหานคร : อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป,...



Research.....  
Report.....

# สรุปผลการศึกษาของโครงการศึกษา การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและนโยบาย ต่างประเทศญี่ปุ่นและผลกระทบต่อประเทศไทย : กรณีศึกษาแรงกดดันด้านการเปิดเสรี ทางการค้าต่อภาคเกษตรของญี่ปุ่นและ การปรับตัวเชิงนโยบาย

โดย ศิริพร วัชชวัลคุ\*  
และ เอกสิทธิ์ หนูนุกัถิ\*\*

## บทนำ

รัฐบาลญี่ปุ่นโดยพื้นฐานมีนโยบายสนับสนุนการค้าเสรีเพราะระบบเศรษฐกิจของญี่ปุ่นต้องพึ่งพิงระบบการค้าเสรีอยู่มาก แต่นโยบายการค้าเสรีของญี่ปุ่นก็เป็นนโยบายที่ได้รับการวิพากษ์มาตลอดว่าไม่ได้เป็นนโยบายที่เปิดเสรีอย่างแท้จริง เนื่องจากยังมีการปกป้องตลาดของสินค้าบางชนิดอยู่ ทั้งโดยมาตรการทางภาษี และมีใช้ภาษี

ในยุคหลังสงครามเย็น เมื่อกระแสการค้าเสรีรุนแรงขึ้น ญี่ปุ่นถูกกดดันให้ต้องเปิดเสรีทางการค้ามากขึ้น โดยเฉพาะการเปิดเสรีสินค้าเกษตร ทำให้รัฐบาลญี่ปุ่นจำเป็นต้องปรับนโยบายและดำเนินมาตรการภายในประเทศหลายประการเพื่อรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอันมีผลให้ภาคเกษตรญี่ปุ่นได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนี้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแรงกดดันของการเปิดเสรีทางการค้า โดยเฉพาะสินค้าเกษตร ต่อการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบต่อภาคเกษตรของญี่ปุ่น โดยเฉพาะต่อส่วนต่างๆ ในภาคเกษตร คือ ข้าราชการของกระทรวงเกษตร ป่าไม้ และประมงของญี่ปุ่น (MAFF), สหกรณ์การเกษตร (JA), และเกษตรกร โดยที่คำถามหลักของงานวิจัยประกอบด้วย ประการแรก การเปิดเสรีทางการค้า ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไร ประการที่สอง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่ออะไรบ้าง ประการที่สาม

\* อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์  
ภาควิชาการระหว่างประเทศและการทูต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์  
และผู้ประสานงาน โครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น  
\*\* นักวิจัยประจำโครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น

ทุกส่วนของภาคเกษตรที่เปลี่ยนแปลงและ/หรือได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้าปรับตัวอย่างไร และประการสุดท้ายนโยบายของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่อประเทศไทยในฐานะประเทศส่งออกสินค้าเกษตรรายใหญ่ของโลกและเป็นประเทศคู่ค้าของญี่ปุ่น

### ปัจจัยหลักที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาคเกษตร

การเปลี่ยนแปลงในภาคเกษตรที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ย่อมไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันในระยะเวลาอันสั้น แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเป็นกระบวนการและใช้เวลา โดยมีสาเหตุหลักทั้งจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก จากงานวิจัยของ Mulgan<sup>1</sup> และการศึกษาของผู้วิจัยพบว่า การเปลี่ยนแปลง ในภาคเกษตรของญี่ปุ่นที่กำลังเกิดขึ้นนี้เป็นผลมาจากปัจจัยภายนอก คือ แรงกดดันให้ญี่ปุ่นเปิดเสรีทางการค้า ประกอบกับปัจจัยภายใน คือ นโยบายปฏิรูปของนายกรัฐมนตรี Koizumi ที่ให้ความสำคัญกับการทำให้รัฐบาลและระบบราชการมีขนาดเล็กและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ความคาดหวังของนโยบายปฏิรูปซึ่งเป็นผลสะท้อนมาจากการถูกกดดันเรื่องการเปิดเสรี ทำให้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและผลประโยชน์ในรูปของ Triad of Agricultural Interests ระหว่างนักการเมือง (LDP) ข้าราชการ (MAFF) และภาคเอกชน (JA) ล่มสลาย อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า ความคาดหวังนี้ยังไม่บรรลุเป้าหมาย แต่การเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปได้เกิดขึ้นแล้ว โดยการปรับตัวของส่วนต่างๆ ของภาคเกษตร ไม่ว่าจะเป็น นักการเมือง LDP, ข้าราชการ MAFF, JA และเกษตรกรเอง และผลจากการปรับตัวของฝ่ายต่างๆ นี้ ทำให้รูปแบบความสัมพันธ์แบบเดิม คือ Triad of Agricultural Interests เปลี่ยนโฉมหน้าไป แม้ว่าจะไม่ล่มสลายลงก็ตาม

### การเปิดเสรีทางการค้า

#### และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในภาคเกษตร

การเปิดเสรีทางการค้าทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในภาคเกษตรญี่ปุ่นอย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. เกิดการผ่อนคลายกฎระเบียบของตลาดสินค้าภายในประเทศ

2. เกิดการยกเลิกมาตรการควบคุมการนำเข้า
3. เกิดการลด/ปรับเปลี่ยนรูปแบบของการสนับสนุน/อุดหนุนภาคเกษตร

การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวข้างต้นนี้ เกิดขึ้นจากกระแสการเปิดเสรีทางการค้าที่กดดันให้ญี่ปุ่นต้องปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตาม ญี่ปุ่นมิได้มีเพียงมาตรการสำหรับรับมือกับการเปิดเสรีทางการค้าเท่านั้น ญี่ปุ่นยังเตรียมมาตรการเชิงรุกไว้ด้วยเช่นกัน นั่นคือ ความพยายามเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันให้แก่ภาคเกษตร

### การเปิดเสรีทางการค้า

#### และผลกระทบต่อส่วนต่างๆ ในภาคเกษตร

#### ผลกระทบต่อสหกรณ์การเกษตร (JA)

แรงกดดันให้เปิดตลาดสินค้าเกษตรจากต่างประเทศและการเปิดเสรีทางการค้ามีผลกระทบต่อ JA อย่างมากและเป็นความท้าทายอย่างแท้จริงต่อ JA เนื่องจากมีแรงกดดันจากกลุ่มผลประโยชน์ภายนอกประเทศเพิ่มเข้ามาในกระบวนการตัดสินใจเชิงนโยบายของรัฐ และรัฐบาลญี่ปุ่นได้ตัดสินใจเลือกแนวทางการค้าเสรีเป็นหลักในการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและพัฒนาประเทศ ดังนั้น รัฐบาลจึงมีความจำเป็นที่จะต้องยุติบทบาทการอุดหนุนที่เคยให้แก่ JA มาตลอดในยุคหลังสงคราม ในฐานะที่ JA เป็นเครื่องมือของรัฐบาลในการจัดการภาคเกษตรและความสัมพันธ์กับเกษตรกร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงหรือการยุตินโยบายนี้มีผลต่อ JA เพราะหมายถึงโครงการต่างๆ ที่ JA ในฐานะตัวกลางระหว่างรัฐบาลกับเกษตรกรเคยได้รับผลประโยชน์จะค่อยๆ หายไป และมากกว่านั้น การเปิดเสรีทางการค้านำมาซึ่งแรงกดดันให้เกษตรกรต้องทำการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้เกิดคำถามต่อเนื่องมาถึงบทบาทของ JA ในเชิงอุดมคติและหลักการ ในฐานะตัวแทนของเกษตรกรด้วยว่า JA ที่ผ่านมาได้ทำหน้าที่นั้นหรือไม่ คำถามดังกล่าวท้าทายต่อความอยู่รอดของ JA เป็นอย่างยิ่ง และมีผลทำให้ JA ถูกบังคับโดยทางอ้อมให้ต้องยุติบทบาทการเป็นตัวแทนของรัฐ

#### ผลกระทบต่อเกษตรกร

จากการสัมภาษณ์เกษตรกรในพื้นที่การเกษตรหลัก

ของประเทศ คือ Hokkaido และ Niigata พบว่าเกษตรกรมีความเห็นร่วมกันว่า ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเกษตรกรอย่างชัดเจน คือ เกษตรกรจะมีรายได้ลดลงเนื่องจากการขายสินค้าได้น้อยลง เพราะไม่สามารถแข่งขันได้กับสินค้าเกษตรราคาถูกที่นำเข้ามาจากต่างประเทศได้ในขณะเดียวกัน รัฐเองก็มีนโยบายลดการสนับสนุน/อุดหนุนภาคเกษตรลง ทั้งในรูปแบบของโครงการต่างๆ ที่จะช่วยเหลือเกษตรกรและเงินอุดหนุนโดยตรงผ่านนโยบายประกันราคา รวมทั้งการที่รัฐจะสนับสนุนเฉพาะเกษตรกรที่ทำหน้าที่เป็นภาคการผลิตอย่างแท้จริงมีความสามารถในการแข่งขันได้และภาคเกษตรในส่วนที่ทำหน้าที่หลากหลายด้วยเท่านั้น แน่ใจว่าผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่เกษตรกรในทั้งสองพื้นที่มีไม่เท่ากัน เพราะความแตกต่างของกลุ่มเกษตรกรและประเภทของผลผลิต แต่โดยภาพรวมแล้ว การเปิดเสรีทางการค้า โดยเฉพาะสินค้าเกษตร จะมีผลต่อเกษตรกรในเชิงของการลดลงของแรงจูงใจในการทำเกษตรในฐานะอาชีพหลัก อย่างไรก็ตาม มีเกษตรกรบางกลุ่มมีความเห็นว่า การเปิดเสรีทางการค้าก็มีแง่มุมที่ดีอยู่บ้าง นั่นคือ เป็นการกดดันให้ภาคเกษตรของประเทศต้องปฏิรูปตนเองให้เป็นภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพของประเทศอย่างแท้จริง

### **ผลกระทบต่อภาคเกษตรของญี่ปุ่นในภาพรวม**

การเปิดเสรีทางการค้าสินค้าเกษตรทำให้รัฐบาลญี่ปุ่นต้องลดการปกป้องภาคเกษตรลงและจะเปิดตลาดสินค้าเกษตรภายในประเทศ รวมทั้งต้องสนับสนุนให้ภาคเกษตรเป็นภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพ สามารถแข่งขันได้ ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่ญี่ปุ่นคำนึงถึง 3 ประการ คือ

1. ความปลอดภัยทางอาหาร เมื่อมีการเปิดตลาดสินค้าเกษตรภายในประเทศแล้ว จะมีสินค้านำเข้าจากต่างประเทศจำนวนมากเข้ามาในตลาดของญี่ปุ่น ซึ่งผู้บริโภคญี่ปุ่นมีความใส่ใจในเรื่องมาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัยสูง รัฐจึงต้องกำหนดมาตรการต่างๆ เช่น มาตรการด้านฉลากสินค้าและมาตรการตรวจสอบย้อนกลับ (Traceability) เป็นต้น เพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้บริโภคว่าสินค้านำเข้าเหล่านั้นจะมีความปลอดภัยเพียงพอ

2. ความมั่นคงด้านอาหาร ญี่ปุ่นมีความกังวลใจในเรื่องความมั่นคงด้านอาหารมานานแล้ว โดยเฉพาะในปัจจุบันที่ไม่มีแนวโน้มว่าอัตราการพึ่งพิงตนเองด้านอาหารของญี่ปุ่นจะสามารถเพิ่มขึ้นได้ในระยะเวลาอันสั้น การเปิดเสรีทางการค้าจะทำให้ภาคเกษตรบางส่วนของญี่ปุ่นสูญหายไป และญี่ปุ่นจะกลายเป็นประเทศที่ต้องพึ่งพิงการนำเข้าอาหารและสินค้าเกษตรจากต่างประเทศเป็นอย่างมาก ซึ่งทำให้เกิดความกังวลในเรื่องแหล่งอุปทานของอาหารในกรณีฉุกเฉินหรือไม่สามารถนำเข้าได้ ดังนั้น ญี่ปุ่นจึงยังจำเป็นต้องมีการสนับสนุนภาคเกษตรให้มีประสิทธิภาพในการผลิตพร้อมกันกับการแสวงหาแนวทางอื่นๆ เช่น การประกันการนำเข้าอาหารหรือการทำฟาร์มประกันในต่างประเทศ เป็นต้น เพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ

3. การทำหน้าที่หลากหลายของภาคเกษตร (Multifunctionality) ก็เป็นประเด็นที่ญี่ปุ่นให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะลักษณะทางภูมิศาสตร์ทำให้ภาคเกษตรเป็นเครื่องมือสำคัญในการช่วยรักษาสภาพแวดล้อม วิถีชีวิตและจารีตประเพณีดั้งเดิมของญี่ปุ่นไว้ ดังนั้น ในทัศนะของทั้งภาครัฐและเกษตรกรเอง การปกป้องภาคเกษตรของประเทศไว้จึงเป็นความจำเป็น

### **การตอบสนองของส่วนต่างๆ ต่อการเปิดเสรีทางการค้า**

ผลจากการที่ส่วนต่างๆ ของภาคเกษตรยอมรับการเปิดเสรีทางการค้า ทำให้เกิดการปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเอาไว้ กล่าวคือ

1. รัฐ (MAFF) ญี่ปุ่นได้เปลี่ยนแก่นคิดเกี่ยวกับภาคเกษตรที่เคยมีมานับแต่หลังสงครามโลกที่ต้องการให้ภาคเกษตรเป็นภาคที่ประกันอุปทานด้านอาหารแต่เพียงอย่างเดียวและต้องอยู่ภายใต้การปกป้องของรัฐเพราะเป็นภาคการผลิตที่อ่อนแอมาเป็นความพยายามให้ภาคเกษตรทำหน้าที่ประกันอุปทานด้านอาหารที่สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งยังมีความสามารถในการแข่งขันเพื่อการส่งออกได้ด้วย การปรับตัวดังกล่าวนี้สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับภาคเกษตร การใช้ที่ดิน

และความมั่นคงด้านอาหารของประเทศ ในช่วงก่อนการปฏิรูปภาคเกษตรนั้น รัฐให้ความสำคัญกับเรื่องการประกันอุปทานอาหารของประเทศ การใช้ที่ดินและการดำรงชีวิตของเกษตรกร โดยจะเห็นได้จากกฎหมายที่เกี่ยวข้องคือ Food Control Law 1942, Land Improvement Law 1949, Agricultural Land Law 1952, Agricultural Basic Law 1961 และ Agricultural Land Use Promotion 1980 เป็นต้น ในขณะที่กฎหมายที่ออกในช่วงปฏิรูปภาคเกษตรจะให้ความสำคัญแก่ภาคเกษตรในฐานะภาคการผลิตที่มีประสิทธิภาพเพื่อประกันอุปทานด้านอาหารของประเทศ รวมทั้งสามารถทำหน้าที่ที่หลากหลายได้ (Multifunctionality) โดยเฉพาะในด้านการรักษาสภาพแวดล้อมของประเทศ เช่น The Basic Law on Food, Agriculture, and Rural Areas 1999, The Law for Promoting the Introduction of Sustainable Agricultural Production Practices 1999, The Basic Plan for Food, Agriculture and Rural Areas 2000, และ The Management Policy for Promoting Agricultural Structure Reform 2001 เป็นต้น รวมทั้งแนวโน้มการยกเลิกนโยบายราคาและใช้นโยบายจ่ายตรงเพื่อสร้างแรงจูงใจแก่เกษตรกรด้วย

2. JA จำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทของตนเองด้วยเช่นกัน อันเนื่องมาจากการที่รัฐเปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับภาคเกษตรใหม่ ทำให้ JA ที่ครั้งหนึ่งเคยมีสถานะเป็นเครื่องมือของรัฐในการดำเนินนโยบายด้านเกษตรต้องปรับตัวตามไปด้วย เนื่องจากรัฐจะลดการสนับสนุนและปกป้องสหกรณ์ลง สหกรณ์จะต้องปรับตัวเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ได้ด้วยตนเองมากขึ้น ทั้งในการทำหน้าที่ดูแลเกษตรกรและในการทำธุรกิจต่างๆ ของสหกรณ์เอง ปัญหาใหญ่ของสหกรณ์คือ การเป็นองค์กรขนาดใหญ่ที่ไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการในด้านธุรกิจและไม่ได้เป็นตัวแทนของเกษตรกรจริง เพราะมีสัดส่วนของพนักงานของ JA จำนวนมากที่ไม่ได้เป็นเกษตรกร การปรับตัวของ JA อาจมีผลต่อการจ้างงานและการดำรงอยู่ของธุรกิจบางประเภทของ JA อย่างไรก็ตาม ในขณะนี้ JA ตระหนักดีว่าเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้ JA ดำรงอยู่ต่อไปได้ คือ การเป็นตัวแทนของเกษตรกรมากกว่า

การเป็นเครื่องมือของรัฐและ JA ก็กำลังพยายามที่จะปรับตัวไปในแนวทางดังกล่าว

3. เกษตรกรในปัจจุบันที่กำลังเผชิญหน้ากับการเปิดเสรีทางการค้าตระหนักดีว่าการเปิดเสรีทางการค้าเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้และจำเป็นต้องหาหนทางอยู่รอดด้วยตนเองมากขึ้น เนื่องจากไม่สามารถได้รับความช่วยเหลือจากรัฐและสหกรณ์ได้อีกต่อไป สิ่งที่เกษตรกรต้องการคือแผนนโยบายที่ชัดเจนของรัฐ เพื่อที่พวกเขาจะได้วางแผนในการปรับตัวในระยะยาวต่อไป รวมทั้งบทบาทของ JA ในฐานะที่เป็นตัวแทนของพวกเขา โดยเฉพาะในกรณีของเกษตรกรที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ในด้านการผลิตและการตลาด อย่างไรก็ตาม เกษตรกรในพื้นที่ที่แตกต่างกันก็มีการตอบสนองที่แตกต่างกันในเรื่องนี้ กล่าวคือ เกษตรกรเต็มเวลาใน Hokkaido ซึ่งเป็นเกษตรกรที่ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ได้ปรับตัวอย่างรวดเร็วและเป็นรูปธรรมโดยการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตเพื่อให้แข่งขันได้และลดการพึ่งพิง JA ในด้านการตลาดลง ในขณะที่เกษตรกรใน Niigata ซึ่งส่วนมากเป็นเกษตรกรครึ่งเวลาและประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นเพียงรายได้เสริม มีการปรับตัวในเรื่องนี้ไม่มากนัก ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตหรือการพึ่งพิง JA เงื่อนไขที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่มีผลต่อการปรับตัวของเกษตรกรนอกเหนือจากลักษณะของเกษตรกร คือ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ของพื้นที่ เนื่องจาก Hokkaido เป็นพื้นที่ราบ การทำการเกษตรขนาดใหญ่เพื่อลดต้นทุนจึงทำได้ง่ายกว่าใน Niigata ซึ่งเป็นเขตภูเขา ดังนั้นแนวโน้มของการปรับตัวของเกษตรกรใน Hokkaido จึงมีมากกว่าเกษตรกรใน Niigata

### นัยยะของความสัมพันธ์

#### และการปรับตัวของส่วนต่าง ๆ ในภาคเกษตร

- การยอมรับการเปิดเสรีทางการค้าโดยเฉพาะสินค้าเกษตรของญี่ปุ่นเห็นได้ชัดเจนเป็นครั้งแรกเมื่อญี่ปุ่นยอมรับระบบ Minimum Access เรื่องข้าวในปี ค.ศ. 1993 และหลังจากนั้นมา โดยเฉพาะเมื่อญี่ปุ่นดำเนินการเจรจาทำข้อตกลงการค้าเสรีแบบสองฝ่ายกับประเทศต่างๆ การเปิดตลาดสินค้าเกษตรของญี่ปุ่น

ก็กลายเป็นประเด็นที่ญี่ปุ่นต้องรีบดำเนินการมากขึ้น ผลจากการยอมรับการเปิดเสรีสินค้าเกษตรนี้ ทำให้ญี่ปุ่นตระหนักถึงปัญหาที่แท้จริงของภาคเกษตรของญี่ปุ่น 2 ประการ คือ ประการแรก ความไม่มีประสิทธิภาพในการผลิตทำให้ไม่มีความสามารถในการแข่งขันของภาคเกษตร ซึ่งเป็นผลมาจากนโยบายของรัฐในยุคหลังสงคราม และประการที่สอง การปกป้องของรัฐต่อภาคเกษตรด้วยเหตุผลทางการเมือง นั่นคือ ความสัมพันธ์เชิงอำนาจและผลประโยชน์ 3 ฝ่าย ระหว่างนักการเมือง (LDP) ข้าราชการ (MAFF) และภาคเอกชน คือ (JA) เพื่อที่จะรักษาให้ภาคเกษตรอยู่รอด การปฏิรูปภาคเกษตรจึงเป็นสิ่งจำเป็นโดยที่การปฏิรูปดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแก้ปัญหาทั้งสองประการนั้นคือต้องเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตโดยการเปลี่ยนแปลงนโยบายและกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่ออำนวยความสะดวกให้ภาคเกษตรเป็นภาคการผลิตที่สามารถแข่งขันได้อย่างแท้จริง และต้องทำลายโครงสร้างความสัมพันธ์ 3 ฝ่ายดังกล่าวข้างต้นลงเพื่อเปิดโอกาสให้เกิดการแข่งขันโดยเสรีและกระตุ้นให้เกิดประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตและกระบวนการการตลาดของภาคเกษตร ซึ่งรัฐบาลญี่ปุ่นได้พยายามดำเนินนโยบายปฏิรูปภาคเกษตรตามแนวทางนี้มาระยะเวลาหนึ่งแล้ว โดยการออกกฎหมายที่สำคัญ คือ The Basic Law on Food, Agriculture, and Rural Areas ในปี ค.ศ. 1999 และมีแผนดำเนินงานในเรื่องนี้มาโดยตลอด รวมทั้งสร้างแรงจูงใจแก่เกษตรกรในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตผ่านนโยบายการจ่ายตรงที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินการในไม่ช้า

อย่างไรก็ตาม จากงานวิจัยของ Mulgan<sup>2</sup> และการศึกษาของผู้วิจัยเองพบว่า แม้ว่าการปฏิรูปในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตจะได้รับการดำเนินการและประสบความสำเร็จบ้างแล้ว แต่การทำลายโครงสร้างความสัมพันธ์ 3 ฝ่าย อันเป็นรากฐานของปัญหาอีกประการหนึ่งของภาคเกษตรยังไม่บรรลุผลมากนัก กระนั้นก็ดี เนื่องจากการเปิดเสรีทางการค้าเป็นกระแสที่รุนแรง และญี่ปุ่นไม่สามารถต้านทานได้ การปรับตัวของส่วนต่างๆ ของภาคเกษตรที่เกิดขึ้นได้ทำให้โครงสร้างความสัมพันธ์ดังกล่าวเปลี่ยนรูปแบบไปจากเดิมบ้าง กล่าวคือ ความสัมพันธ์

ในเชิงอำนาจ/ผลประโยชน์ระหว่างกันได้เบาบางลงไป และแต่ละส่วนในภาคเกษตรต้องพึ่งพาตนเองมากขึ้น โดยแต่ละส่วนจะต้องปรับปรุงโครงสร้างขององค์กรของตนเองให้มีประสิทธิภาพ

● ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองกับเกษตรกรนั้น นักการเมือง LDP ไม่สามารถพึ่งพิงฐานเสียงของเกษตรกรได้อีกต่อไป เพราะการลดลงของจำนวนประชากรเกษตรกรและการเปลี่ยนแปลงระบบเลือกตั้งและเขตเลือกตั้งใหม่หลังการปฏิรูปการเมืองในปี ค.ศ. 1993-1994 ในขณะที่เกษตรกรเองก็ไม่สามารถพึ่งพิงนักการเมือง LDP ได้เหมือนเดิม เพราะ LDP จำเป็นต้องมีนโยบายที่เป็นประโยชน์สำหรับประชาชนกลุ่มใหญ่มากขึ้นกว่าในอดีต โดยเฉพาะประชาชนในเขตเมือง ซึ่งเป็นคนกลุ่มใหญ่มากขึ้น เมื่อการพึ่งพาอาศัยกันลดน้อยลง ความจงรักภักดีต่อพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งโดยเฉพาะก็ลดลงไปด้วย

● ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมือง LDP กับข้าราชการ MAFF เนื่องจากรัฐบาลพยายามปฏิรูประบบราชการโดยจะทำให้ระบบราชการเล็กลงและมีประสิทธิภาพมากขึ้นทำให้ข้าราชการอยู่ในสถานะลำบาก รวมทั้งการพึ่งพิงกันในเชิงอำนาจและผลประโยชน์ในลักษณะต่างตอบแทนทำได้ยากขึ้นหรือลดลงด้วย ในขณะที่ความสัมพันธ์ระหว่าง MAFF กับ JA ก็แปรรูปไป เมื่อรัฐเปลี่ยนแก่นคิดเกี่ยวกับภาคเกษตรไปจากเดิม ทำให้ JA ที่เดิมเคยเป็นเครื่องมือของรัฐ ต้องถูกทบทวนบทบาทใหม่และเปลี่ยนสถานะไปเป็นองค์กรที่เป็นอิสระและต้องอยู่ได้ด้วยตนเองมากขึ้น การได้ประโยชน์ตอบแทนจากโครงการพัฒนาต่างๆ ของรัฐผ่านทาง MAFF ก็ลดน้อยลง รวมทั้งการปกป้องจากภาครัฐจากการแข่งขันเสรีก็ลดน้อยลงด้วย ดังนั้นการเอื้อประโยชน์ต่างๆ ระหว่างรัฐโดยนักการเมืองผ่านทาง MAFF มาสู่ JA หรือในทางกลับกันจึงมีน้อยลง

● ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่าง JA กับเกษตรกร JA จะต้องทบทวนบทบาท/สถานะของตนเองที่มีต่อเกษตรกรใหม่ ในเชิงของการทำหน้าที่เพื่อเกษตรกรอย่างแท้จริงโดยมีเป้าหมายที่การช่วยให้เกษตรกรสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขัน

ในขณะที่เกษตรกรตระหนักดีว่าเมื่อมีการเปิดเสรีทางการค้าแล้ว จะไม่สามารถพึ่งพาความช่วยเหลือจากสหกรณ์ได้อีก เนื่องจาก JA เองก็ถูกกดดันจากการเปิดเสรีให้ต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองไปเช่นกันเกษตรกรจึงต้องพยายามพึ่งพาตนเองมากขึ้นด้วยการทำหน้าที่ที่ต่างๆ เอง เช่น การวางแผนการผลิตและการทำการตลาดเองทดแทนการทำหน้าที่นี้ในอดีตของสหกรณ์ ซึ่งมีผลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่าง JA กับเกษตรกรห่างเหินลงไปด้วย อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ดังกล่าวนี้เกิดขึ้นเฉพาะในเขตพื้นที่ที่เกษตรกรไม่สามารถและไม่ต้องการพัฒนาให้พึ่งพิงตนเองได้ โดยเฉพาะเกษตรกรครึ่งเวลาที่ทำกรเกษตรเป็นรายได้เสริมมากกว่าพวกเกษตรกรเต็มเวลาที่ทำกรเกษตรเป็นอาชีพหลัก

### แนวโน้มในอนาคตและนัยยะต่อประเทศไทย

#### การเปิดเสรีตลาดสินค้าเกษตรภายในญี่ปุ่น

ในปัจจุบัน แม้ว่าญี่ปุ่นจะยังพยายามปิดตลาดสินค้าเกษตรที่สำคัญ คือ ข้าว แต่ก็มีกรนำเข้าสินค้าเกษตรประเภทผักและผลไม้เป็นจำนวนมาก เนื่องจากไม่สามารถผลิตได้อย่างเพียงพอ กับความต้องการบริโภคภายในประเทศ ดังนั้น ญี่ปุ่นจึงมีความยินดีในการเปิดเสรีตลาดสินค้าเกษตรในประเภทที่ญี่ปุ่นไม่สามารถผลิตได้หรือผลิตได้ไม่เพียงพอ กับความต้องการบริโภคภายในประเทศ เมื่อมีการนำเข้าสินค้าดังกล่าวจากต่างประเทศ ปัญหาที่ญี่ปุ่นมีความเป็นกังวลก็คือ ความปลอดภัยทางด้านอาหาร (Food Safety) ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคชาวญี่ปุ่นและรัฐบาลให้ความใส่ใจอย่างมาก ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ตัวแทนบริษัทนำเข้าสินค้าเกษตรและนักวิชาการในญี่ปุ่นพบว่า พวกเขาเหล่านั้นมีความเห็นว่าคุณภาพของสินค้าเกษตรญี่ปุ่นมีความสำคัญกับประเด็นเรื่องความปลอดภัยทางด้านอาหารมากกว่าประเด็นเรื่องราคากล่าวคือ ผู้บริโภคยินดีที่จะจ่ายเงินสูงกว่าเพื่อซื้อสินค้าที่มั่นใจได้ว่ามีคุณภาพและความปลอดภัย

มาตรการที่รัฐนำมาใช้เพื่อประกันความปลอดภัยทางอาหารและสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในประเด็นดังกล่าว ได้แก่ การให้ความรู้และข้อมูล

ข่าวสารในเรื่องนี้แก่ผู้บริโภคอย่างพอเพียง ญี่ปุ่นเรียกร้องให้ผู้ผลิตสินค้าเกษตรปรับปรุงฉลากสินค้าใหม่ที่สามารถให้รายละเอียดที่จำเป็นต่อผู้บริโภคอย่างครบถ้วนมากกว่าเดิม เช่น ระบุแหล่งที่มาหรือส่วนประกอบในการผลิตอาหารนั้นๆ ที่ละเอียดมากขึ้น เป็นต้น รวมถึงการทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อให้ผู้บริโภคมีความสามารถในการประเมินความเสี่ยงจากผลิตภัณฑ์อาหาร นอกจากนี้ ญี่ปุ่นยังมีความพยายามจัดตั้งระบบตรวจสอบย้อนหลัง (Traceability) ที่สามารถตรวจสอบย้อนหลังได้อย่างครอบคลุมครบวงจรของอุตสาหกรรมอาหารทั้งหมด

ไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับญี่ปุ่นด้วยความคาดหวังว่า เมื่อมีการลดกำแพงภาษีแล้วจะทำให้สินค้าเกษตรจากไทยสามารถเข้าไปจำหน่ายในตลาดญี่ปุ่นได้มากขึ้น ซึ่งความคาดหวังดังกล่าวอาจจะเป็นจริงขึ้นมาได้หรือไม่นั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยอย่างน้อย 2 ประการ คือ ประการแรก คู่แข่งของสินค้าเกษตรจากไทยในตลาดญี่ปุ่น ไทยต้องไม่ลืมข้อเท็จจริงที่ว่าญี่ปุ่นไม่ได้ทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศไทยเพียงประเทศเดียว การเปิดเสรีทางการค้าสินค้าเกษตรของญี่ปุ่นจึงเป็นการเปิดโอกาสให้สินค้าเกษตรจากประเทศอื่นๆ เข้ามาในตลาดญี่ปุ่นด้วย ดังนั้น การที่ญี่ปุ่นเปิดตลาดสินค้าเกษตรหรือลดกำแพงภาษีของสินค้าเกษตร ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าสินค้าเกษตรจากไทยจะสามารถเข้าไปขายในตลาดญี่ปุ่นได้มากขึ้นเสมอไป โดยสินค้าเกษตรจากไทยจะต้องเผชิญหน้ากับคู่แข่งจากสหรัฐฯ แคนาดา นิวซีแลนด์ และไต้หวัน เป็นต้น ซึ่งประเทศเหล่านี้ครอบครองส่วนแบ่งการตลาดหลักของสินค้าเกษตรญี่ปุ่นอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งยังมีความสำคัญต่อญี่ปุ่นในด้านการเมืองและความมั่นคงมากกว่าไทยด้วย ประการที่สอง และเป็นประเด็นที่มีความสำคัญมากกว่า ประการแรก คือ มาตรฐานคุณภาพสินค้าเกษตรของไทย ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ผู้บริโภคญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับประเด็นเรื่องคุณภาพและความปลอดภัยมากกว่าประเด็นเรื่องราคา แม้ว่าสินค้าจะมีราคาถูกแต่หากผู้บริโภคไม่มั่นใจในคุณภาพก็ยากที่จะเข้าไปในตลาดได้ ดังนั้น ไทยจึงจำเป็นต้องพัฒนากระบวนการผลิตและผลผลิตให้ได้ตามมาตรฐานสากลหรือตามมาตรฐาน

ที่ญี่ปุ่นต้องการ นอกจากคุณภาพของสินค้าแล้วยังต้องปฏิบัติให้สอดคล้องกับนโยบายเรื่องสินค้าเกษตรของญี่ปุ่นด้วย คือ ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานฉลากหรือมีระบบ Traceability จึงจะมีโอกาสในการเข้าตลาดญี่ปุ่นมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ประเด็นนี้ยังเป็นที่ยกเถียงได้ว่า มาตรฐานสินค้าของญี่ปุ่นนั้นเป็นไปเพื่อปกป้องผู้บริโภคหรือเป็นการกีดกันทางการค้า (Protectionism)

### **การปรับตัวของภาคเกษตรและการแข่งขันในการส่งออกสินค้าเกษตร**

ญี่ปุ่นได้พยายามเปลี่ยนแปลงภาคเกษตรด้วยมาตรการปฏิรูปต่างๆ ด้วยเห็นว่าจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการบริหารงานในภาคเกษตรทั้งระบบ เช่น มีการเตรียมการจัดทำคู่มือโภชนาการของญี่ปุ่น (Japan's Dietary Guidelines) การทบทวนระบบรักษาเสถียรภาพราคาสินค้าเกษตรใหม่ การแนะนำมาตรการรักษาเสถียรภาพทางธุรกิจให้แก่เกษตรกรรายบุคคล รวมถึงการนำระบบจ่ายตรงมาใช้ เป็นต้น มาตรการในการปฏิรูปภาคเกษตรญี่ปุ่นนี้ จะช่วยให้ภาคเกษตรมีความสามารถในการแข่งขันมากขึ้น เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับการเปิดเสรีทางการค้า และคำนึงถึงผลประโยชน์ของผู้บริโภคมากขึ้น กล่าวในภาพรวมคือ รัฐจะมีนโยบายหลักในการปฏิรูปภาคเกษตรใน 3 ประการ คือ ประการแรก การรักษาอุปทานด้านอาหาร ประการที่สอง การสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาคเกษตร และประการที่สาม การรักษาสภาพแวดล้อม

ญี่ปุ่นมีความกังวลในใจเรื่องอุปทานด้านอาหาร และได้ตั้งเป้าหมายในการพึ่งพิงตนเองด้านอาหารเอาไว้ พร้อมกับมีความพยายามสร้างหลักประกันในการนำเข้าด้วยการกระจายแหล่งนำเข้าสินค้าเกษตรไว้ในหลายประเทศมากกว่าการเลือกนำเข้าจากประเทศใดประเทศหนึ่ง โดยเฉพาะ และแนวทางในการสร้างหลักประกันการนำเข้าของญี่ปุ่นอีกแนวทางหนึ่ง คือ การสร้าง EPA/FTA กับประเทศต่างๆ ที่เป็นผู้ผลิตสินค้าเกษตรที่ญี่ปุ่นจำเป็นต้องนำเข้า รวมถึงความพยายามในการเจรจาใน WTO ในเรื่องสินค้าเกษตร ในขณะที่เดียวกันก็จะส่งเสริมให้อุตสาหกรรมอาหารมีประสิทธิภาพ

ในการแข่งขันมากขึ้นด้วยการสนับสนุนการวิจัยจัดโครงสร้างตลาดการค้าส่งใหม่และปรับปรุงภาคการจัดจำหน่ายอาหารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในส่วนของผู้บริโภคนั้น รัฐพยายามให้ความรู้เรื่องอาหารและสร้างความมั่นใจในคุณภาพอาหารภายในประเทศ มีการออกกฎหมายบังคับให้ผู้ผลิตปิดฉลากสินค้าที่มีรายละเอียดตามที่กำหนดเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภคในการเลือกซื้อสินค้า และมาตรการความปลอดภัยด้านอาหาร ระบบตรวจสอบ สืบค้นย้อนกลับไปยังผู้ผลิตต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่เกษตรกรญี่ปุ่นเองก็มีความกังวลด้วย

ประเด็นที่น่าสนใจสำหรับไทย ซึ่งเป็นประเทศคู่ค้าสินค้าเกษตรของญี่ปุ่นก็คือ นอกจากความพยายามปฏิรูปภาคเกษตรภายในให้มีประสิทธิภาพสามารถแข่งขันกับสินค้าเกษตรจากต่างประเทศได้แล้ว ญี่ปุ่นยังประกาศเป้าหมายในการปฏิรูปภาคเกษตรอีกด้วย โดยตั้งเป้าไว้ว่าจะเพิ่มปริมาณการส่งออกสินค้าเกษตรเป็นสองเท่าภายในระยะเวลา 5 ปี คือ เพิ่มการส่งออกสินค้าเกษตรจาก 2.96 แสนล้านเยน ในปี ค.ศ. 2004 ให้เป็น 6 แสนล้านเยน ในปี ค.ศ. 2005 ซึ่งถ้าญี่ปุ่นสามารถทำได้จริงตามเป้าหมายที่ประกาศไว้ก็จะส่งผลต่อการแข่งขันการส่งออกสินค้าเกษตรในตลาดที่ต้องการบริโภคสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพหรือตลาดระดับบนทั้งในประเทศไทยและในตลาดประเทศที่สามอีกด้วย

ในด้านการสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืนในภาคเกษตรนั้น ญี่ปุ่นมีความพยายามรักษาภาคเกษตรและเกษตรกรไว้แต่ต้องเป็นภาคเกษตรที่มีความเข้มแข็งสามารถอยู่ได้ด้วยตนเองมากขึ้น จึงทำการปฏิรูปกฎระเบียบบางประการ เช่น การนำระบบจ่ายตรงมาใช้แทนระบบการจ่ายเงินอุดหนุนแบบเดิม การนำระบบจ่ายตรงมาใช้จะช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการแข่งขันมากกว่าระบบการจ่ายเงินอุดหนุนแบบเดิมซึ่งไม่ได้สนับสนุนให้เกิดการผลิตขนาดใหญ่และมีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะแข่งขันได้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ด้านนโยบายของ MAFF แนวทางหนึ่งในการจ่ายตรง คือ จะจ่ายเงินอุดหนุนให้กับเกษตรกรที่มีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ

4 เอกตารขึ้นไป ซึ่งเกษตรกรญี่ปุ่นมีพื้นที่ทำเกษตรเฉลี่ยเพียง 1.6 เฮกตาร์เท่านั้น นั่นหมายความว่ารัฐต้องการสนับสนุนเกษตรกรที่ท้ออาชีพเกษตรอย่างจริงจัง ในขณะที่จะยอมปล่อยให้เกษตรกรรายย่อยบางส่วนสูญหายไป ยกเว้นแต่ผู้ที่ทำการเกษตรขนาดเล็กบางส่วนในพื้นที่ที่รัฐเห็นว่ามิใช่ประโยชน์อื่น ๆ นอกเหนือจากด้านการผลิต เช่น ด้านประเพณี วิถีชีวิตและด้านสิ่งแวดล้อม โดยใช้เกณฑ์ทางด้านสิ่งแวดล้อมเป็นตัวกำหนดการจ่ายเงินอุดหนุน เช่น การทำนาขั้นบันไดในเขตภูเขาจะได้รับเงินอุดหนุนเป็นพิเศษ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีมาตรการอื่นๆ เช่น การสนับสนุนให้ทำ Farm Work Outsourcing ซึ่งหมายถึงสามารถจ้างคนงานต่างชาติดำเนินการทำเกษตรได้ง่ายขึ้น รัฐคิดวว่านโยบายนี้จะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตรและลดการละทิ้งที่ดินทำการเกษตรได้ และมาตรการดังกล่าวข้างต้นนี้จะสอดคล้องกับการรักษาสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมของญี่ปุ่น โดยญี่ปุ่นดำเนินนโยบายเพื่อรักษาและจัดการทรัพยากรธรรมชาติที่จำเป็นต่อการรักษาสภาพแวดล้อม เช่น การรักษาและจัดการที่นา การชลประทาน เป็นต้น

#### **นโยบายและยุทธศาสตร์สำหรับประกันความมั่นคงด้านอาหารและการทำฟาร์มประกันในต่างประเทศ**

การเปิดเสรีทางการค้าจะส่งผลให้ภาคเกษตรของญี่ปุ่นบางส่วนที่ไร้ประสิทธิภาพในการแข่งขันต้องล้มสลายลงไป ภาคเกษตรของญี่ปุ่นจึงจำเป็นต้องปรับตัวหากมีความต้องการอยู่รอดในกรอบของการค้าเสรี อย่างไรก็ตาม ญี่ปุ่นก็มีข้อจำกัดอยู่มากในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของภาคเกษตร เป็นต้นว่า ที่ดินและแรงงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญของการทำเกษตรของญี่ปุ่น ด้วยข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้ญี่ปุ่นจึงต้องเลือกผลประโยชน์แห่งชาติสูงสุดที่จะได้จากการเปิดเสรีทางการค้าด้วยการรักษาการทำเกษตรที่ทำหน้าที่อื่นในสังคมด้วย เช่น ทำหน้าที่รักษาสิ่งแวดล้อมและการทำเกษตรขนาดใหญ่ที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตและสามารถแข่งขันได้ และจำเป็นต้องเสียสละการทำเกษตรรายย่อยที่ไม่มีความสามารถดังกล่าวไป ข้อสังเกตหนึ่ง

จากการทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างญี่ปุ่นกับไทย คือ การที่ญี่ปุ่นขอยกเว้นไม่เจรจาเรื่องเปิดเสรีสินค้าเกษตรสำคัญของญี่ปุ่น คือ ข้าว ซึ่งมีความหมายว่าญี่ปุ่นอาจจะเก็บข้าวไว้เป็นสินค้าเกษตรหลักของประเทศ เนื่องจากสามารถผลิตได้เพียงพอกับการบริโภคในประเทศแล้ว ในขณะที่สินค้าเกษตรอื่นๆ ยังมีความจำเป็นต้องนำเข้าอยู่มาก เนื่องจากไม่สามารถผลิตให้เพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภคในประเทศที่เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอได้ รวมถึงอุตสาหกรรมอาหารของญี่ปุ่นก็เพิ่มการพึ่งพิงการนำเข้ามากขึ้นเช่นกัน ในขณะที่ความพยายามในการเพิ่มการผลิตตนเองด้านอาหารของญี่ปุ่นก็ยังไม่ประสบความสำเร็จ โดยนับจากปี ค.ศ. 1998 จนถึงปี ค.ศ. 2004 อัตราการพึ่งพิงตนเองด้านอาหารของญี่ปุ่นยังคงอยู่ที่ประมาณ 40% มาโดยตลอด

การเปิดเสรีทางการค้าอาจจะเป็น “วิกฤต” สำหรับภาคเกษตรญี่ปุ่น และทำให้ภาคเกษตรต้องมีการปรับตัว แต่ในขณะเดียวกันก็อาจจะเป็น “โอกาส” ที่จะใช้เพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงด้านอาหารได้ กล่าวคือ การเปิดเสรีทางการค้าจะทำให้สามารถเคลื่อนย้ายทุนได้อย่างเสรีมากขึ้น ทำให้ภาคเกษตรญี่ปุ่นสามารถเคลื่อนย้ายทุน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ญี่ปุ่นมีอยู่มาก ไปทำการผลิตสินค้าเกษตรในต่างประเทศ ซึ่งเป็นการตอบสนองต่อปัจจัยที่ญี่ปุ่นมีจำกัด นั่นคือ ที่ดินและแรงงาน และนโยบายที่คาดว่าญี่ปุ่นจะเลือกใช้ คือ การทำฟาร์มประกัน (Contract Farming) ในประเทศต่างๆ โดยเฉพาะในแถบเอเชีย

ไทย ในฐานะที่เป็นประเทศส่งออกสินค้าเกษตรรายใหญ่ของโลกรายหนึ่ง ย่อมจะได้รับผลกระทบจากนโยบายการทำฟาร์มประกันของญี่ปุ่นอย่างน้อยใน 2 ประการ คือ ประการแรก ผลกระทบในฐานะประเทศผู้ผลิตสินค้าเกษตร ไทยและญี่ปุ่นอาจจะต้องกลายมาเป็นคู่แข่งทางการค้าสินค้าเกษตร ทั้งในด้านการส่งออกสินค้าเกษตรและในด้านการแย่งชิงพื้นที่สำหรับทำฟาร์มประกัน เนื่องจากบริษัทไทยก็มีความสนใจที่จะทำฟาร์มประกันในประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคนี้เช่นกัน ประการที่สอง ผลกระทบในฐานะประเทศเป้าหมายที่ญี่ปุ่นเข้ามาทำฟาร์มประกัน บริษัทญี่ปุ่นได้เข้ามาทำฟาร์มประกันในไทยแล้ว เช่น การทำฟาร์มประกันพืชผัก

เช่น กระจับปี่เขียว หน่อไม้ฝรั่ง ในภาคกลาง และการทำฟาร์มประกันปลูกข้าวญี่ปุ่น ในภาคเหนือ เป็นต้น ซึ่งอาจจะต้องทำการศึกษาข้อดี/ข้อด้อย ของการทำฟาร์มประกันดังกล่าวในบางประเด็น

เช่น ความมั่นคงทางอาหารของไทย เป็นต้น ในภาพรวมแล้ว ไทยควรที่จะกำหนดจุดยืนและมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนในเรื่องการผลิตสินค้าเกษตร และความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญ ในอนาคต



Japan  
Watch  
Project

### เชิงอรรถ

<sup>1</sup>Aurelia George Mulgan. "Japan Inc." in the Agricultural Sector: Reform or Regrees? Paper No. 314.

<sup>2</sup>เพ็งฮ้าง

### เอกสารอ้างอิง

#### เอกสาร

Ministry of Agriculture, Forestry, and Fisheries. "An overview of Japanese Agriculture and Agricultural Policies", Paper presented by Policy Planning and Evaluation Division. MAFF, 2005.

Ministry of Agriculture, Forestry, and Fisheries. "Implementation of Direct Payment to Farmers in the Hilly and Mountainous Areas in Japan, 2004", MAFF Update, No. 595, 2005.

Ministry of Agriculture, Forestry, and Fisheries. A Guide to MAFF: Aiming for a Stable Food Supply and a Beautiful country, 2005.

Ministry of Agriculture, Forestry, and Fisheries. Agricultural Land. <http://www.tochi.mlit.go.jp/h13hakusho/setsu1-2-2eng.html>

Ministry of Agriculture, Forestry, and Fisheries. Agricultural Sector. <http://www.stat.go.jp/English/data/handbook/c95cont.html>

Ministry of Agriculture, Forestry, and Fisheries. Annual Report on Food, Agriculture, and Rural Areas in Japan. FY 2002.

Ministry of Agriculture, Forestry, and Fisheries. Annual Report on Food, Agriculture, and Rural Areas in Japan. FY 2003.

Ministry of Agriculture, Forestry, and Fisheries. Annual Report on Food, Agriculture, and Rural Areas in Japan. FY 2004.

Ministry of Agriculture, Forestry, and Fisheries. Key Points in the Basic Plan for Food, Agriculture, and Rural Areas, 2005.

Ministry of Agriculture, Forestry, and Fisheries. The Basic Law on Food, Agriculture, and Rural Areas, 1999.

Ministry of Agriculture, Forestry, and Fisheries. The Basic Law on Food, Agriculture, and Rural Areas, 2000.

Norinchukin Bank. Annual Report 2004.

สำนักงานเจรจาเขตการค้าเสรีไทย-ญี่ปุ่น, กระทรวงการต่างประเทศ. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องเอฟทีเอไทย-ญี่ปุ่น : ไทยได้หรือเสีย?. สิงหาคม 2005.

#### บทความ

Aurelia George Mulgan, "Agricultural Policy and Agricultural Policy Making: Perpetuating the Status Quo" , Jennifer Amyx and Peter Drysdale (eds.). Japanese Governance: Beyond Japan Inc. Lond: Routledge, 2003.

Hinoru Matsui, "Agricultural Cooperatives System in Japan", Agricultural Cooperatives in Asia and the Pacific : Report of an APO Multi-Country Study Mission 21-June-1 July 1994, Tokyo, Japan. Tokyo: Asian Productivity Organization, 1996.

Kawamura, Tamotsu. "What Caused Ups and Downs of Japanese Agricultural Cooperatives?: A TFP Analysis." Paper for the IAMA Food and Agribusiness Forum. June 25, 2000. Chicago.

Kondo Motohiro, "Farm Policy under Fire", Japan Echo, June 2004.

Moen, Darrell Gene. "The Postwar Japanese Agricultural Debacle." Hitotsubashi Journal of Social Studies: Vol. 31. No. 1. July 1999. (<http://www.tsujiru.net/moen/essays/essay-1.pdf>)

Moen, Darrell Gene. "The Agricultural Free Trade Debate: Poisoning the Planet and its Inhabitants." Journal of Policy and Culture: Vol. 4. March 1999. ([http://www.tsujiru.net/moen/essays/essay\\_2.html](http://www.tsujiru.net/moen/essays/essay_2.html))

Robert Bullock, "Nokyo: A Short Cultural History" JPRI Working Paper No.41: December 1997.

Yamashita Kazuhito, "Replace Price Props with Direct Payments to Farmers", Japan Echo, June 2004.

Yamazaki Yasuyo, "The Untapped Potential of Japanese Agriculture", Japan Echo, June 2004.

### หนังสือ

Ann Wasao and Nishida Yoshiaki (eds.). *Farmers and Village Life in Twentieth-Century Japan*. London : Routledge, 2003.

Aurelia George Mulgan. "Agricultural Policy and Agricultural Policymaking: Perpetuating the Status quo". *Japanese Governance: Beyond Japan Inc*. Jennifer Amyx. Ed. Great Britain: Routledge. 2003.

Aurelia George Mulgan. *Japan Inc in the Agricultural Sector: Reform or Regress?*. Paper No. 314 in the Pacific Economic Paper Series. April 2001. Canberra: Australia. Japan Research Center, 2001.

Aurelia George Mulgan. *The Politics of Agriculture in Japan*. USA: Routledge. 2000.

Australian Bureau of Agricultural and Resource Economics. *Japanese Agricultural Policies*. Australia: Australian Govt. Pub. Service. 1988.

Kamiya Mitsuki. *1990's: A Decade for Agricultural Policy Reform in Japan: Breakaway from the Postwar Policies*. Tokyo: Food and Agricultural Policy Research Center, 2002.

Mayumi Itoh. *Globalization of Japan: Japanese Sakoku Mentality and U.S. Efforts to Open Japan*. London : MacMillan Press. Ltd., 2000.

Penelop Franks, Johanna oestel, Choo Hyop Kim. *Agriculture and Economic Development in East Asia: From Growth to Protectionism in Japan, Korea, and Taiwan*. London : Routledge, 1999.

### สัมภาษณ์

เกษตรกรที่ Hokkaido : กรกฎาคม 2004, พฤศจิกายน-ธันวาคม 2004.

เกษตรกรที่ Niigata : ตุลาคม 2005.

ข้าราชการ MAFF : มีนาคม 2004, ธันวาคม 2004, สิงหาคม 2005, พฤศจิกายน 2005.

เจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตรที่ Hokkaido : กรกฎาคม 2004, พฤศจิกายน-ธันวาคม 2004.

เจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตรที่ Niigata : ตุลาคม 2005.

เจ้าหน้าที่สหกรณ์การเกษตรที่ Tokyo : มีนาคม 2004, ธันวาคม 2004, สิงหาคม 2005, พฤศจิกายน 2005.

นักวิชาการเกษตร : สิงหาคม 2005.

บริษัทนำเข้า : พฤศจิกายน 2003.



ค้น.....  
 ความ.....  
 คิด.....

*“Reading is  
 equivalent to  
 thinking with  
 someone else’s  
 head instead of  
 one’s own”*

: Arthur Shopenhauer

# Blueprint for a New Japan : The Rethinking of a Nation

โดย เอกสิทธิ์ หนูหนักดี\*

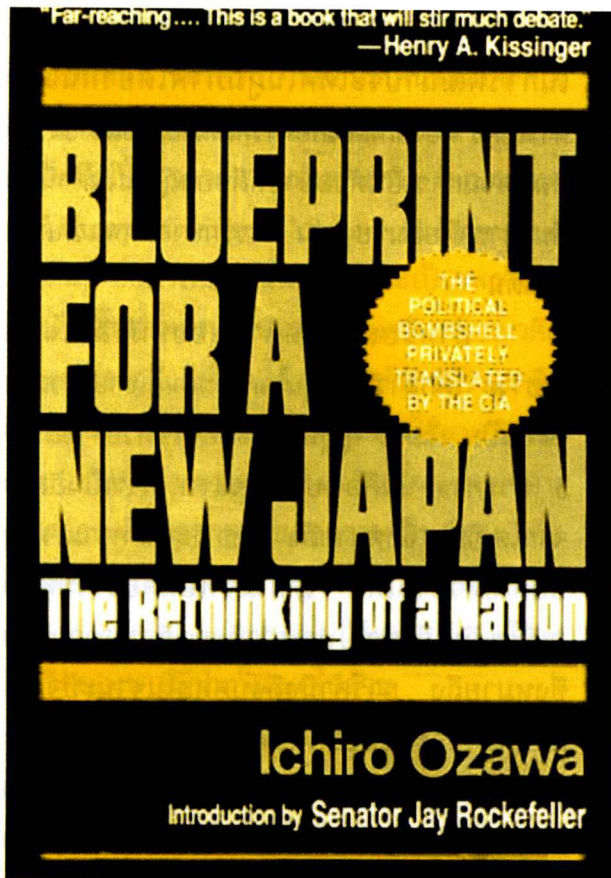
**B**lueprint for a New Japan: The Rethinking of a Nation คือ หนังสือที่ อิจิโร โอซาวะ (Ichiro Ozawa) ได้เขียนถึงปัญหาของญี่ปุ่นและญี่ปุ่นในความฝันที่เขาปรารถนาจะให้ เป็น ซึ่งแม้ว่าหนังสือเล่มนี้จะถูกเขียนขึ้นมากกว่าทศวรรษแล้ว แต่เนื่องในวาระที่เขาได้ขึ้นดำรงเป็นหัวหน้าพรรคฝ่ายค้านพรรคสำคัญนับตั้งแต่วันที่เดือนเมษายน การอ่านหนังสือเล่มนี้เพื่อทบทวน “ญี่ปุ่น” ในทัศนะของเขาจึงเป็นเรื่องที่สมควรอย่างยิ่ง

ในหนังสือเล่มนี้ โอซาวะ ได้กล่าวถึงระบบการเมืองแบบญี่ปุ่นที่เขามีความเห็นว่ามีข้อผิดพลาดและจำเป็นต้องได้รับการปฏิรูปเพื่อให้ญี่ปุ่นสามารถก้าวทันและตอบสนองความคาดหวังของนานาชาติได้มากกว่านี้ โดยเนื้อหาดังกล่าวถูกแบ่งออกเป็น 3 ส่วนหลัก คือ ส่วนแรกเป็นประเด็นที่เกี่ยวกับการปฏิรูปการเมือง ส่วนที่สอง คือ ประเด็นเรื่อง Normal Nation ของญี่ปุ่น และส่วนที่สาม คือ ประเด็นเรื่องอนาคตของญี่ปุ่น

สำหรับประเด็นแรกที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการปฏิรูปการเมืองนั้น โอซาวะ ได้เรียกร้องให้มีการปฏิรูปการเมืองในหลายด้านโดยเร่งด่วนเนื่องจากความจำเป็นหลายประการ โดยเขาเห็นว่าโครงสร้างทางการเมืองญี่ปุ่นยังขาดความเป็นผู้นำ ระบบการตัดสินใจเชิงนโยบายไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งไม่มีการแข่งขันทางการเมืองภายในประเทศอย่างแท้จริง

โอซาวะ ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าปัญหาดังกล่าวข้างต้นนี้ก่อให้เกิดความเสียหายต่อญี่ปุ่น โดยมีตัวอย่างที่สามารถเห็นได้อย่างชัดเจนคือ กรณีสงครามอ่าว (ค.ศ. 1990-1991) ที่เขาเห็นว่า ญี่ปุ่นมีปฏิกิริยาต่อเรื่องนี้ช้าเกินไป นอกจากนี้ ความร่วมมือแต่เพียงด้านการเงินนั้นไม่ได้รับการยอมรับจากนานาชาติ ซึ่งเขาเชื่อและกล่าวโทษว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลมาจากระบบการเมืองที่มีปัญหาของญี่ปุ่นโดยเฉพาะ

\* นักวิจัยประจำโครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น



ภาพปก *Blueprint for a New Japan: The Rethinking of a Nation* ที่เขียนโดย "Ichiro Ozawa" และตีพิมพ์โดย Kodansha International เมื่อปี ค.ศ. 1994. (ภาพจาก <http://images.amazon.com/images/P/4770018711.01.ZZZZZZ.jpg>)

ปัญหาเรื่องความเป็นผู้นำและการไม่กล้าเผชิญหน้ากับความท้าทายจากปัญหาของญี่ปุ่น เนื่องจากญี่ปุ่นถูกตั้งข้อสังเกตว่ามีกระบวนการตัดสินใจที่เนิ่นนานและตอบสนองต่อปัญหาต่างๆ ช้าเกินไปต่อประเด็นเหล่านี้ โอซาวะได้ขยายความต่อไปว่ารัฐบาลญี่ปุ่นมีปัญหาใน 5 ประเด็นสำคัญ คือ ประการแรก รัฐบาลขาดความสามารถในการ "นำ" ประเทศ ประการที่สอง ระบบประชาธิปไตยแบบญี่ปุ่น ประการที่สาม กระบวนการทำงานของรัฐบาล ประการที่สี่ ทีมงานของนายกรัฐมนตรีไม่เข้มแข็งพอที่จะเสนอนโยบายสำคัญได้ และประการสุดท้าย คือ การบริหารงานที่กระจัดกระจายไม่เชื่อมโยงกัน

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว เขาจึงเห็นว่าญี่ปุ่นจำเป็นต้องทำการปฏิรูปการเมือง โดยเริ่มต้นจากการปรับปรุงทีมงานของนายกรัฐมนตรีให้มีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นอยู่ และปรับปรุงระบบการทำงานของรัฐบาลและคณะรัฐมนตรี นอกจากนี้ เขายังสนับสนุนการปฏิรูประบบการเลือกตั้งจากแบบเขตใหญ่มีผู้แทนได้หลายที่นั่ง ให้มาเป็นแบบเขตเล็กที่มีผู้แทนได้เพียงที่นั่งเดียวแทน และสนับสนุนการกระจายอำนาจ โดยเสนอให้รัฐบาลกระจายอำนาจการปกครองให้แก่รัฐบาลท้องถิ่นให้มากขึ้น

ในส่วนที่สองของหนังสือเล่มนี้ โอซาวะได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญของญี่ปุ่น คือ ประเด็นเรื่องญี่ปุ่นจะกลายเป็น "Normal Nation" ซึ่งเขาได้ให้นิยามว่าการที่ญี่ปุ่นจะกลายเป็น Normal Nation ได้นั้น ญี่ปุ่นต้องมีคุณสมบัติอย่างน้อย 2 ประการ คือ ประการแรก ญี่ปุ่นต้องเป็นชาติที่มีเจตจำนงในการแบกรับภาระความรับผิดชอบตามที่นานาชาติพึงกระทำในประชาคมระหว่างประเทศ และประการที่สอง ญี่ปุ่นต้องเป็นชาติที่สามารถให้ความร่วมมือกับชาติอื่นๆ อย่างเต็มกำลัง เพื่อสร้างความเจริญรุ่งเรืองและความมั่นคงให้ชีวิตให้แก่พลโลก (It is a nation that willingly shoulders those responsibilities regarded as natural in the international community. It cooperates fully with other nations in their efforts to build prosperous and stable lives for their people.)

ตามทัศนะของโอซาวะนั้น เขาเห็นว่าการเป็นชาติที่มีสันติภาพและความสงบสุขของญี่ปุ่นเองนั้นก็มีความสำคัญที่ต้องจ่าย นั่นคือ การที่ญี่ปุ่นกลายเป็นชาติที่ขาดทักษะในการตอบสนองต่อปัญหาหรือสถานการณ์ใหม่ๆ อย่างไรก็ตาม เขาได้เสนอแนะแนวทางในการดำเนินนโยบายเพื่อรักษาสันติภาพของญี่ปุ่นไว้ เป็นต้นว่า การรักษาความร่วมมือในการรักษาสันติภาพระหว่างญี่ปุ่น-สหรัฐฯ



อิชิโร โอซาวะ (Ichiro Ozawa) เป็นบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทสูงในการเมืองญี่ปุ่น ในอดีตเขาเคยสังกัดพรรค LDP โดยดำรงตำแหน่งเป็นเลขาธิการพรรค รวมทั้งเคยเป็นรัฐมนตรีและเป็นบุคคลที่อดีตนายกรัฐมนตรีนากะโซเน่พึ่งพอใจในการทำงาน อย่างไรก็ตาม โอซาวะ ที่ได้ชื่อว่าเป็นนักการเมืองหัวปฏิรูปผู้หนึ่งได้ลาออกจากพรรค เพื่อเข้าร่วมกับพรรคฝ่ายค้าน คือ พรรค DPJ และเพิ่งได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าพรรคเมื่อไม่กี่เดือนที่ผ่านมา (ภาพจาก [http://en.wikipedia.org/wiki/Ichiro\\_Ozawa](http://en.wikipedia.org/wiki/Ichiro_Ozawa))

การจัดองค์กรของกองกำลังป้องกันตนเอง (SDF) ใหม่และการใช้ประโยชน์จากองค์การสหประชาชาติ (UN) ในการรักษาสันติภาพ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม โอซาวะมิได้มองญี่ปุ่นแต่เพียงมิติทางการเมืองเพียงด้านเดียวเท่านั้น ทั้งนี้เขาเห็นว่าการที่ญี่ปุ่นจะได้รับการยอมรับจากนานาชาตินั้นจำเป็นต้องมีแนวคิดด้านเศรษฐกิจที่ได้รับการยอมรับด้วย โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องการยกเลิกการปกป้องตลาดภายในประเทศ การยอมรับหลักการการค้าเสรี การสนับสนุนการแก้ไขปัญหาทางการค้าด้วยเวทีองค์การ

การค้าโลก (WTO) การให้ความร่วมมือในการพัฒนาประเทศในภูมิภาคเดียวกันและการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ ตลอดจนการเป็นตัวอย่างที่ดีของญี่ปุ่นในค่านิยมที่นานาชาติยอมรับ เช่น การรักษาสภาพแวดล้อม เป็นต้น

สำหรับส่วนสุดท้ายของหนังสือเล่มนี้ โอซาวะ ได้กล่าวถึงญี่ปุ่นในความฝันที่เขาปรารถนาจะให้ เป็น นั่นคือ ญี่ปุ่นที่ประกอบไปด้วย “อิสระ” 5 ประการ นั่นคือ ประการแรก การเป็นอิสระจากโตเกียว ซึ่งหมายถึง การกระจายความเจริญออกไปทั่วประเทศ โดยไม่จำเป็นต้องรวมศูนย์อยู่ที่โตเกียวอีกต่อไป ประการที่สอง อิสระจากบริษัท ซึ่งหมายถึง การคำนึงถึงบุคคลในฐานะปัจเจกมากกว่าที่จะเป็นบริษัทในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของประเทศ อันเป็นแนวทางซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนสามารถค้นหาและสร้างคุณค่าในตัวตนได้อย่างเสรี ประการที่สาม อิสระจากงานล่วงเวลา ซึ่งหมายถึง การลดเวลาการทำงานลงเพื่อให้ประชาชนมีเวลาในการคำนึงถึงอนาคตของตนเองได้มากขึ้น ประการที่สี่ คือ อิสระจากความสูงอายและความเปราะบาง ซึ่งหมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้สูงวัยและสตรีมีส่วนร่วมและบทบาทในสังคมมากกว่าที่เป็นอยู่ และประการสุดท้าย คือ อิสระจากกฎเกณฑ์ต่างๆ

อาจกล่าวได้ว่า อิสระทั้ง 5 ประการที่โอซาวะ กล่าวถึงนี้ มีเป้าหมายไว้เพื่อปลดปล่อยประชาชนจากสังคมและการเมืองแบบเดิม และเพื่อที่จะสร้างสังคมใหม่ที่ให้คุณค่ากับปัจเจกชนมากขึ้นนั่นเอง แต่กระนั้นก็ตาม โอซาวะ ได้สรุปในท้ายที่สุดไว้ว่า อิสระที่แท้จริงต้องสร้างบนรากฐานของประชาธิปไตยและความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้ของประชาชน

Blueprint for a New Japan: The Rethinking of a Nation นับเป็นหนังสือที่ได้รับ

การยกย่องจากชนชั้นนำชาวตะวันตกค่อนข้างมาก ทั้งจากนิตยสารที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล เช่น Los Angeles Times, Time หรือจากบุคคลที่มีชื่อเสียงในแวดวงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เช่น Henry Kissinger, Michael H. Armacost เป็นต้น ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งอาจจะเป็นเพราะว่า ประเด็นที่โอซาวะเสนอขึ้นมา นั้นสอดคล้องกับแนวคิดของตะวันตกอยู่แล้วก็เป็นได้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าแนวคิดที่เขาเสนอไว้ในหนังสือเล่มนี้อาจจะเป็นแนวคิดที่ดี แต่การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจะเท่ากับการเปลี่ยนรากฐานของความเป็นญี่ปุ่น ซึ่งไม่ได้หมายถึงเฉพาะรากฐานทางการเมืองและเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ยังรวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของชาวญี่ปุ่นทั้งหมดไปด้วย

โดยสรุปอาจจะกล่าวได้ว่า โอซาวะ มีความเห็นว่าญี่ปุ่นในทศวรรษที่ 1990 นั้น เป็นประเทศที่ “แหง” เกินไป นั่นคือ ขาดความเป็นผู้นำ ไม่กล้าที่จะตัดสินใจตามจุดยืนและผลประโยชน์แห่งชาติของตนเอง ซึ่งไม่เหมือนกับแนวทางของผู้นำในอดีตที่เขาชื่นชม เช่น ฮาระ เคอิ หรือ ชิเงรุ โยชิเดะ เป็นต้น นอกจากนี้ แนวคิดหลายประการในหนังสือเล่มนี้ได้แสดงให้เห็นว่า เขาต้องการเห็นญี่ปุ่นดำเนินนโยบายที่เป็นพันธมิตรอย่างแนบแน่นกับสหรัฐฯ ต่อไป พร้อมกับเห็นด้วยว่า ญี่ปุ่นควรจะรับค่านิยมที่ตะวันตกยอมรับหรืออาจจะ

กล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า ญี่ปุ่นที่โอซาวะ ต้องการเห็น นั่นคือญี่ปุ่นที่เป็นสากล ประเด็นที่น่าสนใจศึกษาต่อไป ก็คือความเป็นสากลนั้นจะเป็นผลดีกับญี่ปุ่นมากน้อย ประการใด ซึ่งในกรณีของประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน การเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ การทำข้อตกลงเขตการค้าเสรีกับประเทศอื่นๆ ปრაกฏการณ์ต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นส่วนหนึ่งของการนำประเทศสู่ความเป็นสากล ซึ่งย่อมจะต้องมีผลดี/ผลเสีย ให้ทำการศึกษาและพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมของประเทศต่อไป

ประมาณหนึ่งทศวรรษนับจากปี ค.ศ. 1994 ถึงปี ค.ศ. 2006 นี้ สิ่งที่โอซาวะ ได้เขียนไว้ในหนังสือเล่มนี้ได้รับการนำมาปฏิบัติไปบ้างแล้ว บางประการ เป็นต้นว่า การปฏิรูปการเมือง การสนับสนุนการค้าเสรี การมีส่วนร่วมในประชาคมโลกที่มากขึ้นและการแสดงบทบาทนำที่มากขึ้นของญี่ปุ่น ที่ผ่านมา เรายังไม่ทราบว่าจะโอซาวะพึงพอใจในสิ่งที่เป็นอยู่ของโครงสร้างต่างๆ ของญี่ปุ่นในปัจจุบันมากน้อยเพียงไร และเขาเห็นว่า ญี่ปุ่นได้เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เขาคาดหวังแล้วหรือไม่ แต่ในเวลาอีกไม่นานนับจากนี้ เราอาจจะได้ทราบถึงทัศนะของเขาได้จากนโยบายต่างๆ ของเขาหลังจากที่เขาเพิ่งขึ้นดำรงตำแหน่งเป็นหัวหน้าพรรค DPJ เมื่อไม่นานมานี้



Japan  
Watch  
Project





Japan's.....  
Politics.....  
Today.....

# “Post-Koizumi”

ศิริพร วัชชวัลคุ\*

**H**ายจุนอิจิโร โคอิสุมิ ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่นมานานับตั้งแต่เดือนเมษายน 2001 โดยชนะการเลือกตั้งได้เป็นหัวหน้าพรรค LDP ซึ่งเป็นพรรคเสียงข้างมากในสภาในตอนต้นปีนั้น หลังจากที่ได้พยายามแข่งขันเพื่อชิงตำแหน่งนี้มาเป็นครั้งที่ 3 (ครั้งที่ 1 และ 2 พ่ายแพ้ให้แก่นายเรียวกาโร ฮาชิโมโตะ ในปี ค.ศ. 1995 และนายเคโซ โอบุชิ ในปี ค.ศ. 1999 ตามลำดับ) นับตั้งแต่ดำรงตำแหน่งเป็นต้นมา เขาได้รับความนิยมในหมู่ประชาชนค่อนข้างมาก อาจกล่าวได้ว่าเขาเป็นนายกรัฐมนตรีที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคนหนึ่งในบรรดานายกรัฐมนตรีของญี่ปุ่นในยุคหลังสงคราม ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากบุคลิกภาพของเขาที่เป็นคนพูดตรง และอีกส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากความพยายามในการดำเนินนโยบายปฏิรูปต่างๆ อย่างจริงจัง และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลายประการในสังคมญี่ปุ่น โดยเฉพาะการปฏิรูปกิจการไปรษณีย์และการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น แม้ว่าจะได้รับการต่อต้านอย่างหนักหน่วงจากนักการเมืองรุ่นเก่าในพรรค LDP แต่เขาก็สามารถดำเนินนโยบายปฏิรูปไปได้ และนำพรรค LDP ให้ชนะการเลือกตั้งอย่างถล่มทลายในการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อปีที่แล้ว (2005)

อย่างไรก็ดี แม้ว่าจะได้รับความนิยมอย่างสูงในหมู่ประชาชนอยู่ในขณะนี้ก็ตาม นายกรัฐมนตรีโคอิสุมิ ได้ประกาศอย่างชัดเจนว่าจะลงจากตำแหน่งผู้นำพรรค LDP ซึ่งหมายถึงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีด้วยในกลางปี ค.ศ. 2006 นี้ เมื่อวาระของการเป็นหัวหน้าพรรคสิ้นสุดลงในเดือนกันยายนรวมทั้งจะไม่เลือกผู้สืบทอดตำแหน่งนี้เช่นในอดีตที่นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นเคยปฏิบัติกันมา การประกาศดังกล่าวนี้มีผลทำให้เกิดการคาดหมายกันอย่างกว้างขวางถึงผู้ที่จะมาเป็นผู้นำพรรค LDP ต่อจากนายโคอิสุมิ ซึ่งหมายถึงจะได้เป็นนายกรัฐมนตรีของประเทศด้วย สถานการณ์ดังกล่าวนี้กำลังถูกกล่าวถึงทั้งในแวดวงการเมืองและในสังคมญี่ปุ่นโดยทั่วไปในขณะนี้ภายใต้ชื่อ “Post-Koizumi” หรือ “ยุคหลังโคอิสุมิ” นั่นเอง

สำหรับบุคคลที่ได้รับการกล่าวถึงหรือคาดหมายว่าจะได้เป็นผู้สืบทอดตำแหน่งหัวหน้าพรรค LDP แทนนายโคอิสุมิ มีอยู่ประมาณ 4 คน คือ นายชินโซ อาเบ่ ( Shinzo Abe) ซึ่งเป็น Chief Cabinet Secretary ในขณะนี้ นายทาโร อะโซ (Taro Aso) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ นายซาดาคาซุ ทานิกาคิ (Sadakazu Tanigaki) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง และนายยาสุโอะ ฟูกูดา (Yasuo Fukuda) ซึ่งเป็นอดีต Chief Cabinet Secretary

\* อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์

ภาควิชาการระหว่างประเทศและการทูต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์  
และผู้ประสานงาน โครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น

ในบรรดาผู้ที่ถูกกล่าวถึงและคาดหมายทั้ง 4 คนนี้ นายอาเบ้ เป็นผู้ที่ได้รับการคาดหมายว่าจะได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรค LDP ต่อจากนายโคอิสุมิ มากที่สุด เพราะเขาดำรงตำแหน่งที่สำคัญในรัฐบาลในขณะนี้ และเคยดำรงตำแหน่งที่สำคัญของพรรคมาก่อนด้วยนายอาเบ้ เกิดในครอบครัวนักการเมืองที่มีชื่อเสียงของญี่ปุ่นมากที่สุดครอบครัวหนึ่งหลังสงคราม โดยที่บิดาของเขาเป็นอดีตนายกรัฐมนตรี LDP และดำรงตำแหน่งสำคัญทางการเมืองหลายตำแหน่ง เช่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตร ประมงและป่าไม้ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ เป็นต้น และมารดาของเขาก็เป็นบุตรสาวของอดีตนายกรัฐมนตรีคิชิ (Nobusuke Kishi , 1896-1987) นายอาเบ้ เริ่มชีวิตทางการเมืองต่อจากบิดาของเขา หลังจากที่บิดาของเขาเสียชีวิตในปี ค.ศ. 1991 โดยเขาได้รับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี ค.ศ. 1993 สืบต่อมาจากจนถึงปัจจุบัน



นายชินโซ อาเบ้  
(ภาพจาก <http://media3.washingtonpost.com/wp-dyn/content/photo/2005/10/31/PH2005103101761.jpg>)

สำหรับแนวทางด้านการเมืองนั้น นายอาเบ้ ได้ชื่อว่าเป็นพวกอนุรักษนิยมและมีแนวโน้มที่จะดำเนินนโยบายต่างประเทศในลักษณะอนุรักษนิยม โดยเฉพาะต่อประเทศในเอเชีย เช่น เกาหลีเหนือและจีน ซึ่งหมายถึงการดำเนินนโยบายที่แข็งกร้าวต่อประเทศเหล่านั้นนั่นเอง อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบกับนายอะโซ ซึ่งเป็นผู้ที่ถูกกล่าวถึงและคาดหมายว่าจะได้รับตำแหน่งหัวหน้าพรรคต่อจากนายโคอิสุมิเช่นกันแล้ว อาจกล่าวได้ว่านายอาเบ้มีแนวโน้มของการเป็นอนุรักษนิยมน้อยกว่าสิ่งที่เป็นจุดเด่นของนายอาเบ้นอกเหนือจากความสามารถและการมีภูมิหลังทางครอบครัวที่แน่นหนาทางการเมืองก็คือ ในบรรดาผู้ที่ถูกกล่าวถึงทั้งหมด เขาเป็นผู้ที่มีอายุน้อยที่สุด ซึ่งทำให้ภาพของเขามีความเป็นนักการเมืองรุ่นใหม่ของญี่ปุ่นที่ประสบความสำเร็จจากการผ่านการดำรงตำแหน่งสำคัญ of พรรคมาแล้ว เช่น เลขาธิการพรรค เป็นต้น

บุคคลที่ได้รับการกล่าวถึงและคาดหมายว่าจะมีโอกาสได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรค LDP ต่อจากนายโคอิสุมิ โดยมีคะแนนจากการสำรวจคะแนนนิยมจากแหล่งต่างๆ เป็นอันดับสองรองจากนายอาเบ้ ก็คือนายฟูคุดะ เขาเคยดำรงตำแหน่ง Chief Cabinet Secretary มายาวนานที่สุดในบรรดานักการเมืองของ LDP นายฟูคุดะมีภูมิหลังทางครอบครัวที่เข้มแข็งทางด้านการเมืองเช่นเดียวกับนายอาเบ้ และนายอะโซ เพราะเขาเป็นบุตรชายคนโตของอดีตนายกรัฐมนตรีฟูคุดะ (Takeo Fukuda, 1905-1995) เขาเคยทำงานในภาคเอกชนมาก่อนที่จะก้าวเข้าสู่ชีวิตทางการเมืองด้วยการทำงานกับบิดาในช่วงที่ดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี นายฟูคุดะ ได้ลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี ค.ศ. 1990 และได้รับการเลือกตั้งมาจนถึงปัจจุบัน ในระหว่างดำรงตำแหน่ง Chief Cabinet Secretary เขาได้ลาออกในปี ค.ศ. 2005 ท่ามกลางเรื่องอื้อฉาวเกี่ยวกับระบบบำเหน็จบำนาญ



นายยาสุโอะ ฟูคุดะ  
(ภาพจาก [http://www.theepochtimes.com/news\\_images/2004-1-14-14-fukuda.jpg](http://www.theepochtimes.com/news_images/2004-1-14-14-fukuda.jpg))

ในขณะที่เขายังเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรค LDP อยู่และในช่วงก่อนหน้านี้เขาไม่ได้ถูกกล่าวถึงมากนักในฐานะผู้ที่ถูกคาดหมายว่าจะได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคต่อจากนายโคอิสุมิ จนกระทั่งเมื่อไม่นานมานี้ชื่อของเขาจึงได้ถูกหยิบยกขึ้นมากล่าวถึง โดยเฉพาะในหมู่นักการเมืองที่ให้ความสำคัญแก่นโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่น ในด้านความสัมพันธ์กับประเทศในเอเชียด้วยความคาดหวังว่า นายฟูคุดะจะเหมือนเช่นบิดาของเขาที่ดำเนินนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นด้วยการให้ความสำคัญแก่ภูมิภาคเอเชีย “วาทะฟูคุดะ” (Fukuda Doctrine) ซึ่งบิดาของเขาได้ประกาศไว้ในปี ค.ศ. 1977 ได้ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นตัวอย่างของการดำเนินความสัมพันธ์กับต่างประเทศของญี่ปุ่นที่จะหวนกลับไปให้ความสำคัญแก่เอเชียอีกครั้งหนึ่ง หลังจากที่ได้ให้ความสำคัญแก่สหรัฐฯ มายาวนานในสมัยของนายกรัฐมนตรีโคอิสุมิ อย่างไรก็ตาม นายฟูคุดะเอง

ยังไม่ได้แสดงท่าทีที่ชัดเจนในเรื่องนี้ว่าเขาต้องการที่จะเป็นหนึ่งในผู้สมัครเป็นหัวหน้าพรรค LDP ต่อจากนายรัฐมนตรีโคอิสุมิ ในขณะที่นักวิจารณ์การเมืองของญี่ปุ่นได้ให้ความเห็นว่า เขามีความเหมาะสมทั้งในเรื่องภูมิหลังของครอบครัวความสามารถ และประสบการณ์ของการทำงาน ทั้งด้านการเมือง และนอกรัฐสภาการเมือง อีกทั้งยังเป็นผู้มีอาวุโสมากที่สุดในบรรดาผู้ที่ถูกกล่าวถึงและคาดหมายทั้ง 4 คนด้วย

นายทาโร อะโซ  
(ภาพจาก[http://newsfromrussia.com/images/newsline/taro\\_aso.jpg](http://newsfromrussia.com/images/newsline/taro_aso.jpg))



บุคคลที่ถูกกล่าวถึงเป็นอันดับต่อไปในฐานะผู้ที่มีโอกาสจะได้เป็นหัวหน้าพรรคต่อจากนายโคอิสุมิคือนายอะโซ ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศอยู่ในขณะนี้ นายอะโซ มาจากครอบครัวที่มีภูมิหลังทางการเมืองที่ยิ่งใหญ่เช่นกัน กล่าวคือ บิดาของเขาเป็นประธานบริษัท Aso Cement Company และมีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับอดีตนายกรัฐมนตรีทานากะ (Kakuei Tanaka, 1918-1993) ในขณะที่มารดาของเขาเป็นบุตรสาวของอดีตนายกรัฐมนตรีโยชิซึตะ (Shigeru Yoshida, 1878-1967) และภรรยาของเขาก็เป็นบุตรคนที่ 3 ของอดีตนายกรัฐมนตรีซูซูกิ (Zenko Suzuki, 1911-2004) เขาเริ่มชีวิตทางการเมืองในปี ค.ศ. 1979 หลังจากที่ได้ดำเนินธุรกิจของบริษัทของบิดามาก่อน และได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมาโดยตลอดจนถึงปัจจุบัน เขาเคยดำรงตำแหน่งที่สำคัญในคณะรัฐบาลก่อนหน้านี้ คือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการภายในและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงไพรชณีย์และสื่อสาร ก่อนที่จะมาเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศในรัฐบาลปัจจุบัน

สำหรับแนวทางทางการเมืองนั้น นายอะโซ ได้ชื่อว่าเป็นพวกอนุรักษนิยมเช่นเดียวกับนายฮาเบ้ รวมทั้งมีระดับของความเป็นอนุรักษนิยมมากกว่านายฮาเบ้ด้วย ซึ่งแน่นอนว่าความเป็นอนุรักษนิยมของเขาถูกแสดงออกในนโยบายต่างประเทศที่ค่อนข้างแข็งกร้าวของญี่ปุ่นที่เขาเป็นผู้ดำเนินการอยู่ในขณะนี้ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ โดยเฉพาะนโยบายต่อประเทศเอเชีย เช่น เกาหลีเหนือ

และจีน ในด้านความนิยมในหมู่ประชาชนเมื่อเปรียบเทียบกับนายฮาเบ้ และนายฟูคุตะแล้ว เขายังอยู่ในอันดับที่เป็นรองอยู่ อย่างไรก็ตาม เขาได้ประกาศอย่างค่อนข้างชัดเจนแล้วว่า จะเป็นผู้สมัครคนหนึ่งในการชิงตำแหน่งหัวหน้าพรรค LDP ในครั้งนี้

นายทานิคาชิ เป็นอีกคนหนึ่งที่ถูกกล่าวถึงและคาดหมายว่าอาจจะมีโอกาสได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรค LDP ต่อจากนายโคอิสุมิ เช่นเดียวกับนายฮาเบ้ นายฟูคุตะ และนายอะโซ รวมทั้งตัวเขาเองก็ได้ประกาศด้วยว่าจะเป็นผู้สมัครคนหนึ่งในการแข่งขันชิงตำแหน่งในครั้งนี้ นายทานิคาชิ ขณะนี้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง ซึ่งถือว่าเป็นตำแหน่งที่มีความสำคัญมากในคณะรัฐมนตรี นอกจากนั้นเขายังเป็นหัวหน้ากลุ่มการเมืองกลุ่มเล็กกลุ่มหนึ่งในพรรค LDP ด้วย โดยมีจำนวนสมาชิกของกลุ่มที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด 11 คน และมีสมาชิกกลุ่มที่เป็นสมาชิกวุฒิสภาอีก 4 คน



นายซาดาคาสุ ทานิคาชิ  
(ภาพจาก<http://www.japantimes.co.jp/images/photos2004/nb20041001a4a.jpg>)

ในด้านภูมิหลังทางครอบครัวนั้น เมื่อเปรียบเทียบกับนายฮาเบ้ นายฟูคุตะ และนายอะโซแล้ว นับว่านายทานิคาชิ ไม่ได้มีภูมิหลังทางครอบครัวที่ยิ่งใหญ่หรือหนาแน่นทางด้านการเมืองเช่นนักการเมืองทั้งสามคนที่ได้กล่าวมาแล้ว บิดาของเขาเป็นสมาชิกของพรรค LDP เคยดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ โดยที่เขาทำหน้าที่เลขานุการของบิดา ในเวลาเดียวกันด้วยความตั้งใจที่จะประกอบอาชีพด้านกฎหมาย เขาได้สอบผ่านและขึ้นทะเบียนทนายความหลังจากจบโรงเรียนฝึกหัดทนายความ อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบิดาของเขาได้เสียชีวิตลง เขาจึงได้เริ่มเข้าสู่ชีวิตทางการเมืองโดยสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขต 2 ของจังหวัดเกียวโตแทนบิดา และได้รับเลือกตั้งมาจนถึงปัจจุบัน

ในด้านแนวทางทางการเมืองนั้น นายทานิคาชิ ได้ชื่อว่าเป็นพวกสายกลางมากที่สุดในบรรดาผู้ที่ถูกกล่าวถึง

และถูกคาดหวังว่าจะได้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรค LDP ต่อจากนายโคอิสุมิเพราะเขามีทัศนคติที่แตกต่างจากทั้งนายฮาเบ้ และนายอะโซ ในการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศในเอเชีย โดยเฉพาะกับจีน ในเรื่องศาลเจ้ายาสูกุนิ และเรื่องนี้เป็นเหตุผลหนึ่งที่ทำให้เขาเป็นที่นิยมในหมู่นักการเมือง LDP ที่ต้องการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับจีนไว้

จากสถานการณ์และการคาดหมายต่างๆ ดังกล่าว ทำให้การเลือกตั้งหัวหน้าพรรค LDP ในเดือนกันยายน ที่จะมาถึงนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจติดตามอย่างยิ่งว่าจะนำมา ซึ่งการเปลี่ยนแปลงสู่การเมืองญี่ปุ่นหรือไม่ อย่างไร เพราะ ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของประเทศนั้น หัวหน้าพรรคเสียงข้างมากในสภาผู้แทนราษฎรจะได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีด้วย ซึ่งที่ผ่านมา หัวหน้าพรรค LDP เกือบทุกคนได้ดำรงตำแหน่งนี้ ยกเว้น นายโคโน (Yoyei Kono) เพียงคนเดียวซึ่งเป็นหัวหน้า พรรคในช่วงปฏิรูปการเมือง (1993-1994) ที่ LDP ไม่ได้เป็นรัฐบาล ดังนั้น ผู้ที่จะได้เป็นหัวหน้าพรรค LDP ต่อจาก นายโคอิสุมิ จะได้เป็นนายกรัฐมนตรีของประเทศด้วย มีการคาดหมายกันว่าถ้านายฮาเบ้ หรือนายอะโซ ได้ดำรง ตำแหน่งนี้ การเมืองญี่ปุ่นน่าจะไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก โดยเฉพาะในด้านการดำเนินนโยบายต่างประเทศ แต่ถ้า นายทานิคาชิ หรือนายฟูกูดา ได้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว การ เปลี่ยนแปลงบางประการในด้านนโยบายต่างประเทศ ก็เป็นสิ่งที่คาดหมายได้ว่าจะเกิดขึ้น ดังนั้น แนวทางของ การดำเนินนโยบายต่างประเทศ โดยเฉพาะกับประเทศ เพื่อนบ้านอย่างจีนและเกาหลีเหนือ และประเทศในเอเชียอื่นๆ จึงดูเหมือนเป็นประเด็นที่ถูกหยิบยกขึ้นมา เป็นตัวชี้วัดหรือเป็นประเด็นสำคัญในการตัดสินใจ

เลือกหัวหน้าพรรคคนใหม่ของพรรค LDP นอกจากนั้น การที่ประเด็นเรื่องนโยบายต่างประเทศถูกนำขึ้นมาถกเถียงมากในครั้งนี้เป็นเพราะนโยบายต่างประเทศของญี่ปุ่นในสมัย ของนายกรัฐมนตรีโคอิสุมิ ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมาก ว่าเป็นนโยบายที่ pro US มากเกินไป และไม่คอย ให้ความสำคัญแก่ประเทศในเอเชีย ซึ่งทำให้พรรคต้อง ทบทวนเรื่องนี้ ในขณะที่เดียวกับที่นโยบายภายในประเทศ ของพรรคที่เน้นเรื่องการปฏิรูปมาตั้งแต่เดิมของนายกรัฐมนตรีโคอิสุมินั้น เป็นนโยบายที่ได้รับการตอบรับจาก ประชาชนเป็นอย่างดีแล้ว จึงมีแนวโน้มที่จะไม่ถูก เปลี่ยนแปลงมากนักไม่ว่าใครจะขึ้นมาเป็นหัวหน้าพรรคก็ตาม

อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากระบวนการเลือกตั้ง หัวหน้าพรรค LDP ในปัจจุบันจะมีความโปร่งใสมากขึ้น และมีพื้นที่สำหรับการมีส่วนร่วมของสมาชิกพรรคมากขึ้น กว่าแต่ก่อน รวมทั้งคุณสมบัติหรือแนวทางทางการเมือง ของผู้สมัครเป็นหัวหน้าพรรค LDP จะมีความสำคัญมากขึ้น ในการเลือกตั้งหัวหน้าพรรค แต่ LDP ก็ยังคงเป็น พรรคการเมืองที่มีกลุ่มการเมืองเล็กๆ ภายในพรรคอยู่ และ กลุ่มการเมืองเหล่านี้ก็ยังมีบทบาทในการสนับสนุนหรือ คัดค้านการดำเนินการต่างๆ ของพรรคอยู่มาก ซึ่งในกรณี ของการเลือกตั้งหัวหน้าพรรคก็เช่นเดียวกัน และขณะนี้ บรรดาหัวหน้ากลุ่มต่างๆ ในพรรค LDP ก็กำลังหารือกัน ว่าจะเลือกใครให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าพรรคต่อไป ซึ่งใน ที่สุดแล้ว ผลของการหารือของบรรดาหัวหน้ากลุ่มดังกล่าวนี้ อาจจะเป็นตัวตัดสินชี้ขาดการเป็นหัวหน้าพรรค ของบรรดาผู้ถูกคาดหมายทั้ง 4 คน มากกว่าคุณสมบัติ ความสามารถหรือแนวนโยบายทางการเมืองของแต่ละคน ก็ได้



Japan  
Watch  
Project

### หมายเหตุ

กลุ่มทางการเมืองในพรรค LDP ปัจจุบันประกอบด้วย

1. กลุ่ม Heisei Kenkyukai (Hashimoto faction)
2. กลุ่ม Seiwa Seisaku Kenkyukai (Mori faction)
3. กลุ่ม Shisuikai (Ibuki faction)
4. กลุ่ม Kochikai (Horiuchi or Miyazawa faction)
5. กลุ่ม Kochikai (Tanigaki faction)
6. กลุ่ม Kinmirai Seiji Kenkyukai (Yamasaki faction)
7. กลุ่ม Bancho Seisaku Kenkyujo (Komura faction)
8. กลุ่ม Taiyukai (Kano faction)
9. กลุ่ม Atarashii Nami (New Wave) (Nikai faction)

### ข้อมูลประกอบการเขียน

- [http://en.wikipedia.org/wiki/Junichiro\\_Koizumi](http://en.wikipedia.org/wiki/Junichiro_Koizumi)
- [http://en.wikipedia.org/wiki/Liberal\\_Democratic\\_Party\\_of\\_Japan](http://en.wikipedia.org/wiki/Liberal_Democratic_Party_of_Japan)
- [http://en.wikipedia.org/wiki/Shinzo\\_Abe](http://en.wikipedia.org/wiki/Shinzo_Abe)
- [http://en.wikipedia.org/wiki/Taro\\_Aso](http://en.wikipedia.org/wiki/Taro_Aso)
- [http://en.wikipedia.org/wiki/Sadakazu\\_Tanigaki](http://en.wikipedia.org/wiki/Sadakazu_Tanigaki)
- [http://en.wikipedia.org/wiki/Yasuo\\_Fukuda](http://en.wikipedia.org/wiki/Yasuo_Fukuda)

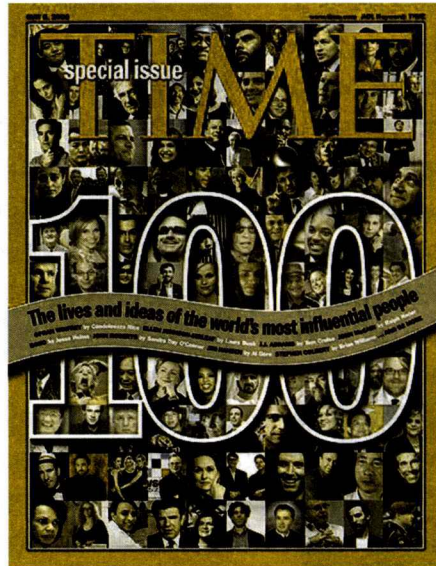


ได้.....  
 ต้น.....  
 ซากุระ.....

# “โคอัสุมิ”

## หนึ่งในร้อยบุคคลที่ทรงอิทธิพลที่สุดในโลก

โดย มณีนุช สัมมาชีวิติก\*



ภาพปกนิตยสาร TIME ฉบับพิเศษที่มีการจัดอันดับบุคคลที่ทรงอิทธิพลที่สุดในโลก (ภาพจาก <http://www.time.com/time/covers/0,16641,20060508,00.html>)



ชีวิตประจำวันของผู้เขียนก็คงจะเป็นไปเช่นเดียวกันกับผู้อ่านจดหมายข่าว

ของโครงการเราหลายๆ ท่าน นั่นคืออ่านหนังสือพิมพ์หรือดูโทรทัศน์ในเวลาเช้าเพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารและความเป็นไปของโลกรอบกายเรา ซึ่งในเช้าวันหนึ่ง(ที่ผ่านมามีได้ระยะหนึ่งแล้ว) ผู้เขียนได้ฟังข่าวเรื่องการจัดอันดับบุคคลที่ทรงอิทธิพลที่สุดในโลกของนิตยสาร TIME

และต้องยอมรับว่าความน่าสนใจของหัวข้อข่าวดังกล่าวนี้ได้ทำให้ผู้เขียนต้องเร่งเสียงโทรทัศน์เลยทีเดียว

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่งที่บรรดาสื่อทั้งหลายต่างหิบบกและเน้นหนักเพียงเฉพาะบุคคลในสาขาศิลปะและบันเทิงเท่านั้น ทั้งๆ ที่นิตยสารดังกล่าว (ซึ่งภายหลังผู้เขียนต้องซื้อหามาเป็นของตนเองสักฉบับนั้น) ได้แบ่งบุคคลทั้ง 100 ท่าน ออกเป็น 5 สาขา นั่นคือผู้นำและนักปฏิวัติ, นักคิดและนักวิทยาศาสตร์, ผู้บุกเบิกและวีรบุรุษ/วีรสตรี, ผู้ก่อสร้างสิ่งสำคัญ, และศิลปิน นอกจากนี้ นิตยสารดังกล่าวยังได้ให้ความสำคัญแก่บุคคลในทุกสาขาอย่างเท่าเทียมกันอีกด้วย

สำหรับสาระสำคัญที่ผู้เขียนมองว่ามีความสำคัญต่อความเข้าใจในบริบทของสังคมญี่ปุ่นก็คือ บทความในหน้า 37 คอลัมน์ขวาที่กล่าวถึงบุคคลหนึ่งในสาขาผู้นำและนักปฏิวัติ...

\* ผู้ช่วยวิจัยประจำโครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น



Junichiro Koizumi หนึ่งใน 100 บุคคลที่ทรงอิทธิพลที่สุดในโลกจากการจัดอันดับของนิตยสาร TIME (ภาพจาก <http://jpgwww.nl.emb-japan.go.jp/img2/koizumi-72.jpg>)

ใช่แล้ว! บุคคลดังกล่าวนั้นคือ “JUNICHIRO KOIZUMI” นายกรัฐมนตรีแห่งประเทศญี่ปุ่นนั่นเอง

ในบทความดังกล่าวที่มีชื่อว่า Junichiro Koizumi: The PM Who Shook Up Old Japan ซึ่งเขียนโดย IAN BURUMA นั้น ได้กล่าวถึงความโดดเด่นของนายโคอิซุมิ ทั้งในแง่บุคลิกภาพ, ความคิด และการกระทำ ซึ่งล้วนแล้วแต่ส่งผลอย่างมหาศาลต่อสังคมญี่ปุ่นและทุกแห่งหนที่เขาของเขาได้ทาบทับ

ศ.BURUMA กล่าวว่าสิ่งที่น่าสนใจที่สุดเกี่ยวกับนายกรัฐมนตรีแห่งประเทศญี่ปุ่นรายนี้ก็คือ “เขาน่าสนใจ” เนื่องจากบรรดานายกรัฐมนตรีทั้งหลายที่ผ่านมานในอดีตนั้นล้วนแล้วแต่นำเป็ด้วยกันทั้งสิ้น ดังนั้นแล้ว การที่

นายโคอิซุมิแสดงภาพลักษณ์ที่มีเสน่ห์ของเขาผ่านทางสื่อต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางสื่อโทรทัศน์ได้ส่งผลให้ผู้คนสามารถจดจำเขาได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า เขามีชื่อเสียงโด่งดังยิ่งกว่าดารารายบางคนด้วยซ้ำ

ผู้ที่นิยมชมชอบในตัวของนายกรัฐมนตรีวัย 64 ปี ผู้นี้มักเรียกเขาว่า “หัวใจสิงห์” (LION HEART) เพราะอะไรนะหรือ? ก็เนื่องจากเหตุผลสองประการ นั่นคือ ทรงผมอันเป็นเอกลักษณ์และคำมั่นสัญญาที่จะปฏิรูปสิ่งต่างๆ ของเขา ซึ่งก็รวมถึงสิ่งที่เขาได้ทำลงไปแล้วด้วย

แต่นอกจากแง่มุมดีๆ ของนายโคอิซุมิที่ ศ. BURUMA ได้นำเสนอออกมาแล้ว เขายังได้ให้ข้อมูลในอีกด้านหนึ่งด้วยเช่นกัน นั่นคือ คำมั่นสัญญาต่างๆ ของนายโคอิซุมิ ที่เคยให้ไว้กับประชาชนชาวญี่ปุ่นนั้นยังไม่ได้บังเกิดผลอย่างเป็นทางการมากนัก รวมทั้งการตัดสินใจส่วนตัวของเขาในการไปสักการะศาลเจ้าياسุคุนิที่ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างญี่ปุ่นกับจีนและเกาหลีที่กำลังจะดำเนินไปด้วยดีต้องสะดุดลงตลอดจนการส่งกองกำลังป้องกันตนเองของญี่ปุ่นไปยังอิรักอันเสมือนเป็นการไม่แยแสต่อเจตนาารมณ์สันติภาพแห่งรัฐธรรมนูญของประเทศ เป็นต้น

ประเด็นที่ ศ.BURUMA ให้ความสนใจอย่างยิ่ง คือ ผลกระทบต่อการเมืองญี่ปุ่นเมื่อนายโคอิซุมิต้องวางมือจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในอนาคตอันใกล้ เนื่องจากตลอดระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งนั้น เขาได้สร้างอัตลักษณ์อันยากจะลืมเลือนในฐานะ “สถาบันนายกรัฐมนตรี” โดยทำให้การเมืองญี่ปุ่นยุคใหม่กลายเป็นยุคสมัยของผู้ที่มีชื่อเสียงไปเรียบร้อยแล้ว ซึ่งย่อมก่อให้เกิดความคาดหวังในใจของประชาชนว่าผู้ที่จะมาดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบต่อจากเขาจะต้องมีชื่อเสียงโด่งดังและไม่ใช่มกที่นำเป็อีกต่อไป “ใครก็ตามที่จะมาแทนที่นายโคอิซุมิ... เขาหรือเธอผู้นั้นจะต้องมีชื่อเสียงอย่างแท้จริงไม่ว่าจะเป็นในแง่ดีหรือไม่ก็ตาม” ศ. BURUMA ได้กล่าวทิ้งท้ายไว้ด้วยความกังวล



**หมายเหตุ**  
บทความนี้เรียบเรียงโดยใช้ข้อมูลจาก IAN BURUMA , Junichiro Koizumi : The PM Who Shook Up Old Japan in TIME MAGAZINE (May, 2006)  
โดย IAN BURUMA คือ ศาสตราจารย์ประจำ Bard College และยังเป็นผู้เขียนหนังสือชื่อ Inventing Japan: 1853-1964



Discover.....  
Japan.....

## นาคำถาม ตามรอย ตะวัน

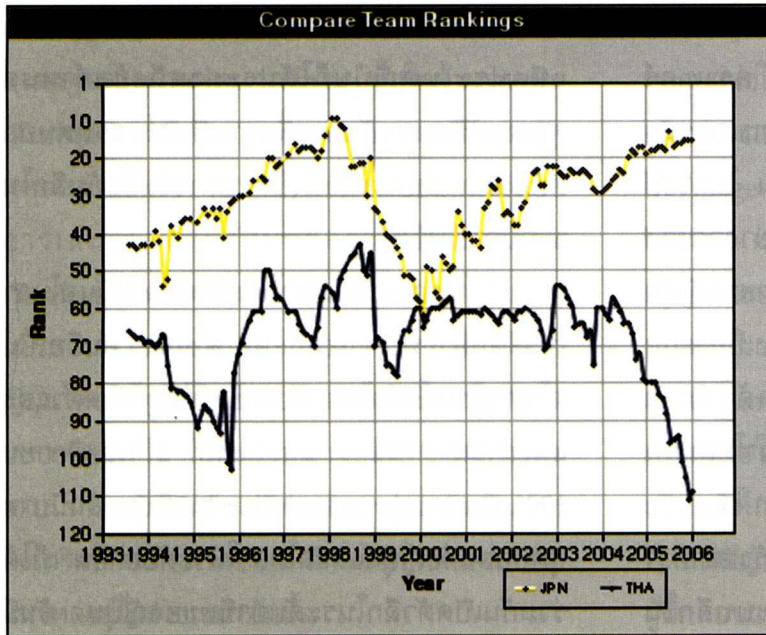
โดย ภาณุมาศ รักชาติยิ่งชีพ

### Q1 : เพราะเหตุใดวงการฟุตบอลญี่ปุ่นถึงพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็ว???

**A1 :** หากพิจารณาจากการจัดอันดับทีมชาติ (FIFA World Ranking) ของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (The Fédération Internationale de Football Association-FIFA) หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปในนามว่า “ฟีฟ่า” ที่ได้เริ่มจัดทำขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 แล้ว จะพบว่าทีมชาติญี่ปุ่นไม่เคยมีอันดับต่ำกว่าลำดับที่ 62 ซึ่งเป็นลำดับในการอันดับทีมชาติเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2000 เลย

ในขณะที่การจัดอันดับทีมชาติ เมื่อเดือนมกราคม 2000 ถือเป็นครั้งที่ทีมชาติญี่ปุ่น ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 58 และทีมชาติไทย ซึ่งอยู่ในลำดับที่ 60 มีช่องว่างของอันดับต่างกันน้อยที่สุดนับตั้งแต่มีการจัดอันดับเป็นต้นมา อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่บัดนั้น ช่องว่างดังกล่าวก็ได้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยทีมชาติญี่ปุ่นได้ก้าวสู่การเป็นทีมชั้นนำระดับโลก ซึ่งในการจัดอันดับทีมชาติ เมื่อเดือนมีนาคม 2006 ทีมชาติญี่ปุ่นได้พุ่งขึ้นมาอยู่ในลำดับที่ 18 ในขณะที่ทีมชาติไทย กลับถดถอยลงไปอยู่ในลำดับที่ 108 ดังนั้นจึงเป็นคำถามที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่าเพราะเหตุใดวงการฟุตบอลญี่ปุ่นถึงพัฒนาไปได้อย่างรวดเร็วเช่นนี้

หากย้อนอดีตไปนั้น ชาวญี่ปุ่นมีการเล่นที่เกี่ยวข้องกับลูกบอลอยู่ชนิดหนึ่ง ซึ่งเรียกว่า “เคมาริ” (Kemari) อย่างไรก็ตาม การเล่นนั้นก็ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับฟุตบอลสมัยใหม่แต่อย่างใด และกว่าที่ชาวญี่ปุ่นจะได้รู้จักกับฟุตบอลสมัยใหม่เป็นครั้งแรกก็ล่วงมาในปี ค.ศ. 1873 เมื่อครั้งที่นายอาร์ชิวาลด์ ดักกลาส (Archibald Douglass) นายทหารเรือชาวอังกฤษ ได้จัดการแข่งขันขึ้นในหมู่ทหารของเขา แต่กระนั้นก็ดีกว่าที่ชาวญี่ปุ่นจะได้เริ่มสัมผัสกับมนต์เสน่ห์ของกีฬาลูกหนังอย่างจริงจัง



กราฟนี้เป็นส่วนหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงพัฒนาการที่แตกต่างของวงการฟุตบอลญี่ปุ่นและไทย (<http://www.fifa.com/en/mens/statistics/rank/compare.html>)

ก็ล่วงเลยมาอีก 15 ปีให้หลัง โดยในปี ค.ศ. 1888 ได้มีการแข่งขันฟุตบอลอย่างเป็นทางการครั้งแรกที่เมืองโยโกฮามะ (Yakohama) ระหว่างทีมโคเบะ เรกัตตะ (Kobe Regatta) กับสโมสรกีฬา (Athletic Club) ซึ่งภายหลังจากนั้น พัฒนาการอันเนื่องมาของการวงการฟุตบอลญี่ปุ่น ยุคแรก ก็ได้เริ่มต้นขึ้น

โดยในปี ค.ศ. 1917 ทีมชาติญี่ปุ่นได้มีประสบการณ์ในระดับนานาชาติเป็นครั้งแรก จากการประเดิมสนามในการแข่งขันอย่างเป็นทางการนัดแรกในประวัติศาสตร์กับทีมชาติจีน ที่กรุงโตเกียว ซึ่งผลการแข่งขันก็ไม่น่าประทับใจเท่าใดนัก เพราะทีมชาติญี่ปุ่นต้องพ่ายแพ้ไปอย่างขาดลอยถึง 0-5 อย่างไรก็ตาม นับตั้งแต่นั้น กีฬาฟุตบอลก็เริ่มได้รับความนิยมมากขึ้นจนสามารถก่อตั้ง “สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น” (Japan Football Association-JFA) ได้ในปี ค.ศ. 1921

ต่อมาภายหลัง ญี่ปุ่นได้มีความพยายามในการพัฒนางานวงการฟุตบอลของตนเองมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงทศวรรษที่ 1960 ซึ่งเป็นยุคหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญยุคหนึ่งของวงการ



สัญลักษณ์ของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น และทีมชาติญี่ปุ่นนี้ มีความหมายสื่อถึง “ยาทาการาสู” (Yatagarasu) ซึ่งเป็นสุริยเทพ ที่ตามตำนานเล่าขานกันว่า เป็นผู้ให้คำแนะนำในการเดินทางสู่ดินแดนทางตะวันออกแก่จักรพรรดิจิมมู (Jimmu) ในส่วนของสีเหลืองและน้ำเงินที่เป็นพื้นหลังนั้น สื่อความหมายถึง การเล่นอย่างมีน้ำใจนักกีฬา (Fair Play) และเยาวชน ซึ่งสะท้อนถึงจิตวิญญาณของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น ที่มุ่งมั่นต่อสู้บนวิถีทางแห่งความถูกต้องภายใต้พลังแห่งความมุ่งมั่น และมีชีวิตชีวาของเยาวชนคนรุ่นใหม่ (ภาพจาก [http://en.wikipedia.org/wiki/japan\\_national\\_football\\_team](http://en.wikipedia.org/wiki/japan_national_football_team))

ฟุตบอลญี่ปุ่น กล่าวคือ สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยญี่ปุ่นได้ทำการว่าจ้างเดทมาร์ คราเมอร์ (Dettmar Crammer) กุนซือระดับโลกชาวเยอรมัน มาเป็นหัวหน้าผู้ฝึกสอนของทีมชาติญี่ปุ่น ในช่วงปี ค.ศ. 1960-63 ซึ่งการวางรากฐานอย่างจริงจัง และการทำงานอย่างหนัก ได้ทำให้ทีมชาติญี่ปุ่น ทวีความแข็งแกร่งและถูกพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ จนกระทั่งสามารถก้าวถึงจุดสูงสุดด้วยการคว้าเหรียญทองแดง ในการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก 1968 ที่กรุงเม็กซิโก ซิตี้ ประเทศเม็กซิโก ได้

นอกจากนี้ด้วยคำแนะนำของขรัวเฒ่าที่ว่า “ญี่ปุ่นจำเป็นต้องมีการแข่งขันระบบลีกในระดับอาชีพ เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาวงการฟุตบอลญี่ปุ่น” ได้นำไปสู่การก่อตั้ง “สันนิบาตฟุตบอลแห่งญี่ปุ่น” (Japan Soccer League-JSL) ซึ่งเป็นลีกในระดับสมัครเล่น อันประกอบไปด้วยสโมสรสมาชิกที่ได้รับการสนับสนุนจากบริษัทขนาดใหญ่จำนวน 8 สโมสร จาก 5 ภูมิภาค อย่างไรก็ตาม พัฒนาการดังกล่าวยังคงไม่สามารถจุดประกายความนิยมในกีฬาฟุตบอลหรือเอาชนะใจชาวญี่ปุ่น รวมทั้งเป็นรากฐานในการพัฒนาวงการฟุตบอลญี่ปุ่นให้ก้าวไปสู่ระดับโลกได้

กระทั่งในปี ค.ศ. 1987 นายโมริ เคนจิ (Mori Kenji) ประธานสันนิบาตฟุตบอลแห่งญี่ปุ่น จึงได้ทำการตัดสินใจครั้งสำคัญอันถือเป็นจุดเริ่มต้นยุคใหม่ของวงการฟุตบอลญี่ปุ่น นั่นคือ การเสนอข้อระเบียบให้นักฟุตบอลญี่ปุ่นต้องขึ้นทะเบียนเป็นนักฟุตบอลอาชีพ ซึ่งแนวคิดนี้ได้นำไปสู่การปฏิรูปวงการฟุตบอลญี่ปุ่นอย่างขนานใหญ่

โดยในปี ค.ศ. 1988 สันนิบาตฟุตบอลแห่งญี่ปุ่นได้มีมติแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อฟื้นฟูวงการฟุตบอลญี่ปุ่นให้ก้าวหน้า อันนำไปสู่ข้อเสนอให้มีการจัดตั้งลีกในระดับอาชีพในปี ค.ศ. 1989

ซึ่งต่อมาในเดือนมกราคม 1991 สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยญี่ปุ่นก็ได้ประกาศถึงข้อกำหนดคุณสมบัติและหลักการพื้นฐานซึ่งสโมสรฟุตบอลที่ต้องการขึ้นทะเบียนเข้าร่วมการแข่งขันลีกในระดับอาชีพต้องมี

ในช่วงระยะเวลาไม่นานหลังจากนั้น สโมสรในระดับอาชีพ จำนวน 10 สโมสร อันถือเป็นสโมสรผู้ก่อตั้งลีกในระดับอาชีพก็ได้ถูกเปิดตัวและแนะนำสู่สาธารณชน และในวันที่ 1 พฤศจิกายน 1991 สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น สันนิบาตฟุตบอลแห่งญี่ปุ่นและสโมสรในระดับอาชีพ ก็ได้ร่วมกันเปิดตัวลีกในระดับอาชีพของญี่ปุ่น อันมีนามว่า “เจ-ลีก” (J-League) ซึ่งจะได้เริ่มต้นทำการแข่งขันในปี ค.ศ. 1993 โดยมีวัตถุประสงค์ประการสำคัญ คือ เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความนิยมกีฬาฟุตบอลในหมู่ชาวญี่ปุ่น ยกกระดับความแข็งแกร่งของนักฟุตบอลและผู้ฝึกสอนชาวญี่ปุ่น รวมทั้งเป็นการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาสภาพของสนามฟุตบอลในญี่ปุ่น

การแข่งขันฟุตบอลเจ-ลีก ยามาซากิ นาบิสโกะ คัพ (J-League Yamazaki Nabisco Cup) ได้เริ่มต้นขึ้นในวันที่ 5 กันยายน 1992 ซึ่งถือได้ว่าเป็นก้าวอย่างแรกของวงการฟุตบอลอาชีพของญี่ปุ่น และต่อมาในวันที่ 15 พฤษภาคม 1993 การแข่งขันฟุตบอลเจ-ลีก นัดแรก ท่ามกลางสักขีพยาน 59,626 คน ในสนามกีฬาแห่งชาติกรุงโตเกียว ก็ได้เริ่มต้นขึ้นเช่นกัน ซึ่งวันดังกล่าวก็ถือเป็นวันที่ยุคใหม่แห่งความรุ่งโรจน์และพัฒนาก้าวกระโดดของวงการฟุตบอลญี่ปุ่นได้เริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นทางการ

ในช่วงแรกปีแรกๆ ของการแข่งขันฟุตบอลเจ-ลีก นั้น นักฟุตบอลฝีเท้าดีและผู้ฝึกสอนที่มีชื่อเสียงโด่งดังมากมายจากทั่วทุกมุม

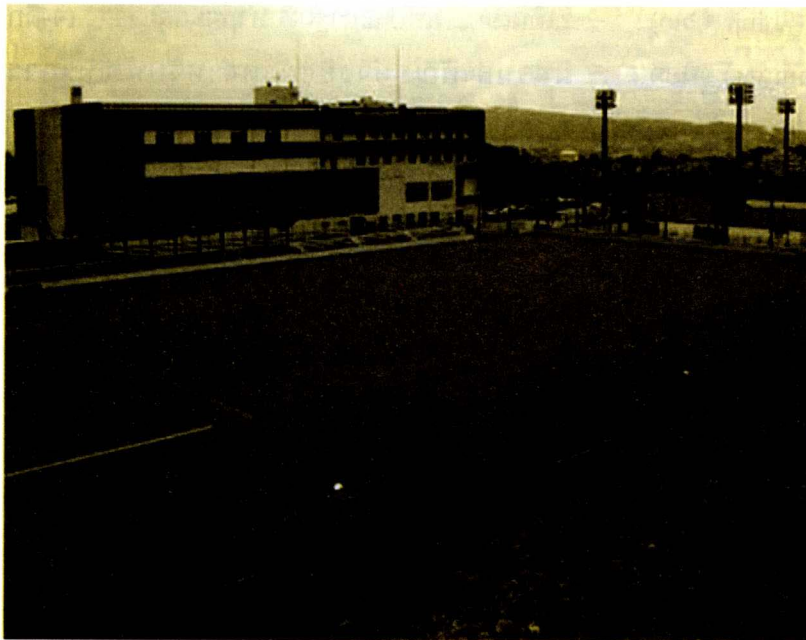
โลกได้ถูกดึงตัวมาเพื่อสร้างสีสันและยกระดับมาตรฐานวงการฟุตบอลญี่ปุ่น ทั้งในด้านเทคนิค (Technic) หรือความสามารถเฉพาะตัวของนักฟุตบอล แท็คติก (Tactic) หรือระบบและรูปแบบการเล่น และทัศนคติความเป็นมืออาชีพ (Professional Attitude) ผ่านการมีส่วนร่วมในระบบการทำงานและการอบรม เพื่อให้ชาวญี่ปุ่นได้เข้าใจถึงมาตรฐานและภาระความรับผิดชอบของนักกีฬาในระดับอาชีพ ที่มีความแตกต่างจากนักกีฬาในระดับสมัครเล่น รวมทั้งเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์ของเจ-ลีก ให้เป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายในช่วงเวลาอันสั้น

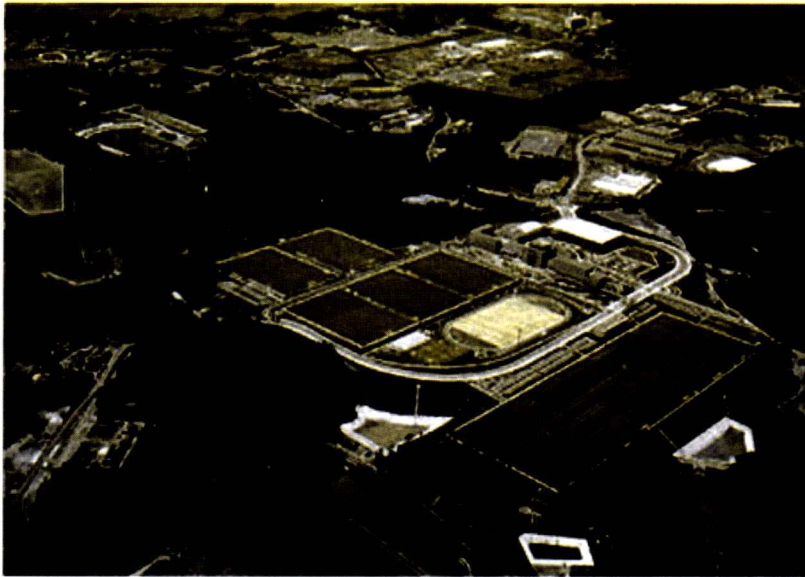
ซึ่งระบบการทำงานที่เจ-ลีก ได้มีข้อบังคับให้แต่ละสโมสรต้องประกอบไปด้วยระบบทีมชุดใหญ่ ทีมสำรอง ทีมเยาวชน ไม่เพียงแต่เป็นการพัฒนาวงการฟุตบอลญี่ปุ่นในปัจจุบันเท่านั้นแต่ยังเป็นการวางรากฐานที่แน่นหนาสู่ออนาคตอีกด้วย อีกทั้งการส่งเสริมให้สโมสรต่างๆ รักษาเสถียรภาพทางการเงินอย่างเคร่งครัด ก็ได้ส่งผลให้เจ-ลีกสามารถก้าวออกไปได้อย่างมั่นคง โดยที่สโมสร

ส่วนใหญ่ไม่เคยประสบปัญหาทางการเงินเช่นสโมสรหลายแห่งในทวีปยุโรป

นอกจากนี้ เจ-ลีก ยังได้สร้างเจ-วิลเลจ (J-Village : National Training Center Shimizu) ขึ้นในปี ค.ศ. 1997 ซึ่งนับเป็นศูนย์ฝึกฟุตบอลแห่งแรกของทวีปเอเชียรวมทั้งยังได้ก่อตั้งโรงเรียนลูกหนัง (Academy) และศูนย์พัฒนาวิชาชีพ (J-League Career Support Center) เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างนักฟุตบอลรุ่นใหม่ รวมทั้งเป็นองค์กรที่ให้ความช่วยเหลือแก่นักฟุตบอลที่หมดสัญญา ในการพัฒนาวิชาชีพเพื่อก้าวเป็นผู้ฝึกสอนและผู้ตัดสิน ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ผลแห่งความสำเร็จจากการทำงานอย่างเป็นระบบเหล่านี้ ได้กลายเป็นรากฐานที่ทำให้เจ-ลีก มีบุคลากรที่มีคุณภาพเพิ่มมากขึ้น จนสามารถได้ขยายวิวัฒนาการกระทั่งมี 18 ทีม ในปี ค.ศ. 1998 และเจ-ทู (J-2) ก็ได้ถือกำเนิดขึ้นในปี ค.ศ. 1999

พัฒนาการเหล่านี้มีส่วนส่งเสริมให้เจ-ลีก ได้วิวัฒนาการกลายเป็นลีกชั้นนำลีกหนึ่งของโลก รวมทั้งแปรสภาพวงการฟุตบอลญี่ปุ่น จากการ





ศูนย์ฝึกฟุตบอลแห่งชาติ (J-Village : National Training Center Shimizu) ซึ่งเป็นศูนย์ฝึกฟุตบอลแห่งชาติของทวีปเอเชีย ที่เป็นรากฐานให้เกิดการพัฒนาขึ้นในทุกๆระดับของการฟุตบอล รวมทั้งเป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกีฬาฟุตบอล ภายในศูนย์ฯ ประกอบด้วยสนามแข่งขันฟุตบอลพร้อมอัฒจันทร์ความจุ 5,000 ที่นั่ง สนามฝึกซ้อมหญ้าจริง 10 สนาม สนามฝึกซ้อมหญ้าเทียม 1 สนาม สนามฟุตบอล 5 สนาม ศูนย์ฝึกในร่ม ห้องบริหารร่างกาย สระว่ายน้ำ โรงแรม ขนาด 262 เตียง ร้านค้าและสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน (ภาพในหน้า 31-32 จาก <http://www.jfa.or.jp/e/guide/>)

เป็นประเทศผู้นำเข้านักฟุตบอล ให้กลายเป็นประเทศหนึ่งที่สามารถส่งออกนักฟุตบอลที่มีคุณภาพไปค้าแข้งกระจายอยู่ทั่วโลกได้ ซึ่งชื่อชั้นของนักฟุตบอลชั้นนำ เช่น ฮิเดโตะชิ นากาตะ (Hidetoshi Nakata) ชินจิ โอนะ (Shinji Ono) ชุนซูกะ นากามูระ (Shunsuke Nakamura) จุนอิจิ อินามโตะ (Junichi Inamoto) หรือทาคายูกิ ซุซูกิ (Takayuki Susuki) และอีกมากมายเกินจะบรรยายได้หมดนั้น ก็เป็นเครื่องรับประกันถึงคุณภาพของผลผลิตจากวงการฟุตบอลอาชีพญี่ปุ่นได้เป็นอย่างดี

แม้เราอาจจะไม่สามารถกล่าวได้อย่างเต็มปากเต็มคำว่า เจ-ลีก มีส่วนสำคัญทั้งหมดในความก้าวหน้าของวงการฟุตบอลญี่ปุ่น เพราะทีมชาติญี่ปุ่นก็เริ่มประสบความสำเร็จในระดับทวีปเอเชีย ด้วยการคว้าแชมป์ฟุตบอลชิงชนะเลิศแห่งชาติเอเชีย “เอเชียน คัพ” (Asian Cup) ได้ตั้งแต่ปี

ค.ศ. 1992 ทั้งที่เจ-ลีก กำลังอยู่ในช่วงของการเตรียมการ อีกทั้งเพิ่งเป็นครั้งที่ 2 เท่านั้นที่ทีมชาติญี่ปุ่นได้สิทธิ์เข้าร่วมการแข่งขันเอเชียนคัพ รอบสุดท้าย ด้วย อย่างไรก็ตาม คงไม่ใช่เรื่องที่เกิดขึ้นไปแต่ประการใด หากจะกล่าวได้ว่า เจ-ลีก มีส่วนสำคัญอย่างยิ่งยวดสำหรับพัฒนาการของวงการฟุตบอลญี่ปุ่น

โดยนับตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 ซึ่งทีมชาติญี่ปุ่นประสบความสำเร็จเป็นครั้งที่ 9 ในการเข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลโลก รอบคัดเลือก ด้วยการเสียประตูในช่วงทดเวลาบาดเจ็บของการแข่งขันนัดสุดท้ายของฟุตบอลโลก รอบคัดเลือกโซนเอเชีย ซึ่งทำให้ทีมชาติญี่ปุ่นมีประตูได้/เสียเป็นรองเกาหลีใต้ ทั้งที่มีคะแนนสะสมเท่ากัน จนพลาดโอกาสในการคว้าสิทธิ์เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลโลก รอบสุดท้าย ในปี ค.ศ. 1994 ที่สหรัฐฯ

อย่างฉิวเฉียด ภายหลังจากนั้น ทีมชาติญี่ปุ่นก็แทบไม่ประสบความสำเร็จในการแข่งขันฟุตบอลรายการสำคัญๆ ทั้งในระดับทวีปและระดับโลกใดๆ อีกเลย

โดยในปี ค.ศ. 1995 ทีมชาติญี่ปุ่นได้รับเชิญจากสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย (The Football Association-FA) ให้เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลอัมโบร คัพ (Umbro Cup 1995) ร่วมกับทีมชาติบราซิล ซึ่งเป็นทีมแชมป์โลกในขณะนั้น รวมทั้งทีมชาติสวีเดนและทีมชาติอังกฤษ เจ้าภาพซึ่งทั้งสามทีมดังกล่าวนี้ถือได้ว่าเป็นยอดทีมอันดับต้นๆ ของโลก และเกียรติยศในครั้งนั้นยังได้ทำให้ทีมชาติญี่ปุ่น ถือเป็นทีมชาติทีมแรกที่มาจากทวีปเอเชียที่ได้ลงเล่นในสนามเวมบลีย์ (Wembley) ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นเมกกะลูกหนังอีกด้วย

และแม้ว่าในปีถัดมา ทีมชาติญี่ปุ่นจะประสบกับความล้มเหลว เนื่องจากไม่สามารถป้องกันแชมป์เอเชียน คัพ ไว้ได้ แต่ต่อมา ในปี ค.ศ. 1997 ทีมชาติญี่ปุ่นก็ได้สร้างประวัติศาสตร์หน้าใหม่ให้แก่อนเอง ด้วยการคว้าทีมชาติอิหร่าน ในรอบเพลย์ออฟ (Playoff) ของฟุตบอลโลก รอบคัดเลือกโซนเอเชีย จนสามารถคว้าสิทธิ์เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลโลก รอบสุดท้าย ในปี ค.ศ. 1998 ที่ฝรั่งเศส ซึ่งนับเป็นครั้งแรกของทีมชาติญี่ปุ่นในศึกฟุตบอลโลก รอบสุดท้าย และนับตั้งแต่นั้น ทีมชาติญี่ปุ่นก็ได้ประกาศศักดาด้วยการเป็นทีมขาประจำที่ได้สิทธิ์เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลโลก รอบสุดท้าย 3 สมัยติดต่อกันโดยชัยชนะเหนือทีมชาติเกาหลีเหนือที่กรุงเทพฯ ด้วยผลการแข่งขัน 2-0 เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2005 ก็เป็นการการันตีสิทธิ์ในการเข้าร่วม



หากไม่มี เจ-ลีก คงยากที่จะคาดเดาวางการฟุตบอลญี่ปุ่นจะสามารถพัฒนาได้เฉกเช่นทุกวันนี้หรือไม่  
(<http://www.j-league.or.jp/eng/mission/>)

การแข่งขันฟุตบอลโลก รอบสุดท้าย ครั้งล่าสุด ให้แก่ทีมชาติญี่ปุ่น

นอกจากนี้ การผูกขาดการเป็นยอดทีมของทวีปเอเชีย ด้วยการคว้าแชมป์เอเชียน คัพ ได้ 2 สมัยซ้อน ในปี ค.ศ. 2000 และ 2004 ผลงานอันยอดเยี่ยมในศึกฟุตบอลฟีฟ่าคอนเฟเดอเรชันส์ คัพ (FIFA Confederations Cup) อันเป็นการแข่งขันที่รวมทีมแชมป์จากทุกทวีปทั่วโลก มาพบกัน ในปี ค.ศ. 2001 ที่ญี่ปุ่นและเกาหลีได้ร่วมกันเป็นเจ้าภาพ ซึ่งทีมชาติญี่ปุ่นสามารถสร้างประวัติศาสตร์ด้วยการผ่านเข้าสู่รอบชิงชนะเลิศ ก่อนจะพ่ายให้กับทีมชาติฝรั่งเศส ซึ่งเป็นทีมแชมป์โลก ในขณะนั้น อย่างหวุดหวิด ด้วยผลการแข่งขัน 0-1 รวมทั้งรูปแบบการเล่นอันน่าประทับใจในการแข่งขันรายการเดียวกัน ในปี ค.ศ. 2005 ที่เยอรมัน ซึ่งทีมชาติญี่ปุ่นสามารถคว้าทีมชาติกรีซ แชมป์ยุโรป ด้วยผลการแข่งขัน 1-0 และยันเสมอทีมชาติบราซิล แชมป์โลก ไปด้วยผลการแข่งขัน 2-2 แต่ต้องตกรอบแรกไปอย่างหวุดหวิดเนื่องจากประตูได้-เสีย เป็นรองทีมชาติบราซิล ก็แสดงให้เห็นว่าทีมชาติญี่ปุ่นมีศักยภาพเป็นหนึ่งในทวีปเอเชีย และไม่เป็นสองรองใครในโลกลูกหนังแต่อย่างใด

หากย้อนไปในอดีตอีกครั้ง ในช่วงกลางทศวรรษที่ 1990 ซึ่งสโมสรธนาคารกสิกรไทยของไทย ภายใต้การกุมบังเหียนของนายชาญวิทย์ ผลชีวิน ได้ประกาศศักดาอย่างยิ่งใหญ่ด้วยการคว้าแชมป์การแข่งขันฟุตบอลชิงชนะเลิศแห่งสโมสรเอเชีย “เอเชียน คลับ” (Asian Club) 2 สมัยติดต่อกัน ในปี ค.ศ. 1993-94 นั้น สโมสรธนาคารกสิกรไทยได้มีโอกาสปะทะกับสโมสรฟุตบอลจากเจ-ลีก 1 ครั้ง ในรายการเอเชียน ซูเปอร์ คัพ (Asian Super Cup) ซึ่งเป็นการนำสโมสรที่ชนะเลิศฟุตบอลการแข่งขันชิงแชมป์สโมสรแห่งทวีปเอเชีย

ทั้ง “เอเชียน คลับ” ซึ่งถือเป็นถ้วยใหญ่ และ “เอเชียน คัพ วินเนอร์ส คัพ” (Asian Cup Winners Cup) ซึ่งถือเป็นถ้วยเล็ก มาพบกัน ในปี ค.ศ. 1995 ซึ่งภายหลังจากการแข่งขันในครั้งนั้นที่ผลปรากฏว่า สโมสรธนาคารกสิกรไทยสามารถทำผลงานในสนามได้ดีกว่าสโมสรโยโกฮามะ ฟลูเกลส์ (Yokohama Flugels) ของญี่ปุ่น ในการแข่งขันทั้งสองนัด แต่ผลการแข่งขันที่กลับตาลปัตร โดยจบลงด้วยการเสมอกัน 1-1 ที่กรุงเทพฯ และพ่ายแพ้อย่างน่าเจ็บใจ 2-3 ที่โยโกฮามะ ทั้งๆ ที่ในการแข่งขันนัดที่สองนั้น สโมสรธนาคารกสิกรไทยสามารถออกนำไป 2-1 ก่อนที่จะโดนสโมสรโยโกฮามะ ฟลูเกลส์ สำเร็จโทษอย่างเหลือเชื่อ ในช่วงท้ายของการแข่งขันนั้น หัวหน้าผู้ฝึกสอนของสโมสรโยโกฮามะ ฟลูเกลส์ ได้กล่าวสั้นๆ ถึงสโมสรธนาคารกสิกรไทยและวงการฟุตบอลไทยว่า “มีความแข็งแกร่งอย่างเหลือเชื่อทุกๆ ที่ยังไม่ได้มีระบบลีกที่เป็นอาชีพอย่างเต็มตัว ซึ่งนั่นคือข้อเสียเปรียบที่ทำให้เราสามารถอาศัยประสบการณ์ที่เหนือกว่าบดเอาชนะไปได้”

ผลงานเพียงส่วนหนึ่งของวงการฟุตบอลอาชีพญี่ปุ่นข้างต้นเหล่านี้คงเป็นคำตอบที่ยืนยันถึงรากฐานอันแข็งแกร่งของเจ-ลีก ที่มีส่วนสำคัญในการผลักดันให้วงการฟุตบอลญี่ปุ่นและทีมชาติญี่ปุ่นพัฒนาศักยภาพจนกลายเป็นชาติมหาอำนาจแห่งทวีปเอเชียและเป็นทีมชั้นนำของโลกได้เป็นอย่างดี

แต่กระนั้นก็ตาม การยกระดับมาตรฐานวงการฟุตบอลญี่ปุ่นเป็นเพียงส่วนหนึ่งในการกิจหลักของเจ-ลีก เท่านั้น ทั้งนี้เพราะเจ-ลีก ยังมีวัตถุประสงค์ที่มุ่งและกระตุ้นให้เกิดกระบวนการพัฒนาทางด้านวัฒนธรรมกีฬา เพื่อเสริมสร้างสุขภาพพลานามัยของชาวญี่ปุ่น รวมทั้งเป็น



TOMIKOSHI PHOTOGRAPHY

### ข้อมูลทั่วไปและเกียรติประวัติของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยญี่ปุ่น

ก่อตั้ง : 1921 (ค.ศ.)

สมาชิกฟีฟ่า : 1929, 1950

สมาชิกเอเอฟซี : 1954

นักฟุตบอลที่ลงทะเบียนสมาชิกกับสมาคมฟุตบอล (2003) : 835,556 คน

สโมสรฟุตบอลที่ลงทะเบียนสมาชิกกับสมาคมฟุตบอล (2003) : 28,727 สโมสร

ความสำเร็จ : เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก 7 สมัย 1936, 1956, 1964, 1968, 1996, 2000, 2004

เหรียญทองแดง การแข่งขันกีฬาโอลิมปิก 1968

เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลโลก รอบสุดท้าย 3 สมัย 1998, 2002, 2006

เข้ารอบ 16 ทีมสุดท้าย การแข่งขันฟุตบอลโลก รอบสุดท้าย 2002

เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลฟีฟ่า คอนเฟเดอเรชันส์ คัพ 4 สมัย 1995, 2001, 2003, 2005

รองชนะเลิศ การแข่งขันฟุตบอลฟีฟ่า คอนเฟเดอเรชันส์ คัพ (FIFA Confederations Cup) 2001

เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลชิงชนะเลิศแห่งชาติเอเชีย "เอเชียน คัพ" (Asian Cup) รอบสุดท้าย 5 สมัย 1988, 1992, 1996, 2000, 2004

ชนะเลิศ การแข่งขันฟุตบอลชิงชนะเลิศแห่งชาติเอเชีย "เอเชียน คัพ" 3 สมัย 1992, 2000, 2004

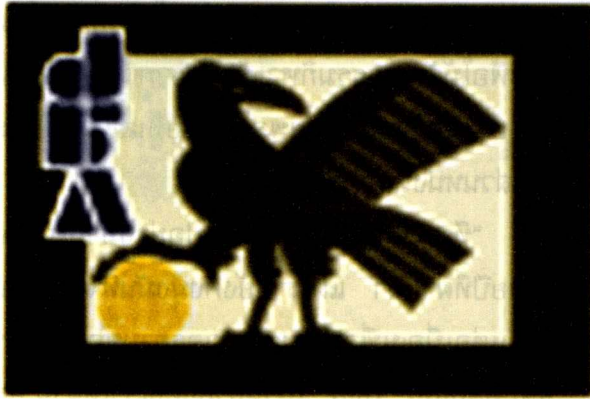
เครื่องมือหนึ่งในการเสริมสร้างมิตรภาพระหว่างประเทศ และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมด้วย ซึ่งภารกิจหลักดังกล่าวก็สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ 100 ปี ของเจ-ลีก และสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ที่ได้ประกาศขึ้น ในปี ค.ศ. 1996 เพื่อมุ่งหวังให้ “เจ-ลีก เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างชุมชนกีฬา ซึ่งครอบคลุมชาวญี่ปุ่นสามารถตีความค่ากับบรรณรศ ของความสนุกสนานในการชมการแข่งขันกีฬา ร่วมกัน รวมทั้งเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการใช้เวลาว่าง ในการออกกำลังกายที่สโมสรท้องถิ่น ซึ่งมีสภาพสนาม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่พร้อมสรรพ ในขณะที่เดียวกัน สโมสรก็เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาชุมชน ท้องถิ่น ด้วยการจัดกิจกรรม รวมทั้งเป็นช่องทาง ในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนในท้องถิ่น”

ซึ่งจากภารกิจและวิสัยทัศน์ดังกล่าว ประกอบกับความเข้าใจและตระหนักดีในสภาพ ข้อเท็จจริงว่า เจ-ลีก จะต้องเผชิญหน้ากับความชื่นชอบ อย่างรุนแรงในกีฬายอดนิยมอื่นๆ โดยเฉพาะ เบสบอล ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการจัดการแข่งขัน เจ-ลีก จึงได้พยายามบริหารทรัพยากรทั้งหมด ไปกับการผลักดันให้มีการก่อตั้งสโมสรฟุตบอลอาชีพ ในเมืองเล็กๆ ที่ไม่มีสโมสรเบสบอลอาชีพตั้งอยู่ ซึ่งที่มาของชื่อสโมสรก็จะเป็นส่วนผสมระหว่างชื่อเมือง กับสมญานามของเมืองอันเป็นที่ตั้งของสโมสร เพื่อสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกับอัตลักษณ์ของเมือง เช่น สโมสรคาชิมะ แอนท์เลอร์ส (Kashima Antlers) ที่ตั้งอยู่ที่เมืองคาชิมะ อันเป็นเมืองที่มีกวางอาศัย อยู่เป็นจำนวนมาก เป็นต้น ซึ่งแนวนโยบายเช่นนี้ เป็นกุศโลบายลดแรงต้านและสร้างความรู้สึกผูกพัน ระหว่างสโมสรกับชาวท้องถิ่นนั่นเอง

นอกจากนี้ คณะกรรมการจัดการแข่งขัน เจ-ลีก ยังได้นำบทเรียนจากวงการฟุตบอลยุโรป และอเมริกาใต้ ที่ถือเป็นทวีปที่มีอุตสาหกรรม

ฟุตบอลขนาดใหญ่มาประยุกต์ใช้ในทุกระบบ ทั้งใน ขั้นตอนของการจำหน่ายตั๋ว การสร้างผลิตภัณฑ์ สินค้าที่ระลึก ระบบสปอนเซอร์ รวมไปถึง การพัฒนาระบบทีมสำรอง ทีมเยาวชนและ เครือข่ายนักฟุตบอลในท้องถิ่น ซึ่งแนวทางเหล่านี้ ได้ก่อให้เกิดความผูกพันระหว่างสโมสรกับชาวท้องถิ่น อีกทั้งยังทำให้ชาวท้องถิ่นต่างพร้อมใจและ กระตือรือร้นที่จะสนับสนุนกิจกรรมในด้านต่างๆ ของสโมสร

และแม้ว่าแนวทางนี้จะมีปัญหาในทางปฏิบัติ อยู่บ้าง เนื่องจากสโมสรส่วนใหญ่มักตั้งกระจุกตัว อยู่ในภูมิภาคคันโตะ (Kanto) ซึ่งจะต้องแก้ไข ด้วยการกระจายสโมสรออกไปให้ครอบคลุมทั่วทุก ภูมิภาค แต่ความสำเร็จในเบื้องต้นจากตัวเลขสถิติ ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น จำนวนสโมสรฟุตบอลในญี่ปุ่น ที่ได้เพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่า ในช่วงปี ค.ศ. 1989-94 และความนิยมที่เพิ่มขึ้นของกีฬาฟุตบอลจนกลายเป็น กีฬายอดนิยมอันดับที่ 2 ของชาวญี่ปุ่น รองจาก เบสบอล ด้วยอัตราความนิยมร้อยละ 24.9 ต่อ ร้อยละ 21.7 จากการเผยแพร่ของสมุดปกขาว ว่าด้วยกีฬา (Sport White Paper) ของมูลนิธิ ซาซากาวะ สปอร์ต (Sasakawa Sports Foundation) ในปี ค.ศ. 1995 หรือความนิยมในกีฬาฟุตบอล ซึ่งถือเป็นกีฬายอดนิยมอันดับที่ 4 ของชาวญี่ปุ่น ด้วยยอดรวมกว่า 720,000 คน ซึ่งถือเป็นยอดรวม ที่เพิ่มขึ้นจากการสำรวจ ในปี ค.ศ. 1988 ถึงร้อยละ 50 จากการเผยแพร่ของสมุดปกขาวว่าด้วยกิจกรรม สันทนาการ (White Paper on Leisure) ใน ปี ค.ศ. 1997 รวมทั้งยอดผู้ชมในสนามของเจ-ลีก ที่เพิ่มขึ้นจาก 4.1 ล้านคน ในปี ค.ศ. 1993 เป็น 7.4 ล้านคน ในปี ค.ศ. 2004 ก็เป็นเครื่องยืนยัน ได้เป็นอย่างดีว่า แก่นในการพัฒนาเจ-ลีก ตามแนวทางนี้ นั้นถือได้ว่าเป็นเหตุผลประการสำคัญที่ทำให้เจ-ลีก



“ความฝัน” คือ พลังผลักดันอันแท้จริงที่ทำให้ทีมชาติญี่ปุ่นสามารถพัฒนาขึ้นมาเป็นทีมชั้นนำระดับโลกได้  
(ภาพจาก <http://www.jfa.or.jp/e/guide/>)



ประสบความสำเร็จ และเจ-ลีก ก็ได้บรรลุภารกิจ  
ของพวกเขาอย่างงดงาม

อย่างไรก็ดี การบรรลุภารกิจภายหลัง  
จากการวางแผนงานอย่างเป็นระบบและ  
การทำงานอย่างมุ่งมั่นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของ  
ความสำเร็จที่ทำให้วงการฟุตบอลญี่ปุ่นพัฒนาไปได้  
อย่างรวดเร็วเท่านั้น เพราะสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง  
ซึ่งทำให้วงการฟุตบอลก้าวมาจนถึงทุกวันนี้ก็คือ  
วิสัยทัศน์ที่ยาวไกลและยังคงไม่สิ้นสุด ดังจะเห็น  
ได้จากคำกล่าวของนายซาบุโร คาวาบุชิ (Saburo  
Kawabuchi) ประธานสมาคมฟุตบอลแห่ง  
ประเทศญี่ปุ่น ที่ว่า “เราสามารถแข็งแกร่งขึ้นได้  
ด้วยความฝัน” ซึ่งนี่คือคำขวัญของโครงการ  
“ความฝัน” (Dream) อันถือเป็นปฏิญญา  
ที่สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ได้แถลง  
เมื่อวันที่ 1 มกราคม 2005 ด้วย

สำหรับปฏิญญาดังกล่าวนี้นี้มีเป้าหมาย  
ในระยะกลาง คือ การผลักดันให้ทีมชาติญี่ปุ่นก้าวขึ้น  
เป็นชาติมหาอำนาจลูกหนัง 10 อันดับแรกของโลก  
รวมทั้งส่งเสริมให้ครัวเรือนชาวญี่ปุ่นรักและชื่นชอบ  
ในกีฬาลูกหนัง (Football Family) ให้ได้ 5 ล้าน

คร้วเรือน ภายในปี ค.ศ. 2015 ในขณะที่เป้าหมายระยะยาว ซึ่งมีกำหนดภายในปี ค.ศ. 2050 นั้น ก็มุ่งส่งเสริมให้คร้วเรือนชาวญี่ปุ่นรักและชื่นชอบในกีฬาลูกหนังให้ได้ถึง 10 ล้านคร้วเรือน รวมทั้งผลักดันให้ญี่ปุ่นได้รับโอกาสเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฟุตบอลโลก รอบสุดท้าย อีกครั้ง ซึ่งในวาระดังกล่าว ทีมชาติญี่ปุ่นจะต้องก้าวขึ้นเป็นแชมป์โลกให้ได้อีกด้วย

“เพื่อเป็นการบรรลุเป้าหมายในการเป็นยอดทีม 10 อันดับแรกของโลก สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยจะให้การสนับสนุนแก่ทีมชาติอย่างเต็มที่ ซึ่งเราได้มุ่งมั่นที่จะพัฒนาทักษะลูกหนังให้แก่นักฟุตบอลญี่ปุ่นในทุกกระดับ โดยผู้ฝึกสอน จำนวนกว่า 150,000 คน จะได้เป็นแมวมองในการเสาะแสวงหาช้างเผือกฝีเท้าดี

มาบ่มเพาะ... (ซึ่งนั่นจะ) ...เป็นเชื้อไฟที่คอยโหมกระพือให้วัฒนธรรมกีฬาได้หยั่งรากลึก รวมทั้งเพื่อเสริมสร้างสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรงและเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสังคม”

“ทีมชาติญี่ปุ่นได้พัฒนาไปอย่างมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา แต่เราก็ยังคงมุ่งมั่นที่จะทำงานอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับมาตรฐานของวงการฟุตบอลญี่ปุ่น... (ซึ่ง) ...เป้าหมายของเราเหล่านี้ คือ สโมสรที่เราต้องการส่งถึงชาวโลก เพื่อตอกย้ำจุดยืนอันแรงกล้า รวมทั้งความมุ่งมั่นในการบรรลุเป้าหมายของเรา”

ไม่ต้องแปลกประหลาดใจแต่ประการใด หากวงการฟุตบอลโลกจะได้มีโอกาสต้อนรับแชมป์โลกทีมใหม่จากทวีปเอเชียในช่วงไม่กี่ปีข้างหน้า



### ข้อมูลจาก

- [http://en.wikipedia.org/wiki/japan\\_national\\_football\\_team](http://en.wikipedia.org/wiki/japan_national_football_team)
- <http://web-japan.org/factsheet/soccer/index.html>
- <http://www.fifa.com/en/mens/statistics/rank/compare.html>
- <http://www.fifa.com/en/organisation/confederations/associationdetails/>
- <http://www.jfa.or.jp/e/guide/>
- <http://www.j-league.or.jp/eng/mission/>
- <http://www.the-afc.com/english/national/>



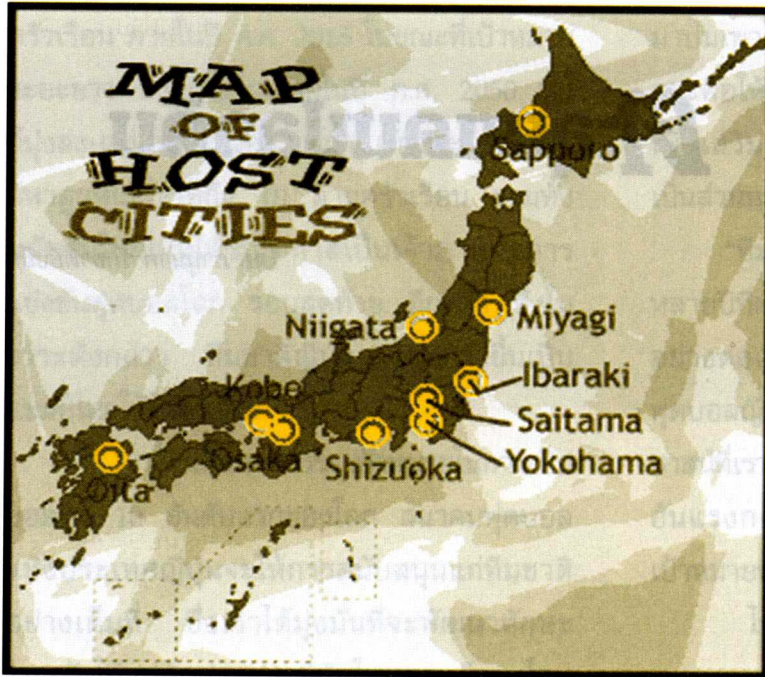
Tokyo  
JAPAN

# ตะลุยก้นปลาติบ

โดย ภาณุมาศ รักชาติยิ่งชีพ

**๕**วันที่ 6 พฤศจิกายน 1996 เป็นวันที่ชาวญี่ปุ่นทั้งมวลจดจำได้ ไม่มีวันลืม เพราะสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (The Fédération Internationale de Football Association-FIFA) หรือที่รู้จักกันโดยทั่วไปในนามว่า “ฟีฟ่า” ได้ลงมติครั้งประวัติศาสตร์ให้ญี่ปุ่นและเกาหลีใต้ได้สิทธิ์เป็นเจ้าภาพร่วมในการจัดการแข่งขันฟุตบอลโลก รอบสุดท้าย ในปี ค.ศ. 2002 ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่ฟุตบอลโลก รอบสุดท้าย จะได้ถูกจัดขึ้นในทวีปเอเชีย และฟีฟ่าได้ย้ำในภายหลังว่า การเป็นเจ้าภาพร่วมในครั้งนี้จะเป็นกรณีพิเศษที่ฟีฟ่าอนุญาตให้เกิดขึ้นเพียงครั้งเดียวเท่านั้น อีกด้วย

เนื่องจากในปี ค.ศ. 2006 นี้ เป็นวาระที่ฟุตบอลโลก รอบสุดท้าย ซึ่งจัดการแข่งขันทุก 4 ปี ได้เวียนมาบรรจบครบรอบอีกครั้งหนึ่ง ตะลุยก้นปลาติบในฉบับนี้จึงขออนุญาตนำท่านผู้อ่านกลับไปเยี่ยมมยลสนามฟุตบอลที่ญี่ปุ่นใช้ในการจัดการแข่งขันฟุตบอลโลกครั้งที่ผ่านมา เพื่อเป็นการรำลึกถึงความสำเร็จครั้งยิ่งใหญ่ในการเป็นเจ้าภาพร่วมจัดการแข่งขันมหกรรมกีฬาระดับโลกครั้งล่าสุดของญี่ปุ่น รวมทั้งเป็นการอวยชัยให้ทีมชาติญี่ปุ่นประสบความสำเร็จในการแข่งขันฟุตบอลโลก 2006 อีกครั้งเหมือนเช่นที่เคยทำได้เมื่อปี ค.ศ. 2002 ซึ่งถ้าหากท่านผู้อ่านพร้อมแล้ว ก็ขอเชิญตะลุยก้นปลาติบพร้อมกันเลยครับ...



(ภาพจาก <http://www.stadiumguide.com/japankorea2002.htm>)

● **ขับไปโระ โดม (Sapporo Dome)**  
**แห่งจังหวัดฮอกไกโด (Hokkaido)**

ขับไปโระ โดม ซึ่งมีความจุ 42,122 ที่นั่ง เป็นสนามที่ถูกสร้างขึ้นแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 2001 เพื่อรองรับการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 โดยเฉพาะ และเนื่องจากสภาพภูมิอากาศของเมืองขับไปโระมีความหนาวเย็นเกือบตลอดทั้งปี นอกจากนี้ ในช่วง

ฤดูหนาวก็เต็มไปด้วยหิมะ อิโรชิ ฮาระ (Hiroshi Hara) ซึ่งเป็นหัวหน้าคณะผู้ออกแบบจึงได้วางเค้าโครงของสนาม อันมีสมญาว่า “อิโรบะ” (Hiroba) ซึ่งมีความหมายว่าพลาซ่าแห่งนี้ ให้มีลักษณะเป็นโดม รวมทั้งมีระบบทำความร้อน/เย็น และระบบระบายอากาศด้วยลมธรรมชาติ ที่สามารถทำให้ผู้ชมรู้สึกสบายผ่อนคลายในทุกกาลอากาศ เพื่อให้สนามสามารถใช้งานได้ต่อเนื่องตลอดทั้งปี โดยความแปรปรวนแปรปรวนของสภาพอากาศไม่สามารถเป็นอุปสรรคต่อการใช้สนามได้

นอกจากนั้น สนามแห่งนี้ยังมีคุณลักษณะพิเศษสุดซึ่งยากจะหาสนามใดในโลกเสมอเหมือน นั่นคือ เป็นสนามกีฬา 2 สนามวางตัวซ้อนกัน โดยสนามชั้นล่างเป็นสนามหญ้าเทียมที่ใช้ในการแข่งขันเบสบอล ในขณะที่สนามชั้นบนซึ่ง



(ภาพจาก [www.worldcupstadiums.com](http://www.worldcupstadiums.com), <http://www.stadiumguide.com/japankorea2002.htm>)

เป็นสนามหญ้าจริงนั้นใช้สำหรับการแข่งขันฟุตบอล โดยโครงสร้างของสนามหญ้าจริงจะลอยอยู่เหนือพื้นสนามหญ้าเทียม ประมาณ 3 นิ้ว ด้วยแรงอัดอากาศ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสนามฟุตบอลแห่งแรกของโลกที่ลอยตัวอยู่บนอากาศอีกด้วย

ในส่วนของการใช้งานสนามแห่งนี้นั้น ในยามที่สภาพอากาศแจ่มใส รวมทั้งยังไม่มีฝนตก จำเป็นต้องใช้สนามหญ้าจริง โครงสร้างอันมหึมาของสนามหญ้าจริง ขนาดยาว 120 เมตร กว้าง 85 เมตร รวมน้ำหนักกว่า 8,300 ตัน ซึ่งเทียบได้เท่ากับน้ำหนักรวมของเครื่องบินจัมโบ้เจ็ต 30 ลำ ก็จะถูกระบบไฮดรอลิกขนาดยักษ์เคลื่อนด้วยความเร็ว 13 ฟุต/นาทิจ โดยใช้เวลารวมทั้งสิ้น 5 ชั่วโมง ผ่านอัตรจักรที่สามารรถเลื่อนเปิด-ปิดได้ เพื่อนำออกมารับแสงแดดภายนอกโดม

ด้วยลักษณะทางสถาปัตยกรรมอันโดดเด่นเป็นสง่าภายใต้โครงสร้างรูปโดมขนาดยักษ์อันเป็นเอกลักษณ์ รวมทั้งอรรถประโยชน์อันมากล้น โดยปราศจากข้อจำกัดของสภาพกาลอากาศ และความเหนียวแน่น ด้วยการใช้เทคโนโลยีอันทันสมัย จึงไม่ใช่เรื่องที่น่าแปลกใจแต่อย่างใดว่าเพราะ

เหตุใดนวัตกรรมของสนามกีฬาแห่งคริสต์ศตวรรษที่ 21 แห่งนี้ จึงต้องใช้เวลาในการวิจัยถึง 3 ปี และก่อสร้างอีก 7 ปี เพียงเท่านี้

#### ➡ **นัดแห่งความทรงจำ**

ซัปโปโร โดม เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 จำนวน 3 นัด ซึ่งนัดที่ทีมชาติเยอรมันไล่ถล่มทีมชาติซาอุดีอาระเบียไปด้วยผลการแข่งขัน 8-0 ถือเป็นนัดที่มีผลต่างประตูของการแพ้/ชนะกันมากที่สุดในการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 ในขณะที่นัดที่ทีมชาติอังกฤษ

เฉือนเอาชนะทีมชาติอาร์เจนตินาไปได้อย่างหวุดหวิด ด้วยผลการแข่งขัน 1-0 ก็ถือเป็นคู่หูชุดโลกที่ซัปโปโร โดม ได้เป็นสังเวียนแข่งท่ามกลางสักขีพยานนับร้อยล้านคนทั่วโลก

#### ➡ **ไปซัปโปโร โดม ได้อย่างไร?**

ซัปโปโร โดม ตั้งอยู่ห่างจากใจกลางเมืองซัปโปโร ประมาณ 7.5 กิโลเมตร ซึ่งคุณสามารถโดยสารรถไฟใต้ดิน สายโทโฮะ (Toho Line) ไปยังปลายทางที่สถานีฟูกูซุมิ (Fukuzumi Station) แล้วเดินเท้าต่ออีกเพียง 10 นาที ซัปโปโร โดม อันโดดเด่นเป็นสง่าก็จะตั้งตระหง่านอยู่เบื้องหน้าของคุณ

#### ● **มียาจิ สเตเดียม (Miyagi Stadium) แห่งจังหวัดมียาจิ (Miyagi)**

มียาจิ สเตเดียม ซึ่งมีความจุ 49,291 ที่นั่ง ตั้งอยู่ที่เมืองริฟู (Rifu) อันเป็นเมืองเล็กๆ ที่มีประชากรราว 30,000 คน โดยเมืองแห่งนี้ตั้งอยู่ห่างจากเมืองเซนได (Sendai) ซึ่งเป็นเมืองสมัยใหม่ที่มีประชากรเกือบ 1 ล้านคน รวมทั้งเป็นเมืองหลวงของภูมิภาคโทโฮกุ (Tohoku) ประมาณ 11 กิโลเมตร



(ภาพจาก [www.worldcupstadiums.com](http://www.worldcupstadiums.com), <http://2002.fifaworldcup.yahoo.com/02/en/index.html>)



สำหรับสนามซึ่งถูกสร้างแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 2000 แห่งนี้ ถูกออกแบบด้วยแนวคิดผสมผสานระหว่างศิลปะ ดั้งเดิมและความร่วมสมัย โดยโครงสร้างหลักของหลังคา เหล็กที่มีรูปลักษณะคล้ายเสี้ยวพระจันทร์ที่วางตัวปกคลุมพื้นที่ 2 ใน 3 ของอัฒจันทร์หลัก ถูกออกแบบเพื่อเป็นการรำลึก ถึงคืนวันอันรุ่งโรจน์ในอดีต เนื่องจากมันเป็นสัญลักษณ์ ของมาซามุเนะ ดาเตะ (Masamune Date) ขุนศึก ผู้ยิ่งใหญ่แห่งเซนได และเป็นส่วนหนึ่งของหมวกนักรบ แห่งตระกูลดาเตะ ในสมัยศักดินานั่นเอง ในขณะที่การก่อสร้าง โครงสร้างอัฒจันทร์บนเชิงเขา ไม่เพียงทำให้ค่าใช้จ่ายใน การก่อสร้างลดลงเท่านั้น แต่ยังทำให้สนามแห่งนี้ มีสถาปัตยกรรมที่กลมกลืนไปกับสภาพแวดล้อมและไม่ลาดชัน มากจนเกินไป เมื่อประกอบกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่ ครบครัน สนามแห่งนี้จึงไม่เป็นอุปสรรคในการเข้ามา เป็นส่วนหนึ่งของผู้ชมในสนามสำหรับผู้พิการหรือผู้สูงอายุ แต่อย่างใด

➡ **นัดแห่งความทรงจำ**

มียาจิ สเตเดียม เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน ฟุตบอลโลก 2002 จำนวน 3 นัด รวมไปถึงนัดที่ทีมชาติ ญี่ปุ่นพ่ายแพ้ต่อทีมชาติตุรกีไปด้วยผลการแข่งขัน 0-1 ในรอบ 16 ทีมสุดท้าย ซึ่งถือเป็นการสิ้นสุดเส้นทางในการแข่งขัน ฟุตบอลโลก 2002 ของทีมชาติญี่ปุ่น

➡ **ไปมียาจิ สเตเดียมได้อย่างไร?**

มียาจิ สเตเดียม ตั้งอยู่ห่างจากใจกลางเมืองเซนได ประมาณ 11 กิโลเมตร ซึ่งคุณสามารถโดยสารรถไฟ สายโทโฮคุ ฮอนเซ็น (Tohoku Honsen Line) ไปยังปลายทาง ที่สถานีอิวาคิริ (JR Iwakiri Station) แล้วโดยสารรถยนต์ต่อ อีกเพียง 10 นาที มียาจิ สเตเดียม



อันโดดเด่นเป็นสง่าก็จะตั้งตระหง่าน อยู่เบื้องหน้าของคุณ

● **นิงาตะ สเตเดียม บิ๊ก สวอน (Niigata Stadium Big Swan) แห่งจังหวัดนิงาตะ (Niigata)**

แม้พิธีเปิดการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 จะถูกจัดขึ้นที่กรุงโซล ประเทศเกาหลี แต่นิงาตะ สเตเดียม บิ๊ก สวอน ซึ่งมีความจุ 42,700 ที่นั่ง ก็ได้รับเกียรติให้เป็นเจ้าภาพ จัดการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 นัดแรก บนผืนแผ่นดินญี่ปุ่น

สำหรับสนามที่สร้างแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 2001 แห่งนี้ มีคุณลักษณะที่น่าสนใจ ซึ่งหลอมรวมศิลปะร่วมสมัยและความ เป็นนิรันดร์แห่งธรรมชาติเข้าไว้ด้วยกัน นั่นคือ วัสดุที่ใช้คลุมทับโครงสร้างหลังคา เหล็กของสนาม ซึ่งครอบคลุมพื้นที่กว่า



(ภาพจาก <http://www.stadiumguide.com/japankorea2002.htm>, <http://2002.fifaworldcup.yahoo.com/02/en/index.html>)

ร้อยละ 90 อัฒจันทร์นั้นเป็น เทพลอนที่มีคุณสมบัติโปร่งแสง อันทำให้แสงธรรมชาติสามารถ ลอดผ่านเข้าสู่สนามได้ถึงร้อยละ 80 ซึ่งถือเป็นการประหยัด การใช้พลังงาน ทั้งในส่วนของ การเลี้ยงหญ้าในสนามและ การให้แสงสว่างภายในสนามด้วย

นอกจากนี้ โครงสร้าง ที่โค้งมนของหลังคา ซึ่งเมื่อ มองจากมุมสูงแล้ว แลดูคล้าย หงส์กระพือปีกนั้น ก็สื่อความ หมายถึง หงส์ อันเป็นนกที่ อพยพมาอาศัยอยู่ในทะเลสาบ ไทยานโอะ (Toyanogata) ซึ่งตั้ง อยู่บริเวณสนาม เป็นประจำ ในช่วงฤดูหนาวของทุกปี ด้วย เหตุนี้ “หงส์ใหญ่” จึงได้กลาย มาเป็นชื่อของสนามแห่งนี้นั่นเอง

➡ **นัดแห่งความทรงจำ**

นิงาตะ สเตเดียม บิ๊ก สวอน เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 จำนวน 3 นัด ซึ่งนัดที่ทีมชาติไอร์แลนด์ เสมอกับทีมชาติแคเมอรูนไป ด้วยผลการแข่งขัน 1-1 เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2002 ถือเป็นการ แข่งขันฟุตบอลโลก 2002 นัด แรกบนผืนแผ่นดินญี่ปุ่น

➡ **ไปสนามนิงาตะ บิ๊ก สวอน ได้อย่างไร?**

นิงาตะ สเตเดียม บิ๊ก สวอน ตั้งอยู่ห่างจาก

ใจกลางเมืองนิงาตะ เพียง 4 กิโลเมตร ซึ่งคุณสามารถโดยสาร รถไฟจากสถานีนิงาตะ (JR Niigata Station) โดยใช้เวลาเพียง 10 นาที หรือโดยสารรถยนต์จากสนามบินนิงาตะ โดยใช้เวลาประมาณ 25 นาที สนามนิงาตะ สเตเดียม บิ๊ก สวอน อันโดดเด่นเป็นสง่า ก็จะต้องตระหง่านอยู่เบื้องหน้าของคุณ

● **คาชิมะ ซอคเกอร์ สเตเดียม (Kashima Soccer Stadium) แห่งจังหวัดอิบารากิ (Ibaraki)**

คาชิมะ ซอคเกอร์ สเตเดียม ซึ่งมีความจุ 42,000 ที่นั่ง ตั้งอยู่ที่เมืองคาชิมะ อันเป็นเมืองเล็กๆ ที่มีประชากรราว 60,000 คน แต่มีชื่อเสียงโด่งดังอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะเป็นบ้านของ สโมสรฟุตบอลที่แข็งแกร่ง แห่งเจ-ลีก (J-League) นามว่า “คาชิมะ แอนเลอร์ส” (Kashima Antlers)



(ภาพจาก <http://www.stadiumguide.com/japankorea2002.htm> , <http://2002.fifaworldcup.yahoo.com/02/en/index.html>)

สำหรับสนามซึ่งแต่เดิมเป็นสนามกีฬาอเนกประสงค์แห่งนี้ ถูกปรับปรุงให้เป็นสนามฟุตบอลในรูปแบบยุโรป คือ เป็นสนามที่ใช้ ในการแข่งขันฟุตบอลโดยเฉพาะและมีขอบสนามแข่งขันชิดกับอัฒจันทร์ มาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1993 ซึ่งถือได้ว่าเป็นสนามในลักษณะนี้แห่งแรกของ ญี่ปุ่น ที่อาจกล่าวได้ว่า สามารถสร้างความตื่นเต้นเร้าใจให้กับผู้ชมได้ อย่างล้นเหลือเลยทีเดียว

### ➡ นวัตกรรมแห่งความทรงจำ

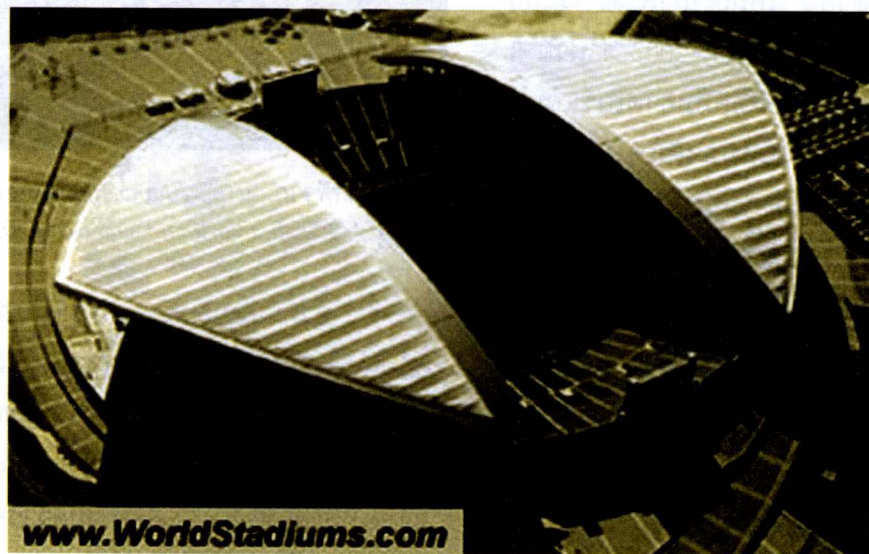
คาซิมะ ซอคเกอร์ สเตเดียม เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 จำนวน 3 นัด ซึ่งนัดที่ทีมชาติอิตาลีพ่ายให้กับทีมชาติโครเอเชีย ไปด้วยผลการแข่งขัน 1-2 เมื่อวันที่ 8 มิถุนายน 2002 ถือเป็นการเล่นลือคออย่างมหัศจรรย์ครั้งหนึ่งของฟุตบอลโลก 2002 เลขที่เดียว

### ➡ ไปคาซิมะ ซอคเกอร์ สเตเดียม ได้อย่างไร?

คาซิมะ ซอคเกอร์ สเตเดียม ตั้งอยู่ห่างจากใจกลางเมืองคาซิมะ เพียง 3 กิโลเมตร ซึ่งคุณสามารถโดยสารรถไฟญี่ปุ่น สายคาซิมะ (JR Kashima Line) สู่ปลายทางที่สถานีคาซิมะ จิงกู (Kashima Jingu Station) แล้วโดยสารรถยนต์ต่ออีกเพียง 15 นาที หรือโดยสารรถไฟ สายคาซิมะ รินไก (Kashima Rinkai Line) สู่ปลายทางที่สถานีคาซิมะ ซอคเกอร์ สเตเดียม (Kashima Soccer Stadium Station) แล้วเดินเท้าต่ออีกเพียง 2 นาที คาซิมะ ซอคเกอร์ สเตเดียม อันโดดเด่นเป็นสง่าก็จะตั้งตระหง่านอยู่เบื้องหน้าของคุณ

### ● ไชตามะ สเตเดียม (Saitama Stadium) แห่งจังหวัดไชตามะ (Saitama)

ไชตามะ สเตเดียม เป็นสนามที่เพิ่งถูกสร้างเสร็จในปี ค.ศ. 2002 ซึ่งถือได้ว่าเป็นสนามที่ใหม่ที่สุดในที่ใช้ในการจัดการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 นอกจากนี้ด้วยความจุที่มากถึง 63,700 ที่นั่ง จึงทำให้สนามแห่งนี้ เป็นสนามที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการแข่งขันฟุตบอล โดยเฉพาะที่ใหญ่ที่สุดในญี่ปุ่น



[www.WorldStadiums.com](http://www.WorldStadiums.com)

(ภาพจาก [www.worldcupstadiums.com](http://www.worldcupstadiums.com), <http://2002.fifaworldcup.yahoo.com/02/en/index.html>)

และด้วยการออกแบบอย่างพิถีพิถัน โดยใช้เทคนิคในการก่อสร้างอันล้ำสมัย ทำให้ที่นั่งแถวแรกของทั้งอัฒจันทร์หลัก (Main Stand) และ อัฒจันทร์รอง (Back Stand) ตั้งห่างจากกันแค่ 14 เมตร อันเป็นเพียงครึ่งหนึ่งของรูปแบบสนามปกติเท่านั้น ซึ่งโครงสร้างสนามเช่นนี้จะทำให้ผู้ชมสามารถสัมผัสกับความตื่นเต้นเร้าใจในทุกอณูของการแข่งขันได้อย่างเพลิดเพลิน

ไม่น่าแปลกใจที่สนามแห่งนี้ตั้งอยู่ที่เมืองอูราวะ (Urawa) ซึ่งอยู่ห่างจากมหานครโตเกียว ราว 24 กิโลเมตร และเป็นเมืองหลวงของจังหวัดไซตามะ อันเป็นบ้านของสโมสรอูราวะ เรด ไดมอนด์ (Urawa Red Diamonds) ซึ่งถือเป็นเมืองที่คั่งฟุตบอลมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ



### ➡ นวัตกรรมความทรงจำ

ไซตามะ สเตเดียม เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 จำนวน 4 นัด ซึ่งเมื่อวันที่ 4 มิถุนายน 2002 ทีมชาติญี่ปุ่นลงสนามในศึกฟุตบอลโลก 2002 เป็นนัดแรกที่นี่ โดยพบกับทีมชาติเบลเยียม และจุนอิจิ อินโมโตะ (Junichi Inamoto) ที่สังกัดสโมสรอาร์เซนอล (ในเวลานั้น) ได้ประเดิมประตูแรกของทีมชาติญี่ปุ่นในศึกฟุตบอลโลก 2002 ในเกมส์อันเร้าใจที่สิ้นสุดลงด้วยผลการแข่งขัน 2-2 ซึ่งถือเป็นการเก็บคะแนนแรกในการแข่งขันฟุตบอลโลก รอบสุดท้าย ของญี่ปุ่นด้วย

### ➡ ไป ไซตามะ สเตเดียม ได้อย่างไร?

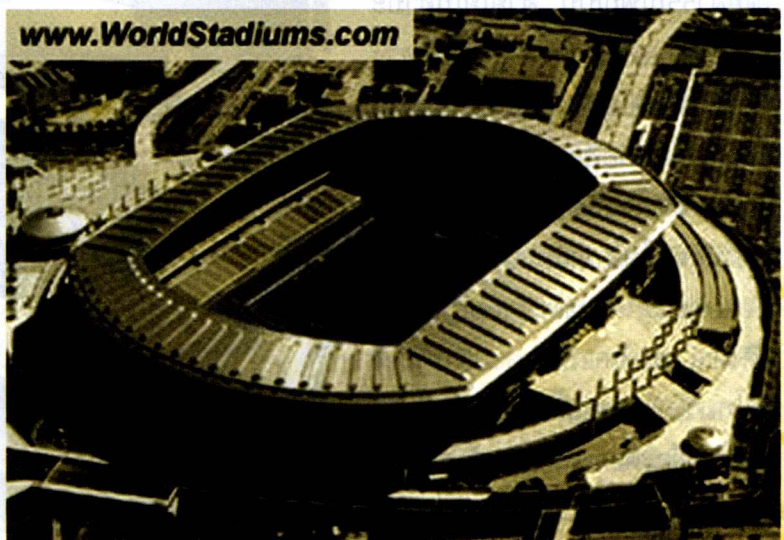
ไซตามะ สเตเดียม ตั้งอยู่ห่างจากใจกลางเมืองอุราวะ เพียง 9 กิโลเมตร ซึ่งคุณสามารถโดยสารรถไฟ สายไซตามะ (Saitama Line) จากสถานีโตเกียว (JR Tokyo Station) สู่ปลายทางที่สถานีอุราวะ มิโซโนะ (Urawa Misono Station) แล้วเดินเท้าต่ออีกเพียง 15 นาที ไซตามะ สเตเดียม อันโดดเด่นเป็นสง่าก็จะตั้งตระหง่านอยู่เบื้องหน้าของคุณ

### ● โยโกฮามะ สเตเดียม (Yokohama Stadium) แห่งจังหวัดคานางาวะ (Kanagawa)

โยโกฮามะ สเตเดียม ซึ่งเป็นสนามฟุตบอลที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในญี่ปุ่นตั้งอยู่ที่เมืองโยโกฮามะ อันเป็นพื้นที่ที่มีฝนตกชุกในช่วงต้นของฤดูร้อน และเนื่องจากสนามซึ่งมีความจุถึง 70,000 ที่นั่ง ที่ถูกสร้างแล้วเสร็จเมื่อปี ค.ศ. 1997 แห่งนี้ เป็นสนามฟุตบอลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศ มันจึงถูกออกแบบมาเพื่อให้หญ้าสามารถ

คงความเขียวสดไว้ได้ตลอดทั้งปี โดยแม้ว่าฝนจะตกมากเพียงใด แต่ระบบระบายน้ำชั้นยอดก็สามารถทำให้สนามมีความพร้อมในการจัดการแข่งขันอยู่ตลอดเวลา

ซึ่งในการแข่งขันฟุตบอล ฟิฟ่าคอนเฟเดอเรชันส์ คัพ 2001 (FIFA Confederations Cup 2001) รอบชิงชนะเลิศ ระหว่างทีมชาติญี่ปุ่นและทีมชาติฝรั่งเศสนั้น สายฝนได้กระหน่ำลงมาพร้อมชั่วโมง เป็นจำนวนกว่า 50 มิลลิเมตร แต่ระบบระบายน้ำของสนามก็สามารถเอาชนะอุปสรรคทางธรรมชาติ และทำให้สนามแข่งขันยังคงอยู่ในสภาพสมบูรณ์พร้อม จนการแข่งขันสามารถดำเนินต่อไปได้กระทั่งสิ้นสุดลงโดยไม่มีปัญหาหยุดชะงักแต่อย่างใด



(ภาพจาก [www.worldcupstadiums.com](http://www.worldcupstadiums.com), <http://2002.fifaworldcup.yahoo.com/02/en/index.html>)

### ► นัดแห่งความทรงจำ

โยโกฮามะ สเตเดียม เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 จำนวน 4 นัด โดยเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2002 ทีมชาติญี่ปุ่นได้ลงสนามในศึกฟุตบอลโลก 2002 เป็นนัดที่ 2 พบกับทีมชาติรัสเซีย ซึ่งเกมส์ที่สิ้นสุดลงด้วยผลการแข่งขัน 1-0 ได้กลายเป็นชัยชนะครั้งแรกในการแข่งขันฟุตบอลโลก รอบสุดท้าย ของทีมชาติญี่ปุ่น และต่อมา ในวันที่ 30 มิถุนายน 2002 สนามแห่งนี้ก็ได้รับเกียรติให้เป็นสังเวียนแข่งขันในการตัดสินขยอตทีมของโลกซึ่งผลการแข่งขันที่ทีมชาติบราซิลสามารถเก็บชัยชนะนัดสำคัญเหนือทีมชาติเยอรมันไปด้วยผลการแข่งขัน 2-0 ก็ได้ทำให้ทีมชาติบราซิลกลายเป็นแชมป์โลกทีมแรกบนผืนแผ่นดินทวีปเอเชียและผงาดขึ้นเป็นแชมป์โลก 5 สมัย ทีมแรกของโลกอีกด้วย

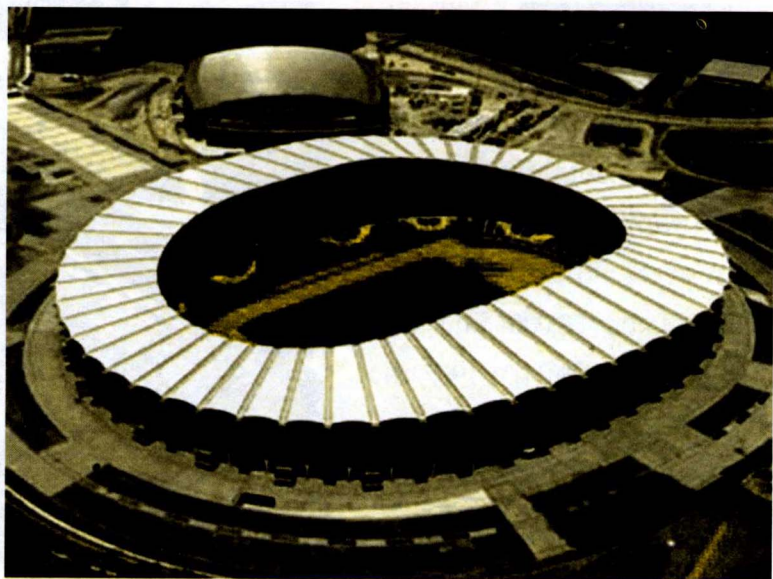
### ► ไป โยโกฮามะ สเตเดียม ได้อย่างไร?

โยโกฮามะ สเตเดียม ตั้งอยู่ห่างจากใจกลางเมืองโยโกฮามะ เพียง 6 กิโลเมตร ซึ่งคุณสามารถโดยสารรถไฟหัวกระสุนสายโยโกฮามะ (JR Shinkansen Yokohama Line) สู่ปลายทางที่สถานีชิน โยโกฮามะ (Shin Yokohama Station) แล้วเดินเท้าต่ออีกเพียง 12 นาที หรือโดยสารรถไฟญี่ปุ่น สายโยโกฮามะ (JR Yokohama Line) สู่ปลายทางที่สถานีโคซูกุเอะ (Kozukue Station) แล้วเดินเท้าต่ออีกเพียง 7 นาที หรือโดยสารรถไฟใต้ดิน สู่ปลายทางที่สถานีชิน โยโกฮามะ คิตะ (Shin Yokohama Kita Station) แล้วเดินเท้าต่ออีกเพียง 15 นาที โยโกฮามะ สเตเดียม อันโดดเด่นเป็นสง่าก็จะตั้งตระหง่านอยู่เบื้องหน้าของคุณ

### ● ชิซุโอกะ สเตเดียม อีโคปา (Shizuoka Stadium Ecopa) แห่งจังหวัดชิซุโอกะ (Shizuoka)

ชิซุโอกะ สเตเดียม อีโคปา ซึ่งมีความจุ 51,000 ที่นั่ง ตั้งอยู่ที่เมืองฟุคุโรอิ (Fukuroi) ซึ่งออกเสียงคล้ายคำว่า ฟุคุโร อันมีความหมายว่า นกฮูก ด้วยเหตุนี้ “นกฮูก” จึงได้รับการยกย่องให้เป็นนกสัญลักษณ์ของเมือง เพื่อสร้างภาพลักษณ์ของความเป็นมิตรแก่ผู้มาเยือน

สำหรับ ชิซุโอกะ ซึ่งได้รับการยกย่องให้เป็นบราซิลแห่งญี่ปุ่นนั้น ถือว่าได้เป็นจังหวัดที่คลั่งไคล้ในกีฬาฟุตบอลมากที่สุดแห่งหนึ่งของประเทศ โดยสมาคมฟุตบอลแห่งจังหวัดชิซุโอกะ มีนักฟุตบอลและสโมสรฟุตบอลลงทะเบียนเป็นสมาชิกมากกว่า 40,000 คน และ 1,300 สโมสร ดังนั้น ชิซุโอกะ สเตเดียม อีโคปา ที่ถูกสร้างแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 2001 ซึ่งตั้งอยู่ภายในศูนย์กีฬาโองาซายามะ



(ภาพจาก <http://www.stadiumguide.com/japankorea2002.htm>, <http://2002.fifaworldcup.yahoo.com/02/en/index.html>)

(Ogasayama Sports Park) โดยถูกออกแบบเพื่อให้สอดคล้องกับภูเขาโองายามะ (Ogasayama Mountains) จึงเป็นสิ่งเวียนแข่งอีกแห่งหนึ่งที่สามารถสร้างความเร้าใจให้แก่ผู้ชมได้ไม่น้อยเลยทีเดียว

### ➡ **นัดแห่งความทรงจำ**

ชิซูโอกะ สเตเดียม อีโคปา เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 จำนวน 3 นัด โดยเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2002 สนามแห่งนี้ได้เป็นสิ่งเวียนการแข่งขันในรอบก่อนรองชนะเลิศของคู่หยุดโลกระหว่างทีมชาติบราซิลและทีมชาติอังกฤษ ซึ่งผลในท้ายที่สุด ฝักร้ายแห่งชิซูโอกะก็ได้หลอกหลอนนักเตะทีมชาติอังกฤษด้วยประตูชัยอันมหัศจรรย์จากการยิงลูกฟรีคิกระยะกว่า 40 หลา ของโรนัลดีนิโญ ทำให้ทีมชาติอังกฤษต้องตกรอบไปอย่างเหลือเชื่อด้วยผลการแข่งขัน 1-2 ทั้งที่ทีมชาติอังกฤษมีตัวผู้เล่นมากกว่าทีมชาติบราซิลร่วมครึ่งชั่วโมง เพราะโรนัลดีนิโญถูกไล่ออกจากสนามไปภายหลังจากทำประตูดังกล่าวได้ไม่นาน

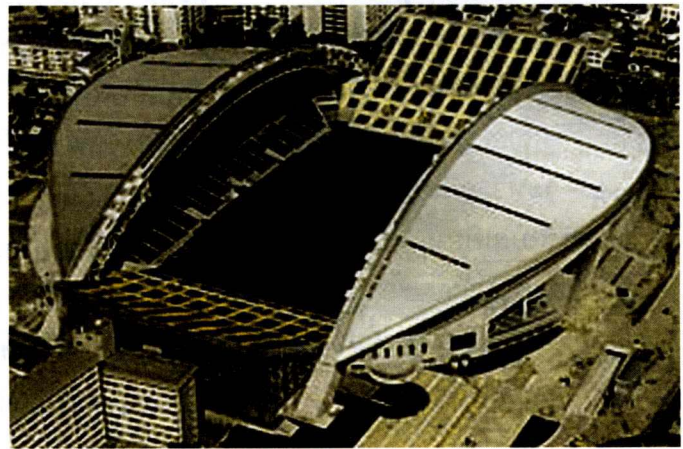
### ➡ **ไป ชิซูโอกะ สเตเดียม อีโคปา**

#### **ได้อย่างไร?**

ชิซูโอกะ สเตเดียม อีโคปา ตั้งอยู่ห่างจากใจกลางเมืองชิซูโอกะ 52 กิโลเมตร ซึ่งคุณสามารถโดยสารรถไฟหัวกระสุน สายโทไกโดะ (JR Shinkansen Tokaido Line) สู่ปลายทางที่สถานีโทไกโดะแห่งใหม่ (New JR Tokaido Station) แล้วเดินเท้าต่ออีกเพียง 10 นาที ชิซูโอกะ สเตเดียม อีโคปา อันโดดเด่นเป็นสง่าก็จะตั้งตระหง่านอยู่เบื้องหน้าของคุณ

### ● **โคเบะ วิง สเตเดียม (Kobe Wing Stadium)** **แห่งจังหวัด เฮียวโงะ (Hyogo)**

โคเบะ เป็นศูนย์กลางทางด้านตะวันตกของเขตเศรษฐกิจฮานชิน (Hanshin Economic Bloc) และเป็นศูนย์กลางทางด้านตะวันออกของเขตเศรษฐกิจทะเลอาณาเขตเซโตะ (Seto Inland Sea Economic Bloc) ด้วยเหตุนี้ โคเบะจึงเป็นเขตเศรษฐกิจที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของภูมิภาคคันไซ (Kansai) หรือพื้นที่ภาคตะวันตกของญี่ปุ่น



(ภาพจาก <http://www.stadiumguide.com/japankorea2002.html>, <http://2002.fifa.com/worldcup.yahoo.com/02/en/index.html>)

ในอดีตนั้น โคเบะ เคยเป็นเจ้าภาพกีฬา มหาวิทยาลัยโลก เมื่อปี ค.ศ. 1985 ซึ่งมหกรรมในครั้งนั้นได้ทำให้โคเบะเป็นที่รู้จักในฐานะเมืองกีฬานานาชาติ อย่างไรก็ดี เหตุการณ์มหาพสุธาภิเษกพนาทฮานชิน อาวาจิ (Great Hanshin-Awaji Earthquake) เมื่อวันที่ 17 มกราคม 1995 ได้ก่อให้เกิดความสูญเสียแก่โคเบะอย่างมหาศาล จนทำให้ชื่อของโคเบะเป็นที่รู้จักแพร่หลายไปทั่วโลกมากยิ่งขึ้น

สำหรับในทุกวันนี้ สภาพสังคมและเศรษฐกิจของโคเบะได้ฟื้นตัวขึ้นมาอีกครั้ง โคเบะ วิง สเตเดียม ซึ่งมีความจุ 42,000

ที่นั่ง ที่ถูกสร้างแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 2001 ก็เป็นอีกสัญลักษณ์หนึ่งของการฟื้นตัวดังกล่าว โดยชื่อของสนามซึ่งถูกควบคุมดูแลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ อันทำให้สภาพของหญ้าในสนามมีความพร้อมสมบูรณ์อย่างเต็มที่ในวันแข่งขันแห่งนี้ ก็สื่อความหมายถึงการกลับมาผงาดอีกครั้งของเมืองโคเบะอีกด้วย

### ▶▶▶ นัดแห่งความทรงจำ

โคเบะ ริง สเตเดียม เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 จำนวน 3 นัด โดยเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2002 สนามแห่งนี้ได้เป็นสังเวียนการแข่งขันในรอบ 16 ทีมสุดท้าย ระหว่างทีมชาติบราซิล และทีมชาติเบลเยียม ซึ่งผลการแข่งขันลงเอยด้วยชัยชนะอันสวยหรู 2-0 อันเป็นการกรุยทางสู่แชมป์โลกสมัยที่ 5 ของทีมชาติบราซิล

### ▶▶▶ ไป โคเบะ ริง สเตเดียม ได้อย่างไร?

โคเบะ ริง สเตเดียม ตั้งอยู่ห่างจากใจกลางเมืองโคเบะเพียง 5 กิโลเมตร ซึ่งคุณสามารถเดินเท้าจากสถานีสวนสาธารณะมิซากิ (Misaki Park Station) หรือสถานีวาดา มิซากิ (Wada Misaki Station) โดยใช้เวลาแค่ 5 นาที โคเบะ ริง สเตเดียม อันโดดเด่นเป็นสง่าก็จะตั้งตระหง่านอยู่เบื้องหน้าของคุณ

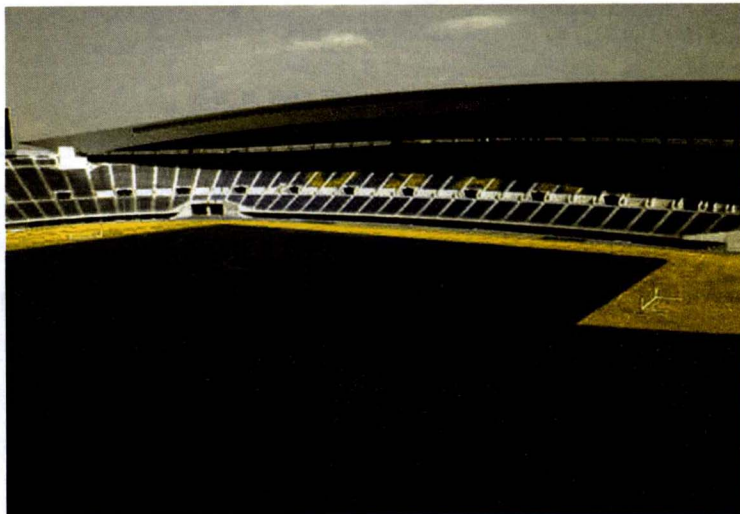
### ● นาโง สเตเดียม (Nagai Stadium) แห่งจังหวัดโอซากะ (Osaka)

นาโง สเตเดียม ซึ่งมีความจุ 50,000 ที่นั่ง เป็นสนามกีฬาอเนกประสงค์ ที่ได้รับการปรับปรุงให้เป็นสนามฟุตบอลโดยเฉพาะเมื่อปี ค.ศ. 1996 และได้ถูกปรับปรุงให้มีความพร้อมตามมาตรฐานของฟีฟ่า เมื่อต้นปี ค.ศ. 2002

### ▶▶▶ นัดแห่งความทรงจำ

นาโง สเตเดียม เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 จำนวน 3 นัด โดยเมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2002 สนามแห่งนี้ได้เป็นสังเวียนที่ตรึงชาวญี่ปุ่นทั่วประเทศ ในการแข่งขันนัดสุดท้ายของรอบแรก ระหว่างทีมชาติญี่ปุ่นและทีมชาติตูนิเซีย และชัยชนะอันงดงามด้วยผลการแข่งขัน 2-0 ก็ได้ทำให้ทีมชาติญี่ปุ่นมีคะแนนสะสมเพิ่มขึ้นเป็น 7 คะแนน ก้าวขึ้นเป็นที่ 1 ของสาย ผ่านเข้าสู่รอบ 16 ทีมสุดท้าย ไปพบกับทีมชาติตุรกีได้อย่างเต็มภาคภูมิ ซึ่งทีมชาติญี่ปุ่นนับเป็นทีมที่ 3 ของทวีปเอเชีย (ร่วมกับทีมชาติเกาหลีใต้ที่สามารถผ่านเข้ารอบต่อไปในวันเดียวกัน) ต่อจากทีมชาติ

เกาหลีเหนือ และทีมชาติซาอุดีอาระเบียที่สามารถผ่านเข้ารอบที่ 2 ของการแข่งขันฟุตบอลโลกรอบสุดท้ายได้



(ภาพจาก [www.worldcupstadiums.com](http://www.worldcupstadiums.com), <http://2002.fifaworldcup.yahoo.com/02/en/index.html>)

## ➡ ไป นาโง สเตเดียม ได้อย่างไร?

นาโง สเตเดียม ตั้งอยู่ห่างจากใจกลางเมืองโอซากะราว 10 กิโลเมตร ซึ่งคุณสามารถโดยสารรถไฟใต้ดิน สายมิโดซุจิ (Midosuji) ไปยังปลายทางที่สถานีนาโง (Nagai Station) แล้วเดินเท้าต่ออีกเพียง 8 นาที หรือโดยสารรถไฟญี่ปุ่น สายฮานวา (JR Hanwa Line) ไปยังปลายทางที่สถานีสิรุงาโอกะ (Tsurugaoka Station) หรือสถานีนาโง (Nagai Station) แล้วเดินเท้าต่ออีกเพียง 8-10 นาที นาโง สเตเดียม อันโดดเด่นเป็นสง่าก็จะตั้งตระหง่านอยู่เบื้องหน้าของคุณ

## ● ไออิตะ สเตเดียม บิ๊ก อาย (Oita Stadium Big Eye) แห่งจังหวัดไออิตะ (Oita)

ไออิตะ สเตเดียม บิ๊ก อาย ซึ่งมีความจุ 43,000 ที่นั่ง เป็นสังเวียนแข่งเพียงแห่งเดียวของญี่ปุ่นที่ใช้ในการจัดการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 ที่โครงสร้างหลังคาของสนามสามารถเลื่อนเปิด-ปิดได้ ซึ่งระบบนี้นับได้ว่าเป็นจุดเด่นที่สุดของสนามที่ถูกสร้างแล้วเสร็จในปี ค.ศ. 2001 แห่งนี้เลยทีเดียว

สำหรับโครงสร้างหลังคา ขนาดกว้าง 130 เมตร ยาว 210 เมตร ที่ใช้เวลาในการเลื่อนเปิด-ปิด เพียง 20 นาที นี้ เมื่อมองจากมุมสูงแล้วจะแลดูมีลักษณะคล้ายกับ “ดวงตาดาวขนาดยักษ์”

จึงเป็นที่มาของชื่อสนาม ซึ่งวัตถุประสงค์ของการสร้างหลังคาในลักษณะนี้ก็เพื่อเป็นการป้องกันฝนที่มักตกชุกในช่วงต้นของฤดูร้อน และแม้ว่าสนามในลักษณะนี้โดยมากมักจะมีปัญหาในเรื่องของสภาพสนามที่หญ้าไม่สามารถรับแสงอาทิตย์ได้อย่างเต็มที่ แต่ด้วยวัสดุที่ปกคลุมโครงสร้างหลังคา ซึ่งทำจากเทฟลอน ทำให้แสงธรรมชาติสามารถส่องผ่านสู่พื้นผิวสนามแห่งนี้ได้มากขึ้นกว่าการใช้วัสดุอื่นๆ ถึงร้อยละ 25 เมื่อประกอบกับระบบทำความร้อนใต้ผิวดิน



(ภาพจาก [www.worldcupstadiums.com](http://www.worldcupstadiums.com), <http://2002.fifaworldcup.yahoo.com/02/en/index.html>)

อันล้ำสมัย ทำให้สนามแห่งนี้มีสภาพสมบูรณ์พร้อมต่อการใช้งานได้ตลอดเวลา

สิ่งที่น่าสนใจอีกประการหนึ่งของสนามแห่งนี้ก็คือ กล้องโทรทัศน์ ซึ่งสามารถเคลื่อนที่ด้วยความเร็ว 30 กิโลเมตร/ชั่วโมง ที่ติดอยู่ที่โครงสร้างของหลังคาเหล็กที่ครอบคลุมสนาม ซึ่งสามารถถ่ายทอดการแข่งขันในมุมมองที่แปลกตาไม่เหมือนสนามแห่งใดในโลก

#### ➡ **นัดแห่งความทรงจำ**

โออิตะ สเตเดียม บิ๊ก อาย เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันฟุตบอลโลก 2002 จำนวน 3 นัด ซึ่งรวมไปถึงนัดที่ทีมชาติเซเนกัลได้สร้างตำนานให้กับกาฬทวีป เมื่อวันที่ 16 มิถุนายน 2002 ด้วยการ

เอาชนะทีมชาติสวีเดนไปด้วยผลการแข่งขัน 2-1 จนสามารถผ่านเข้าสู่อรอบก่อนรองชนะเลิศของการแข่งขันฟุตบอลโลก รอบสุดท้าย ได้เป็นทีมที่ 2 ของทวีปแอฟริกา ทั้งหมดที่เพิ่งได้สิทธิ์เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลโลก รอบสุดท้าย เพียงสมัยแรกเท่านั้น

#### ➡ **ไป โออิตะ สเตเดียม บิ๊ก อาย ได้อย่างไร?**

โออิตะ สเตเดียม บิ๊ก อาย ตั้งอยู่ห่างจากใจกลางเมืองโออิตะ เพียง 7 กิโลเมตร ซึ่งคุณสามารถโดยสารรถไฟไปยังปลายทางที่สถานีโออิตะ (JR Oita Station) แล้วเดินทางต่อด้วยรถชัตเทิลบัส (Shuttle Bus) อีกเพียง 10 นาที โออิตะ สเตเดียม บิ๊ก อาย อันโดดเด่นเป็นสง่าก็จะตั้งตระหง่านอยู่เบื้องหน้าของคุณ



#### **ข้อมูลจาก**

<http://www.stadiumguide.com/japankorea2002.htm>

<http://web-japan.org/kidsweb/wckids/venue.html>

<http://web-japan.org/nipponia.html>

<http://2002.fifaworldcup.yahoo.com/02/en/index.html>

# โครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น เปิดรับพิจารณาบทความ

**7** นวาระก้าวเข้าสู่ปีที่ 3 ของจดหมายข่าวโครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น โครงการฯ ได้พัฒนาทั้งในส่วนของเนื้อหา รูปเล่ม และคุณภาพในการจัดพิมพ์ เพื่อให้สามารถตอบสนององวัตถุประสงค์ได้ดียิ่งขึ้น และเพื่อเป็นการเพิ่มแรงมุนที่หลากหลาย โครงการฯ จึงมีความยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้เปิดเวทีให้นักคิด/นักเขียนรุ่นใหม่ได้มีพื้นที่ในการนำเสนอผลงานสู่สาธารณชน

## หลักเกณฑ์ในการพิจารณาบทความ

1. ผลงานที่ถูกละเลือกต้องเป็นชิ้นงานที่ผู้เสนอผลงานได้เขียนขึ้นเอง และไม่มีปัญหาเรื่องลิขสิทธิ์ โดยมีภาพประกอบตามสมควร (หากผลงานเคยถูกตีพิมพ์แล้วกรุณาแจ้งรายละเอียดการตีพิมพ์ที่ผ่านมาทุกครั้ง)
2. ผลงานที่ถูกละเลือกต้องมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับประเทศญี่ปุ่น ความยาวประมาณ 3-10 หน้า (หากมีเนื้อหาสะท้อนนัยยะต่อประเทศไทยจะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ)

3. ไม่จำกัดรูปแบบการเขียน (หากเป็นบทความ จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ)
4. ผู้สนใจสามารถเสนอผลงานได้ไม่จำกัดจำนวน
5. ผลงานที่ถูกละเลือกให้ใช้การพิมพ์ แบบอักษร Cordial New ขนาด 16
6. ผลงานที่ถูกละเลือกจะไม่มีการสงคิน ผู้เสนอผลงานจักต้องทำสำเนาบทความเก็บไว้
7. โครงการฯ จักดูแลรักษาต้นฉบับของทุกท่านอย่างดีที่สุด แต่โครงการฯ จักไม่รับผิดชอบในกรณีที่เกิดการสูญหาย
8. หากผลงานได้รับการตีพิมพ์ ผู้เสนอผลงานจะได้รับผลตอบแทนตามอัตราของบทความที่ถูกละเลือกตีพิมพ์ในวารสารทางวิชาการ พร้อมเอกสารจดหมายข่าวฉบับที่ผลงานถูกละเลือกตีพิมพ์

## คุณสมบัติของผู้เสนอผลงาน

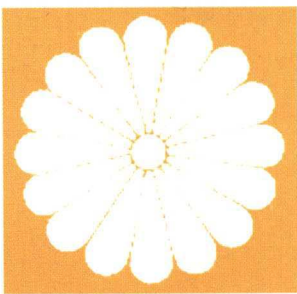
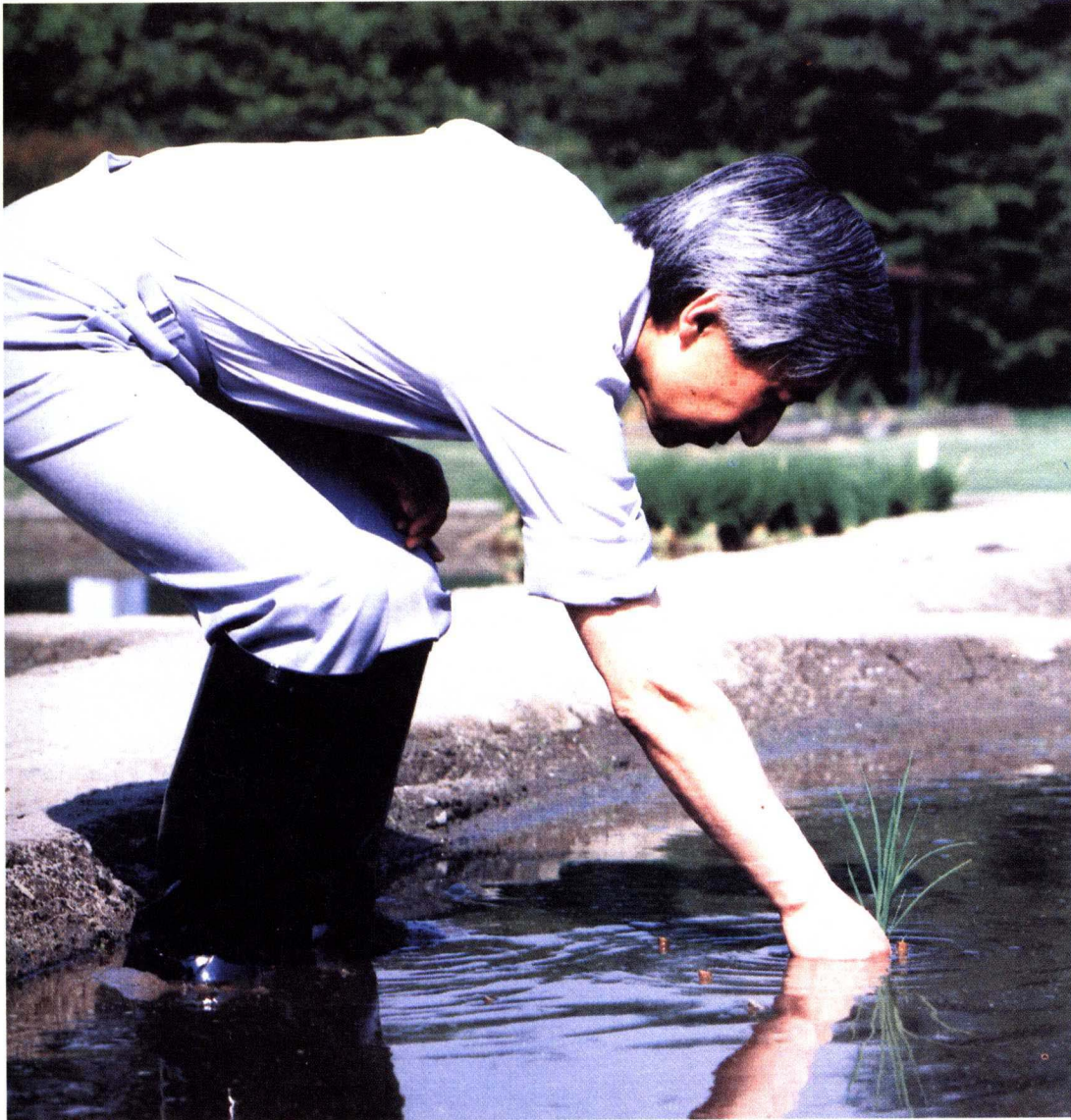
นักเรียน นิสิต นักศึกษาและบุคคลทั่วไป

## การเสนอผลงาน

1. ผู้สนใจกรุณาส่งผลงานที่ถูกละเลือกตามหลักเกณฑ์ข้างต้น โดยจัดทำเป็นสำเนา 1 ชุด และแผ่นดิสก์บรรจุไฟล์ผลงาน 1 แผ่น พร้อมระบุชื่อ นามสกุล สถานที่ทำงานหรือสถานศึกษา ที่อยู่/เบอร์โทรศัพท์/E-mail ที่สามารถติดต่อได้สะดวก และสำเนาบัตรประจำตัวประชาชน (เพื่อเป็นหลักฐานในการชำระค่าตอบแทน)
2. ผู้สนใจสามารถส่งผลงานได้ด้วยวิธีการดังต่อไปนี้
  - ด้วยตนเองที่โครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น
  - ทางไปรษณีย์ โดยระบุที่มุมซองว่า “เสนอบทความจดหมายข่าว”
  - ทางโทรสาร โดยระบุที่หัวกระดาษว่า “เสนอบทความจดหมายข่าว”
  - ทาง E-mail โดยระบุหัวข้อเรื่องว่า “เสนอบทความจดหมายข่าว”

(ดูรายละเอียดสถานที่ติดต่อได้ที่ปกหลัง)





# The Other sides of the Emperor.....

เจ้าของ :

วัตถุประสงค์ :

บรรณาธิการ :

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ :

กองบรรณาธิการ :

สถานที่ติดต่อ :

พิมพ์ที่ :

โครงการสันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น (สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย)  
เพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ผลงานวิจัย บทความและสาระความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับญี่ปุ่น  
แก่ผู้กำหนดนโยบาย ข้าราชการและผู้สนใจทั่วไป

นายสุรเดช คล่องมงคล

ผศ.ดร.ศิริพร วิชชวัลคุ

นายเอกสิทธิ์ หนูนุกัถิ, นางสาวมณีนุช สัมมาชีวกิจ

ชุดโครงการ "สันติไมตรีไทย-ญี่ปุ่น" ห้อง 337 ชั้น 3 คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์  
เลขที่ 2 ถนนพระจันทร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200 โทรศัพท์ : 0-2613-2315

โทรสาร : 0-2221-2422 E-mail address : japanwatch\_2006@yahoo.com

บริษัท บพิตรการพิมพ์ จำกัด 70 ถนนราชบพิธ เขตพระนคร กรุงเทพฯ Thailand 10200

โทร : 0-2221-9781, 0-2222-5555, Email address : borpitt@asianet.co.th